

דוחות ליום 30 בספטמבר 2011

(בלתי מבוקרים)

תוכן העניינים:

5	1. דוח תמציתי של הדירקטוריון
97	2. נתונים כספיים עיקריים
98	3. סקירת הנהלה
112	4. הצהרות המנכ"ל והחשבונאי הראשי
115	5. תמצית הדוחות הכספיים

תוכן העניינים

חלק א' - הסביבה העסקית.....	5
1. התפתחויות עיקריות במשק.....	5
2. התפתחויות בשוק ההון.....	7
3. חקיקה ופיקוח.....	8
חלק ב' - התפתחות עסקי הבנק.....	20
4. התוצאות העסקיות.....	20
5. התפתחויות עיקריות בנכסים, בהתחייבויות ובהון.....	25
6. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות.....	31
7. פעילות הבנק בשוק ההון.....	33
חלק ג' - תאור עסקי הבנק בחתך מגזרים ותחומי פעילות.....	34
8. מגזרי פעילות.....	34
9. חברות מוחזקות.....	46
חלק ד' - חשיפה לסיכונים - ניהול ומדידה.....	47
10. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם.....	47
11. באזל 2.....	77
חלק ה' - גילוי ובקרה.....	86
12. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים.....	86
13. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים.....	91
14. המבקר הפנימי.....	93
15. בקרות ונהלים לגבי דווח כספי.....	93
חלק ו' - מידע אחר.....	94
16. עניינים אחרים.....	94

דוח תמציתי של הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2011

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש בזה את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2011. הדוחות הכספיים ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים ומוצגים ב"סכומים מדווחים".

חלק א' - הסביבה העסקית

1. התפתחויות עיקריות במשק

מרבית האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על המשך מגמת השיפור בפעילות העסקית במשק גם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, בהמשך לנתונים שנרשמו החל מהמחצית השנייה של שנת 2009 ובשנת 2010 (סקירה מפורטת על המשבר הכלכלי - לרבות התפתחויות שליליות שנרשמו בתקופת הדוח במדינות מסוימות המשתייכות ל"גוש היורו" - נכללה בפרק 10א(4), להלן).

על פי אומדנים מוקדמים עלה התוצר המקומי הגולמי ברבע השלישי של שנת 2011 בשיעור של 3.4%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 3.5% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם. גם התוצר העסקי עלה ברבע השלישי של השנה בשיעור של 5.3%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 2.4% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש ספטמבר 2011 בשיעור של 0.3% והשלים עליה מצטברת מתחילת השנה בשיעור כולל של 2.8%, בהמשך לעליה בשיעור של 5.0% שנרשמה בנתון זה בשנת 2010. נתונים אלו מצביעים גם הם על המשך ההתרחבות בפעילות הכלכלית במשק, אך בשיעורים מתונים יותר מאלה שנרשמו בתחילת השנה.

על פי נתוני המגמה עלה מדד הייצור התעשייתי ברבע השלישי של שנת 2011 בשיעור של 1.5%, בחישוב שנתי, לעומת ירידה בשיעור של 0.6%, בחישוב שנתי, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

ההוצאה לצריכה פרטית לנפש עלתה ברבע השלישי של שנת 2011 בשיעור של 0.9%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 0.6% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

הפדיון בענפי המסחר והשירותים ירד ברבע השלישי של שנת 2011 בשיעור של 1.2%, בחישוב שנתי, לעומת עליה בשיעור של 0.4%, בחישוב שנתי, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם. מאידך, עלו מכירות רשתות השיווק, על פי נתוני המגמה, ברבע השלישי של שנת 2011 בשיעור של 4.0%, בהמשך לעליה בשיעור של 3.6%, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של כ-39.8 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ-130.4% בהשוואה לנתוני הגירעון שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד.

יבוא הסחורות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של כ-193.6 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור של 21.0% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של 13.2% שנרשמה ביבוא חומרי גלם - המהווה כ-36.3% מכלל היבוא, עליה בשיעור של 14.4% ביבוא מוצרי צריכה - המהווה כ-14.3% מכלל היבוא, עליה בשיעור של 20.7% ביבוא חומרי אנרגיה - המהווה כ-18.4% מכלל היבוא, ועליה בשיעור של 32.6% ביבוא יהלומים גולמיים ומלוטשים - המהווה כ-14.0% מכלל היבוא.

גם נתוני המגמה (בניכוי עונתיות) מצביעים על עליה בשיעור של 11.1%, בחישוב שנתי, בהיקף יבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות ומטוסים וחומרי אנרגיה) ברבע השלישי של שנת 2011, בהמשך לעליה בשיעור של 15.9% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

יצוא הסחורות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בכ-153.8 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור של 7.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של כ-4.1% ביצוא התעשייתי - המהווה כ-77.3% מכלל היצוא, ועליה בשיעור של 26.8% ביצוא היהלומים - המהווה כ-20.3% מכלל היצוא.

מאידך, מצביעים נתוני המגמה על ירידה בשיעור של 3.2%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות (למעט יהלומים) ברבע השלישי של השנה, בהמשך לירידה בשיעור של 5.6% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

מספר הלינות במלונות התיירות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-16.4 מיליון לינות - עליה בשיעור של כ-1.3% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העליה במספר הלינות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של כ-4% במספר לינות התיירים, שקוץ בירידה בשיעור של כ-1% במספר הלינות של ישראלים.

הכנסות המדינה ממיסים עלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בשיעור של 8.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכמו בכ-160.2 מיליארד ש"ח.

העליה בהכנסות המדינה, נובעת הן מגידול בשיעור של 11.3% בהכנסות ממיסים ישירים, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בכ-78.6 מיליארד ש"ח, והן מעליה בשיעור של 7.0% בהכנסות ממיסים עקיפים לסך של כ-78.0 מיליארד ש"ח. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 7.9% בהכנסות מאגרות - לסך של כ-3.5 מיליארד ש"ח.

הגירעון בפעילות הממשלה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של כ-9.7 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון בסך של 14.0 מיליארד ש"ח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד. נתון זה בולט לטובה על רקע יעד הגירעון השנתי לשנת 2011 שנקבע על ידי הממשלה, בהיקף של 25.2 מיליארד ש"ח.

מניתוח מרכיבי הגירעון עולה, כי מרביתו (בסך של 8.7 מיליארד ש"ח), נובע מהפעילות המקומית של הממשלה (ללא מתן אשראי), ויתרתו (בסך של 1.0 מיליארד ש"ח) נובעת מפעילות הממשלה בחו"ל.

על פי נתוני המגמה לחודש אוגוסט 2011, הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ-5.6% מכוח העבודה האזרחי, המהווה ירידה בשיעור של 0.6 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בחודש דצמבר 2010. מאידך, מצביעים נתוני שירות התעסוקה לחודש אוגוסט 2011 על עליה בשיעור של 0.1% במספר דורשי העבודה, לעומת הנתון בחודש הקודם - לסך של כ-199 אלף איש.

מדד המחירים לצרכן עלה בתשעת החודשים הראשונים של השנה בשיעור של 2.2%, המדד "בניכוי מחירי הדיור" עלה בשיעור של 0.9%, והמדד "בניכוי ירקות ופירות" עלה בשיעור של 2.8%.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות המוניטרית המרסנת המתונה, שננקטה על ידו עוד במחצית השניה של שנת 2009, ולאורך שנת 2010 - במטרה להחליש את הלחצים האינפלציוניים (שהחלו להסתמן במחצית השניה של שנת 2010), מחד - ולשמר את מגמת השיפור בפעילות הכלכלית במשק, מאידך. במסגרת יישום מדיניות זו, העלה בנק ישראל את הריבית במכרז המוניטרי בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בשיעור של 1.25 נקודות האחוז - לשיעור של 3.25%. עם זאת הודיע בנק ישראל בסוף חודש ספטמבר 2011 על תכניתו המוניטרית לחודש אוקטובר, לפיה - החליט בנק ישראל להוריד לראשונה מאז חודש מרס 2008, את הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 0.25 נקודות האחוז - לשיעור של 3.0%. החלטת הנגיד הושפעה, בין היתר, מהחרפת המשבר הכלכלי העולמי והחשש מהשלכותיו על המשק המקומי.

ציפיות האינפלציה של הציבור לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב "הצמודות" לתשואת אגרות החוב ה"שקליות"), הסתכמו בסוף תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, בשיעור של כ-1.8% המהווה ירידה בשיעור של 1.2 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בסוף שנת 2010 - (3.0%). ציפיות אלו נמצאות בתחום יעד האינפלציה שנקבע על ידי הממשלה (1%-3%).

אמצעי התשלום במשק הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2011, בסך של 114.6 מיליארד ש"ח - בדומה להיקפם בתחילת השנה.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, נחלש השקל ביחס למרבית המטבעות הזרים: ביחס לדולר של ארה"ב נחלש השקל בשיעור של 4.6%, ביחס לליין היפני בשיעור של 11.4%, ביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 5.6%, וביחס לאירו בשיעור של 6.5%.

2. התפתחויות בשוק ההון

תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 התאפיינו בירידות שערים שנרשמו בשוק המניות המקומי שהושפע, בין היתר, ממגמות דומות שנרשמו במרבית שוקי ההון בעולם. מאידך, התאפיין שוק אגרות החוב בעליות שערים שנרשמו במחיריהן של אגרות החוב הממשלתיות בכל מגזרי ההצמדה, ובירידות שערים שרשמו אגרות החוב ה"קונצרניות".

המגמות השליליות בשוק המניות המקומי הושפעו מהגורמים הבאים:

- החרפת המשבר הכלכלי באירופה, ועליה בחששות מפני חדלות פירעון של חלק מהמדינות המשתייכות ל"גוש היורו".
- התגברות החששות מפני "מיתון כלל עולמי".

השפעתם השלילית של גורמים אלו על המדדים בשוק ההון, מותנה על ידי נתוני המקרו החיוביים ששררו במשק בתקופה זו: עליה בתוצר המקומי הגולמי ועליית המדד המשולב לבחינת מצב המשק.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 נרשמו ירידות שערים ברוב מדדי המניות: מדד "ת"א 25" ירד בשיעור של כ-18.7%, מדד "ת"א 100" ירד בשיעור של כ-20.8% ומדד "ת"א 75" ירד בשיעור של כ-26.4%.

המחזור היומי הממוצע במניות וניירות ערך המירים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-2,040 מיליון ש"ח, בדומה למחזור שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד.

היקפי הסכומים שגויסו מהציבור בשוק הראשוני על ידי החברות - באמצעות הנפקת מניות, אופציות, אגרות חוב ואגרות חוב להמרה - הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בכ-38.9 מיליארד ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ-7.6% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשוק אגרות החוב הממשלתיות נרשם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 גיוס הון שלילי, נטו (עודף פדיון), בסך של כ-2.0 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס הון חיובי בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח, שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד.

שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בשיעור של כ-3.2%, ואגרות החוב הלא צמודות עלו בשיעור של כ-3.5%. התשואות לפדיון ברוטו, באגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף חודש ספטמבר 2011 בשיעורים שבין 1.1% באגרות החוב קצרות הטווח, לכ-2.8% באגרות החוב הארוכות.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה נרשם גיוס שלילי, נטו (עודף פדיון) בשוק קרנות הנאמנות בסך של כ-4.1 מיליארד ש"ח - לעומת סך של כ-14.9 מיליארד ש"ח שגויסו באפיק השקעה זה בתקופה המקבילה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו (נפדו) בקרנות הנאמנות - בחתך אפיקי השקעה - מצביעה על גיוס בסך של 18.5 מיליארד ש"ח בקרנות ה"כספיות" וכ-0.7 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות ה"שקליות". מאידך, נרשמו פדיונות בסך של כ-20.7 מיליארד ש"ח בקרנות ה"אג"ח", כ-1.8 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"מנייתיות", כ-0.4 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות "חול", וכ-0.4 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות "אחרות".

3. חקיקה ופיקוח

א. החוק לאיסור מימון טרור

ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד - 2004, שנכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) - עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע, כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

יצוין בהקשר זה כי ביום 24 בינואר 2010, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. התיקון מפרט את הגורמים אליהם נדרש התאגיד הבנקאי להתייחס בעת גיבוש מדיניות בנושא "הכרת הלקוח", וכולל בנוסף הנחיות, המחזקות את מעמדו ועצמאותו של האחראי בתאגיד הבנקאי למילוי הוראות החוק, מטיל חובות על הביקורת הפנימית לכיסוי תחום "איסור הלבנת הון ומימון טרור" וכולל דרישות נוספות בכל הנוגע לצעדים שעל התאגיד הבנקאי לנקוט בהקשר ל"פעולות חריגות".

ההנחיות שנכללו בתיקון נכנסו לתוקף בשני שלבים: מרביתן יושמה החל מיום 1.7.2010, ויתרתן נכנסה לתוקף החל מיום 1.1.2011 (לאור הקושי ליישמן בתקופה קצרה). הבנק יישם את ההנחיות שנכללו בתיקון במועדים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

ב. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א - 2011

החוק התקבל בכנסת ביום 28 בפברואר 2011, ונועד להסדיר את דרכי פעילותה וניהולה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית (להלן: "המערכת"), לרבות דרכי הפיקוח של משרד האוצר על מערכת זו.

החוק קובע כללים בתחומים שונים הקשורים בהפעלת המערכת, ובכללם:

- רישיונות להפעלת המערכת.
- כללים להפעלה ושימוש במערכת, לרבות: האמצעים להגנה על משתמשי המערכת ולקוחותיהם, האמצעים לפיתוח תחרות והקטנת הריכוזיות בתחום השווק והיעוץ הפנסיוני, והכללים לאבטחת מידע ושמירת סודיות המידע הכלול במערכת.
- כללים להסדרת הגורמים הרשאים לעשות שימוש במערכת ולהעברת מידע מגופים מוסדיים ללקוחות.

עד כה טרם הסתיימו ההליכים הקשורים בהפעלת מערכת זו. הבנק עוקב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בנושא זה, ונערך ליישום השינויים המתחייבים בעתיד, לכשתוטמע המערכת.

ג. פסיקה בנושא חוזה אחיד למתן משכנתא

ביום 5.5.2009 ניתן בבית הדין לחוזים אחרים בירושלים פסק דין בנוגע לתנאים מקפחים שנכללו בחוזה האחד של אחד מהבנקים למשכנתאות (להלן: "הבנק למשכנתאות").

פסק הדין הורה על תיקון סעיפים מסוימים בחוזה וביטול סעיפים אחרים, הנוגעים בין היתר להגבלת זכות הלוואה לויתור על "דיוור חלופי" בתנאים מסוימים, להגבלת זכות הבנק לשעבד נכסי משכנתא כנגד כלל האשראי ללקוח, ועוד. ביום 10 בינואר 2010, הגיש הבנק למשכנתאות ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין.

ביום 21.7.10 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת חוזר, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לתקן את נוסח חוזה "הלוואה לדיוור" ולהתאימו לנוסח חוזה "תנאים כלליים" הנהוג אצלם ולידע את הלקוחות לגבי השינויים שבוצעו. בנוסף, נתבקשו התאגידים הבנקאיים לבחון את יתר החוזים בבנק ולתקנם, במידת הצורך, עד לחודש דצמבר 2011. הבנק נערך ליישום הנחיות המפקח על הבנקים במועד שנקבע.

ד. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון"

בדין וחשבון השנתי של הבנק לשנת 2010, ניתן גילוי מפורט לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 29 בדצמבר 2010, ונועדה לחזק את עקרונות הממשל התאגידי במערכת הבנקאית, ולהתאים את חובות הדירקטוריון ותפקידיו להמלצות "ועדת באזל".

התיקון להוראת ניהול בנקאי 301 יכנס לתוקף ביום 1.1.2012. עם זאת כולל התיקון הוראות מעבר שנועדו להתאים בהדרגה את הפרקטיקה הקיימת, להנחיות שנכללו בהוראה, לרבות:

- דרישה לגיבוש תכנית מפורטת שתתווה תהליך לצמצום מעורבות הדירקטוריון בתהליך אישור מסגרות האשראי בבנק, ותוגש לאישור הפיקוח על הבנקים עד ליום 1.7.2011. התכנית תיושם באופן הדרגתי תוך שנתיים לכל היותר, ממועד הגשתה.
- על אף ההנחיה שקבעה כי "ועדת הביקורת" הינה האורגן שיופקד על תהליך אישור הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים, ניתן יהיה לדחות את יישומה עד ליום 1.1.2013, ולערוך את הדיון במסגרת ועדה אחרת של הדירקטוריון ובתנאי שלפחות מחצית מחברי אותה ועדה יהיו חברי ועדת הביקורת (לרבות יו"ר ועדת הביקורת).

הערכות הבנק ליישום התיקון להוראה, בתקופת הדו"ח כללה, בין היתר:

- עדכון נהלי הדירקטוריון וועדותיו במטרה להתאימם לכללים החדשים. עדכון הנהלים אושר על ידי הדירקטוריון ביום 29 במרס, 2011.
- בתאריך 26.6.2011 הוגש לבנק ישראל מסמך הכולל תכנית לצמצום מעורבות הדירקטוריון בתהליך אישור מסגרות האשראי בבנק. התכנית מתייחסת להיבטים שונים בתחום ניהול האשראי (לרבות: מדיניות, מדרגי סמכויות האשראי, מערכי הפיקוח והבקרה, ומערכות המידע), וכוללת מתווה פעולה ולוחות זמנים ליישומה.
- ביום 15.9.2011 מונתה גב' לאה בנאי, יו"ר ועדת הביקורת של הבנק, כחברה ב"ועדת המאזן" של דירקטוריון הבנק.

ה. הוראה בנושא: "חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי, לגבי זכויות עובדים"

במהלך שנת 2010 נערכה סקירה על ידי בנק ישראל בנושא: "היבטי הבקרה הפנימית והטיפול החשבונאי של התאגידים הבנקאיים בכל הנוגע ל"זכויות עובדים".

הסקירה התבססה על עיון בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים והדוחות המפורטים של רואי החשבון, ועל התכתבויות ושיחות שקיים בנק ישראל עם תאגידים בנקאיים מסוימים. בעקבות הסקירה, הגיע בנק ישראל למסקנה, לפיה קיימים ליקויים מערכתיים משמעותיים וליקויים ספציפיים בבקורות הפנימיות של התאגידים הבנקאיים בנושא: "זכויות עובדים".

לפיכך, ובהמשך להנחיות שפורסמו בעבר בנושא: "בקרה פנימית בתהליכי קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים" - פרסם בנק ישראל ביום 27 במרס 2011, הוראה חדשה שמועד תחולתה המקורי נקבע ליום 1.1.2011, ונועדה לחזק את הבקרה הפנימית בנושא זה. על פי ההנחיות שנכללו בהוראה החדשה, כאמור, יכלול תהליך הבקרה הפנימית על דווח כספי בנושא "זכויות עובדים", את המרכיבים והתהליכים הבאים:

1. זכויות עובדים המחושבות על בסיס אקטוארי יוערכו על ידי אקטואר מוסמך, בעל נסיון מעשי בעבודה אקטוארית בישראל, החבר באגודה האקטוארית הבינלאומית. כמו כן, לא יועסק אקטואר שהינו בעל ענין או שיש לו תלות בתאגיד הבנקאי.

2. כל ההתחייבויות המשפטיות הרלוונטיות בנושא זכויות עובדים, ייבחנו ויזוהו על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי ויעודכנו בכל מועד שבו חל שינוי בהתחייבויות אלו. ההנהלה תתעד בכתב את תוצאות הבדיקה, ותסווג את ההתחייבויות המזוהות לקבוצות הרלוונטיות, שנקבעו על ידי בנק ישראל.

3. השלכות הסדרי הפרישה שנערכו בשנים האחרונות לעובדים שפרשו מהבנק (שלא במסגרת שינויים מבניים) - יילקחו בחשבון במסגרת חישוב התחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו.

יצוין בהקשר זה, כי ההוראה כוללת מבחן כמותי, המנחה את התאגידים הבנקאיים להתחשב במרכיב "הסדרי פרישה בתנאים עודפים", במסגרת חישוב ההפרשות לפיצויי פרישה - כאשר שיעור העובדים שפרשו מהבנק בתנאי "פרישה עודפים", במהלך שבע השנים שקדמו לתאריך החישוב - עולה על 10%.

על אף האמור לעיל, רשאי תאגיד בנקאי שלא לכלול מרכיב זה בחישוב העתודה לפיצויי פרישה, בתנאי שיש בידו תיעוד מבוסס וראיות התומכות בעמדה זו.

4. הדין וחשבון שיערך על ידי האקטואר יכלול את המרכיבים הבאים:

- תיאור ההטבות שבגינן נערך החישוב האקטוארי.
- תיאור הנתונים ששימשו את האקטואר בחישוביו.
- תיאור ההנחות העומדות בבסיס ההערכה האקטוארית, וניתוח רגישות לגבי ההנחות המרכזיות, כגון:
- הנחות דמוגרפיות (שיעורי פרישה, שיעורי תמותה, שיעורי תחלופת עובדים, אובדן כושר עבודה וכו').
- הנחות פיננסיות (שיעורי העלאת השכר, עלויות רפואיות וכו').
- תיאור שיטת החישוב ותוצאותיה.
- שינויים שחלו בהטבות, בנתונים, בהנחות ובשיטה האקטוארית - ביחס לתקופות חישוב קודמות.

5. הנחת האקטואר תתוקף על ידי התאגיד הבנקאי, בהתאם להנחיות בנק ישראל בנושא "תיקוף מודלים".

6. במסגרת הגילוי שנכלל בדוחות הכספיים בנושא: "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים", ייתן גילוי להשפעה הכמותית של האומדן האקטוארי בנושא זכויות עובדים (לרבות הסעיפים החשבונאיים שהושפעו מאומדן זה), שיכלול ניתוח רגישות לגבי ההנחות העיקריות ששימשו בסיס להערכה האקטוארית, לרבות:

- שיעורי עליית השכר החזויים בעתיד.
- שיעורי העזיבה החזויים בעתיד.
- התאמות שבוצעו ללוחות התמורות והנכות שפורסמו על ידי אגף שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר (במידה והיו כאלה).

לאור ההערכות הנרחבות שנדרשה ליישום הוראה זו, ולאור פניות של תאגידים בנקאיים רבים בנושא זה-פרסם בנק ישראל ביום 23.5.2011 הנחיה, המתירה לתאגידים בנקאיים שלא היו ערוכים ליישום ההנחיה במועדה המקורי לדחות את יישומה ליום 1.4.2011.

הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בהוראה - החל מיום 1.4.2011. השינוי בכללי המדידה, כאמור - הגדיל את הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה ליום 30.9.2011, בסך של כ-73 מיליון ש"ח.

בהתאם להבהרה שפרסם בנק ישראל ביום 9 במאי 2011, הותר לבנקים שיש ביכולתם לאמוד את ההשלכות הכספיות של השינוי בכללי המדידה בעת יישומה לראשונה של ההוראה, לכל תקופת דיווח ולכל מועד דוח הכלולים בדוחות הכספיים - להתייחס לשינויים הנובעים מאימוץ ההנחיות שנכללו בהוראה החדשה, כ"שינוי במדיניות החשבונאית", ולכלול את ההשלכות הנובעות מיישום ההוראה בדוחות הכספיים בדרך של "יישום למפרע" - לכל תקופה בנפרד. לאור האמור לעיל, חישב הבנק מחדש את ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו, על פי כללי המדידה החדשים - בנפרד לכל אחת מהתקופות הכלולות בדוחות כספיים אלו - וזקף את ההשלכות הנובעות מחישוב זה, לכל תקופה בנפרד, בדרך של "יישום למפרע". אימוץ כללי המדידה החדשים כאמור, הגדיל את הוצאות השכר של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-6 מיליון ש"ח (בתקופה המקבילה אשתקד 7 מיליון ש"ח; 2010 - 8 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים באשר ליישום ההנחיות החדשות בנושא זה, והשלכותיהן על הדוחות הכספיים של הבנק - ראה גם ביאור 1ה(4) לתמצית הדוחות הכספיים.

ו. חקיקה בנושא: "ממשל תאגידי"

ביום 7 במרס 2011 התקבל בכנסת תיקון מספר 16 לחוק החברות התשנ"ט - 1999 (הצעת חוק ייעול ממשל תאגידי) שנועד לשפר את הממשל התאגידי של החברות בישראל ולהתאימו לעקרונות הנהוגים בתחום זה בעולם.

החוק כולל דרישה לקביעת נורמות ניהול בתחום הממשל התאגידי, המבוססות על המלצות "ועדת גושן" לבחירת קוד ממשל תאגידי בישראל, בדבר מבנה הדירקטוריון, הרכבו ואופן תפקודו. בנוסף, עוגנו בחוק נורמות שעניין חיזוק מעמדה של ועדת הביקורת ועצמאותה, חיזוק אי תלותם של הדירקטורים החיצוניים, מדיניות תגמול נושאי משרה, והעלאת הרוב הנדרש באסיפה הכללית לשם אישור עסקאות בעלי עניין מינוי דירקטורים חיצוניים.

מרבית ההנחיות הכלולות בחוק נכנסו לתוקף בחודש מאי 2011. עם זאת, חלק מהנורמות שנכללו בחוק חלות רק על חברות ציבוריות ועד כה טרם אומצו על ידי בנק ישראל. על אף האמור לעיל, מאחר ומרבית הדרישות, הכלולות בהצעת החוק בתחום הממשל התאגידי, מיושמות כבר עתה על ידי הבנק, מכוח הוראות ניהול בנקאי תקין החלות עליו - מעריכה הנהלת הבנק כי ליישום הוראות החוק (לכשתאומצנה על ידי בנק ישראל), לא צפויה להיות השפעה מהותית על פעילות הבנק.

ז. תיקון הוראה ניהול בנקאי תקין מס' 313

ביום 8 במאי 2011 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בנושא: "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים", המטילה מגבלות על ריכוזיות האשראי בתאגידים הבנקאיים.

ההוראה כוללת תיקונים שנועדו להתאים את המינוחים שנכללו בהוראה הקיימת, למינוחים שנקבעו בכללי "באזל 2" וכן הנחיות חדשות המיישמות לקחים שהופקו בעקבות המשבר הכלכלי העולמי (ראה הרחבה בנושא זה בפרק 10א(4), וסעיף יד' להלן), ובכללם:

1. שונה הבסיס להגדרת "חבות", באופן שתכלול בה גם חבות של "תאגידים בנקאיים".
 2. בהתאמה, הוטלו מגבלות גם על קבוצת לווים הנשלטת או שולטת בתאגיד בנקאי, לרבות לווה שהינו "תאגיד בנקאי" (להלן: "קבוצת לווים בנקאית").
 3. שונה המגבלות המוטלות על חבות של "קבוצת לווים" ושל "קבוצת לווים בנקאית", כדלקמן:
 - מגבלת "קבוצת לווים" הופחתה משיעור של 30% מהון התאגיד הבנקאי, לשיעור של 25% מההון (בפועל, הבנק יישם כלל זה החל מיום 30.9.2008, בהתאם להיתר ספציפי שקיבל הבנק מבנק ישראל).
 - נקבעה מגבלה חדשה: "מגבלת קבוצת לווים בנקאית", לפיה היתרה המירבית של חבות קבוצת לווים זו - לא תעלה על 25% מהון התאגיד הבנקאי (או 250 מיליון ש"ח, לפי הגבוה).
 - בוטלה מגבלת חבות "ששת הלווים הגדולים" - ובמקומה נקבעה מגבלה חדשה, לפיה: הסכום המכסימלי של סך כל חבויות "הלווים", "קבוצות הלווים", ו"קבוצות הלווים הבנקאיות", שהיקף כל אחת מהן עולה על 10% מהון התאגיד הבנקאי, לא יעלה על 120% מהון התאגיד הבנקאי (להלן: "מגבלת סך החבויות הגדולות").
 4. הוחמרה השיטה לחישוב "החבות", בגין "עסקאות במכשירים נגזרים", לפיה - החשיפה הפוטנציאלית העתידית בגין עסקאות אלו תהיה פי שלושה ממקדם "תוספת הסיכון" (ADD ON).
 5. שונה המגבלות לקיזוז בטוחות מהחבות, באופן שיתקיים מתאם בין מגבלות אלו, למבחני ה"כשירות" שנקבעו בכללי "באזל 2".
- הכללים שנקבעו בתיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313, כאמור - עתידיים להיכנס לתוקף, ביום 31.12.2011. בנוסף, כולל התיקון "הוראת מעבר", לפיה יתאפשר לתאגיד בנקאי לחרוג במועד שנקבע ליישום ההוראה מ"מגבלת סך החבויות הגדולות", באופן שסך כל חבויות אלו, במועד זה, לא יעלה על 135% מהון התאגיד הבנקאי (במקום 120%). ההיתר לחריגה יחול בשנת 2012 בלבד, ויפחת הדרגתית בשיעור של 3.75 נקודות האחוז מדי רבעון - עד לביטולו המוחלט ביום 31.12.2012.
- הבנק נערך ליישום התיקון להוראה במועד שנקבע. מבדיקות ראשוניות שנערכו בבנק עולה, כי יישום הכללים החדשים אינו צפוי להשפיע מהותיות על פעילות הבנק.

ח. הנחיות בנושא: "הלוואות לדיור בריבית משתנה"

בשנים האחרונות נרשמו עליות רצופות בביקושים לדיור בישראל, שגרמו להתייקרות מחירי הדיור ולגידול בהיקף ההלוואות לדיור, (ובכלל זה עליה בהיקפן הממוצע של הלוואות אלה) - מעבר לעליה ברמת החיים ובהכנסות של משקי הבית.

להערכת בנק ישראל, עלולים תהליכים אלה לגרום לכרסום באיכות תיק האשראי לדיור, ועליה בסיכון האשראי הכולל של המערכת הבנקאית.

מבדיקות שנערכו על ידי בנק ישראל עולה, כי בשנים האחרונות נרשמה עליה בהיקף ההלוואות לדיור הנושאות ריבית בשיעורים משתנים (הנגזרים משינויים ב"ריבית עוגן"), (להלן: "הלוואות בריבית משתנה"). הלוואות אלו חושפות את הלווים לסיכון ריבית שההסתברות למימוש גדלה ב"סביבת ריבית עולה". התממשות סיכוני הריבית, כאמור, עלולה להקשות על לוויים אלה לעמוד בהתחייבויותיהם ולהגדיל את סיכון האשראי במערכת הבנקאית.

לאור האמור לעיל, ובהמשך לצעדים קודמים שננקטו על ידי בנק ישראל בשנת 2010 (ראה פרק 19' בדיון וחשבון לשנת 2010), פרסם בנק ישראל ביום 27.4.2011 הוראה, לפיה - מרכיב ההלוואות ב"ריבית משתנה", לא יעלה על 33% מכלל ההלוואות לדיור שיינתנו על ידי התאגידים הבנקאיים החל מיום 5.5.2011 (לרבות הלוואות ש"ימוחזרו" החל ממועד זה). הבנק מיישם את ההנחיה, ממועד כניסתה לתוקף.

ט. דוח על אחריות תאגידית

בשנים האחרונות החלו חברות עסקיות רבות, לאמץ מדיניות של "אחריות תאגידית", המשלבת שיקולים חברתיים וסביבתיים בתהליך קבלת ההחלטות העסקיות - מתוך תפיסה שאימוץ מדיניות זו עתיד לסייע לאטרקטיביות של ההתקשרות עימן, ועשוי לייצר להן יתרונות עסקיים תוך יצירת השפעות חיוביות על הסביבה והחברה.

לאור ההתפתחויות שנרשמו בנושא זה, כאמור - פרסם בנק ישראל ביום 3.10.2011 הוראה, לפיה יידרש התאגיד הבנקאי הנמצא ברמה הגבוהה ביותר של הקבוצה הבנקאית, לפרסם לציבור מדי שנה "דוח על אחריות תאגידית", שיכלול היבטים שונים של פעילות התאגיד הבנקאי בנושאים של אחריות תאגידית, לרבות:

- אתיקה בעסקים.

- ממשל תאגידי.

- מחויבות לאיכות הסביבה.

- סביבת עבודה הוגנת.

- מעורבות בקהילה.

י. חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011.

ביום 17.1.2011 התקבל בכנסת חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011.

החוק מעניק לרשות לניירות ערך סמכות אכיפה מנהלית שתיושם על ידה בגין הפרות מנהליות של שלושה חוקי ניירות ערך מרכזיים: "חוק ניירות ערך", "חוק הייעוץ" ו"חוק השקעות משותפות בנאמנות", שבוצעו ברשלנות (דהיינו - תוך סטייה מאמת מידה התנהגותית סבירה), אף אם לא הייתה בהן כוונה פלילית.

האכיפה המנהלית תאפשר לרשות לנקוט במגוון אמצעי אכיפה, שיושמו כנגד יחידים וכנגד חברות, ובכלל זה הטלת קנסות ועיצומים כספיים משמעותיים - על תאגידים, נושאי משרה ועובדים בעלי רישיון, שעשויים להגיע עד לסך של 5 מיליון ש"ח לתאגיד ועד ל-1 מיליון ש"ח לנושא משרה ועובד בתאגיד.

יצוין בהקשר זה כי החוק מגביל מאוד את יכולת התאגיד לשפות או לבטח יחידים החשופים לעיצומים אפשריים בגין הפרות חוק אלו.

בנוסף, החוק מטיל על מנכ"ל התאגיד חובה לפקח ולנקוט בכל האמצעים הסבירים למניעת ביצוע הפרות בידי התאגיד ועובדיו, לרבות: קביעת נהלים מתאימים, מינוי אחראי לפיקוח על קיום הנהלים, הדרכת עובדים, ועוד.

בכל מקרה בו תתגלה הפרה, מבלי שננקטו כל האמצעים למניעתה, כאמור לעיל - יוחזק המנכ"ל כמי שהפר, לכאורה, את חובת הפיקוח שהוטלה עליו ותוטל עליו אחריות אישית.

החוק מעודד את התאגידים הכפופים לו, להטמיע "תכנית אכיפה פנימית" אפקטיבית, שתגביר את יכולת התאגיד למנוע ולנטר בשלבים מוקדמים הפרות מנהליות. קיומה ויישומה של "תכנית אכיפה אפקטיבית", תעמוד לזכות התאגיד - ככל שתוטל עליו אחריות להפרת החוקים, כאמור.

הבנק נערך, בשיתוף עם חברת האם ליישום "תכנית אכיפה פנימית". במסגרת זו הוקמה בבנק ועדה פנימית העוסקת בגיבוש "תכנית אכיפה", בשיתוף יועץ חיצוני - ומונה אחראי ליישום תכנית זו.

מעבר לכך, הבנק פועל במסגרת חוקים ותקנות מפורטות בנושא זה שפורסמו על ידי רשות ניירות ערך ובנק ישראל ומקיים מערכות ותהליכי בקרה שנועדו להבטיח, בין היתר, ציות לדין ולהוראות גופי הפיקוח - ובכללם, מערכת נהלים מפורטת ויחידת "קצין ציות", שמתפקידה לאכוף קיומם של נהלים אלה.

יא. טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין, בנושא: "פונקצית ביקורת פנימית"

ביום 11 באוקטובר 2011, הופצה על ידי בנק ישראל טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא: "פונקצית ביקורת פנימית". טיוטת ההוראה מבוססת על הנחיות "ועדת באזל" לפיקוח על הבנקים מחודש אוגוסט 2001, ומסדירה היבטים שונים של פונקצית הביקורת, ובכללם:

- מאפייני "פונקצית הביקורת הפנימית", הדרושים לתפקוד יעיל ואפקטיבי של פונקציה זו.
- תפקידי "פונקצית הביקורת הפנימית".
- קיום זיקה בין מבנה התאגיד הבנקאי ומורכבות פעילותו, להיקף פעילותיה של "פונקצית הביקורת הפנימית".
- שיטות העבודה של "פונקצית הביקורת הפנימית".
- מעמדו של המבקר הפנימי.
- מנגנון הדיווח של "פונקצית הביקורת הפנימית".
- הכללים לביצוע ביקורת פנימית באמצעות מיקור חוץ.

עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה. הבנק לומד את ההנחיות שנכללו בטיטוט ההוראה, ובוחן את השלכותיהן על יחידת הביקורת הפנימית של הבנק.

יב. טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342, בנושא: "ניהול סיכון נזילות"

בשנים האחרונות פרסמה "ועדת באזל" מספר מסמכים עדכניים העוסקים בעקרונות לניהול נאות ופיקוח על סיכון הנזילות. בנוסף, נכללו במסמכים אלו מדדים פיקוחיים חדשים לאמידה כמותית של סיכון הנזילות, וכלים פיקוחיים לצורך ניטור סיכון זה.

בעקבות פרסומים אלו הפיץ בנק ישראל ביום 1 באוגוסט 2011 טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 342, בנושא: "ניהול סיכון הנזילות", המאמצת את העקרונות וההנחיות לניהול סיכון הנזילות שנקבעו על ידי "ועדת באזל", כאמור.

הטייטה כוללת הגדרות והנחיות חדשות בנושא: "ניהול סיכון הנזילות", ומציעה להטיל חובות נוספים על התאגידים הבנקאיים, לרבות:

- הוספת הגדרות חדשות ומדדי נזילות חדשים, ובכללם:
 - **"כרית נזילות"** - הכוללת את סך הנכסים הנזילים, שניתנים למימוש (או עומדים לפרעון) - בטווח שאינו עולה על חודש.
 - **"יחס נזילות מזערי"** - המהווה את היחס שבין "כרית הנזילות", לבין התשלומים החזויים של התאגיד הבנקאי (בניכוי תקבולים חזויים) - בחודש הקרוב.
 - **"יחס מימון יציב"** - המהווה את היחס שבין מקורות המימון היציבים של התאגיד הבנקאי, הצפויים בטווח של שנה ומעלה - לבין השימושים ארוכי הטווח שלו הצפויים להתממש בטווח זה.
 - הצעה לקבוע דרישות חדשות וחובות שעל התאגידים לקיים בכל הקשור לניהול סיכון הנזילות, ובכללן:
 - דרישה לקיים מדידה שוטפת ובקרה על "יחס הנזילות המזערי", בתדירות יומית - (בהפרדה בין יתרות במט"ח ויתרות בשקלים) - שתביא בחשבון את הסיכון לפגיעה ביכולת התאגיד הבנקאי להחליף בין מטבעות במצבי לחץ קיצוניים.
 - דרישה, לפיה הרף המינימלי של "יחס הנזילות המזערי" - לא יפחת מ-1.
 - דרישה להחזקת "כרית נזילות" בהיקף נאות, שיענה על צרכי הנזילות של התאגיד הבנקאי לטווח עתידי מינימלי של 30 יום, בתרחישי לחץ שונים.
 - חישוב "תרחישי לחץ" עבור כל אחד מהמרכיבים של "יחס הנזילות המזערי", שיתייחסו לשלוש קטגוריות: "תרחיש לחץ מערכתי", "תרחיש ספציפי לתאגיד הבנקאי", ותרחיש המשלב בין שני התרחישים הקודמים. הטייטה מנחה את התאגידים הבנקאיים להגדיר תרחישים קיצוניים, אך מתקבלים על הדעת ועקביים עם תרחישי קיצון אחרים שמפעיל התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים.
 - דרישה לקיום מעקב אחר "יחס המימון היציב", שיביא בחשבון את התכנית העסקית של התאגיד הבנקאי לטווח של שנה והשלכותיה על פרופיל הנזילות שלו.
 - מוצע להטיל על התאגידים הבנקאיים לפתח כלים ומדדים לצורך מעקב אחר מצב הנזילות, ובכללם:
 - השפעת תרחישי לחץ שונים (לרבות תרחישי לחץ המתרחשים בתקופה העולה על 30 יום, ותרחישי לחץ קיצוניים מאוד המתרחשים בפרק זמן קצר מחודש) - על יחסי הנזילות של הבנק.
 - בחינה שוטפת של פערי הנזילות לתקופות פרעון שונות, בהתבסס על מועדי הפרעון הצפויים בתרחישים שונים.
 - בחינת תמהיל וריכוזיות מקורות המימון של התאגיד הבנקאי לפי צד נגדי ולפי מוצרים שונים.
 - פיתוח ומעקב אחר אינדיקטורים לזיהוי מוקדם של סממנים המצביעים על הרעה אפשרית במצב הנזילות של התאגיד הבנקאי.
 - קביעת מגבלות ויעדים ליחסי נזילות שונים, וקיום מעקב שוטף אחרי מגבלות ויעדים אלו.
- מרבית ההנחיות שנכללו בטייטת התיקון להוראה צפויות להיכנס לתוקף החל מיום 1.4.2012 ויתרתן מיועדת להכנס לתוקף ביום 1.7.2012. הבנק לומד את ההנחיות שנכללו בטייטת ההוראה ובוחן את ההשלכות שעשויות להיות ליישומן על ניהול סיכון הנזילות בבנק.

ג. טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "ניהול המשכיות עסקית"

בשנים האחרונות פורסמו על ידי בנק ישראל הנחיות שונות בנושא: "ניהול הסיכון התפעולי" במערכת הבנקאית.

במסגרת מדיניות זו, הכוללת הטמעת סטנדרטים מקובלים במערכת הבנקאית בנושא: "ניהול הסיכון התפעולי" (לרבות הנחיות ל"פעולה בשעת חירום") ובהמשך להנחיות שפורסמו על ידי ועדת באזל, בנושא: "עקרונות לניהול המשכיות עסקית" - הפיץ בנק ישראל בחודש אוקטובר 2011, טיוטת הוראות ניהול בנקאי תקין, בנושא: "ניהול המשכיות עסקית".

על פי ההנחיות שנכללו בטיטת ההוראה, יידרשו התאגידים הבנקאיים להטמיע "מסגרת עבודה כוללת לניהול המשכיות עסקית", שתבטיח את יכולת התאגידים הבנקאיים להמשיך ולספק שירותים בנקאיים מרכזיים גם אם יתממשו אירועים שיגרמו לשיבושים תפעוליים חמורים במערכותיהם ובפעילותם (לרבות: אירועי מלחמה, טרור, רעידות אדמה, וירוסים טכנולוגיים, פשע קיברנטי וכו').

טיטת ההוראה מבירה את אחריות הדירקטוריון והנהלה הבכירה להטמעת "מסגרת ניהול המשכיות עסקית", לרבות מינוי "מנהל המשכיות עסקית" ו"צוות לניהול משברים", שיכלול חברי הנהלה בכירים שיהיו אחראים לניהול המשברים ולקבלת החלטות במצבי לחץ.

כמו כן מפורטים בטיטת ההוראה התחומים המרכזיים המרכיבים את מסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית, ובכללם:

- **ניתוח השלכות עסקיות** - הכולל תהליך דינמי לזיהוי פעילויות ושירותים חיוניים בתאגיד הבנקאי, והערכת הסיכונים הנגזרים מתרחישי שיבוש שונים והשפעתם הפוטנציאלית על פעולות התאגיד הבנקאי (בטווחי זמן עתידיים שונים), ועל המוניטין שלו.
- **אסטרטגיית התאוששות** - שתגדיר יעדים לרמת השירות המינימלית שיספק התאגיד הבנקאי במקרה של שיבושים, בפרקי זמן שונים - ממועד תחילת השיבושים.
- **תכנית המשכיות עסקית** - שתכלול, בין היתר, הגדרת תפקידים תחומי אחריות וסמכויות לקבלת החלטות במקרה של שיבושים.

• **ניטור סיכונים ותכנית תרגול.**

בנוסף, כוללת טיוטת ההוראה הנחיות שיחייבו את התאגידים הבנקאיים לקיים "אתר חלופי", שיוחזק במצב מוכנות וישמש כאתר אלטרנטיבי להמשך פעילותו העסקית הרציפה של התאגיד הבנקאי (לרבות אישוש הנתונים ומערכות המידע), אם יתרחשו אירועים שיצריכו שימוש באתר זה.

על פי ההנחיות שנכללו בטיטת ההוראה, הוטל על הביקורת הפנימית לבקר את מסגרת העבודה הכוללת לניהול המשכיות עסקית, לסקור את תכנית התרגול השנתי בנושא זה ולהעריך את האפקטיביות שלה.

עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה. הבנק לומד את ההנחיות שנכללו בטיטת ההוראה ובוחן את השלכותיהן על היחידות השונות בבנק, תהליכי העבודה, והאמצעים הנדרשים ליישומן.

יד. טיוטת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא: "ניהול סיכון האשראי"

המשבר הכלכלי העולמי שהתרחש בשנת 2008, לווה בהפסדים כספיים משמעותיים שרשמו בנקים רבים במערכת הבנקאית העולמית. להערכת גורמי הפיקוח בעולם, הפסדים אלו נגרמו, בין היתר, עקב כשלים בניהול סיכון האשראי של בנקים רבים, על רקע תפיסות שגויות, ניתוח חסר של סיכונים האשראי, הפעלת שיקול דעת מוטעה וניהול סיכונים לא זהיר.

ממצאים אלו, חייבו הטמעת תהליך הפקת לקחים במערכת הבנקאית, לרבות עדכון תהליכי ניהול סיכון האשראי.

לאור האמור לעיל, ולאור הצורך להתאים את הסטנדרטים הנוכחיים לניהול סיכון האשראי, לסטנדרטים שנקבעו בהמלצות ועדת באזל - הפיץ בנק ישראל ביום 6.10.2011 טיוטת הוראות בנושא זה הכוללות הוראות חדשות ועדכון להוראות קיימות, כדלקמן:

1. תתווסף הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 310), בנושא: "עקרונות לניהול סיכונים אשראי", ההוראה נועדה להטמיע במערכת הבנקאית שיטת עבודה כוללת לניהול סיכון האשראי, המושתתת על עקרונות וסטנדרטים שנקבעו בוועדת באזל, ובכללם:

- קביעת אסטרטגיה לניהול סיכון האשראי שתתווה על ידי דירקטוריון הבנק, ותשקף את תאבון סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי ואת רמת הרווחיות הנגזרת מסוגי החשיפה השונים של סיכון האשראי.
- האסטרטגיה לניהול סיכון האשראי תיושם על ידי הנהלת התאגיד באמצעות מסמך מדיניות לניהול סיכון האשראי והטמעת מערכת נהלים ל: זיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי.
- מסמך מדיניות ניהול סיכון האשראי ייערך על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק ויכלול התייחסות לקשת רחבה של היבטים בתחום ניהול סיכון האשראי, ובכללם: המבנה הארגוני של פונקציות ניהול סיכון האשראי, שיטות העבודה והכלים לזיהוי, מדידה מעקב פיקוח ובקרה של מוקדי סיכון האשראי, פרופיל הסיכון הרצוי של תיק האשראי, קביעת סיבולת לסיכון ומגבלות על החשיפה לסיכון האשראי בחתכים שונים, מדרג סמכויות האשראי, מדיניות בטחונות, מדיניות ניהול חובות בעייתיים, וכו'.
- מוצרי אשראי חדשים יושקו רק לאחר שזוהו כל סיכונים האשראי הגלומים בהם והוטמעה הנהלים הדרושים לניהול ובקרה של סיכונים האשראי בגין מוצרים אלו. הפעלת המוצרים תותנה באישור מקדמי של דירקטוריון הבנק או ועדה מטעמו.
- תהליך אישור מסגרות אשראי יתבסס על קריטריונים נאותים ומוגדרים שיתייחסו להיבטים שונים בתהליך, כגון: סוג הלקוח, היקף האשראי, סוגי מכשירי האשראי וכו'.
- התהליך יכלול הערכה מקיפה של סיכון האשראי שתבוסס על מידע כמותי ואיכותי של הלווה.
- ניהול סיכון האשראי יכלול, בין היתר, מגבלות שיתייחסו להיבטים שונים של סיכון האשראי, ובכללן: ריכוזיות לוויים, חשיפה ענפית, פיזור גיאוגרפי וחשיפה למוצרים ספציפיים.
- אישור מסגרות אשראי יתבסס על תהליך מובנה שיתייחס למכלול ההיבטים הקשורים לתהליך. איכות התהליך מותנית בהפעלת שיקול דעת והערכות סיכון אובייקטיביים, ככל האפשר. לפיכך, מוצע להעביר את האחריות לאישור מסגרות אשראי ספציפיות - ליחידת ניהול הסיכונים בבנק.

• ייאסר על תאגיד בנקאי לאשר עסקאות אשראי שאינן בתנאי שוק או עסקאות שאינן עולות בקנה אחד עם מדיניות האשראי ותהליכי האשראי המקובלים בבנק. בהקשר זה, ניתנה בטיטות ההוראה תשומת לב מיוחדת לתהליך אישור אשראי לאנשים קשורים, שיהיה כפוף לבקורות נאותות והנחיות שייקבעו על ידי הדירקטוריון.

• קיום מערכת מידע למעקב אחר אשראים ספציפיים הכלולים בתיק האשראי, שתהווה חלק מתהליך סקירת תיק האשראי בבנק. התהליך יכלול קריטריונים לזיהוי התפתחות אשראים בעייתיים, באמצעות מערכת המידע, סיווגם, וקביעת ההפרשה הנדרשת להפסדי אשראי בגינם.

תהליך לסיווג האשראים הבעייתיים וקביעת ההפרשות להפסדי אשראי בגינם יהיה באחריות פונקצית ניהול הסיכונים בבנק.

• קיום מערכת פנימית לדירוג חשיפות אשראי ספציפיות. כל חשיפות האשראי של התאגיד הבנקאי (למעט חשיפות אשראי בהיקף זניח) ידורגו באמצעות המערכת, שתהווה כלי מרכזי בתהליך קבלת החלטות בנושא אשראי, ותסייע בהגדרת מאפייני ואיכות תיק האשראי של הבנק (לרבות שינויים שחלו במאפיינים אלו).

דירוגי האשראי יקבעו ויאושרו על ידי גורם שאינו תלוי ביחידות העסקיות, ויתוקפו תקופתית (לרבות בחינת עקביות הדירוג), על ידי גורם נפרד.

• קיום מערכות מידע ניהוליות ושיטות ניתוח שיאפשרו להנהלה למדוד את סיכון האשראי הכולל הנובע מפעילותו הבנקאית (מאזנית וחוז' מאזנית). בין היתר תאפשר המערכת למדוד את רגישות חשיפת סיכון האשראי לשינויים אפשריים במשתני השוק, וההסתברות לכשל אשראי בהתבסס על דירוג האשראי של הלקוח. תהליך המדידה יתוקף תקופתית.

• איכות תיק האשראי והרכבו יבוקרו על ידי התאגיד הבנקאי באופן שוטף באמצעות מערכות מידע מתאימות.

תהליך הבקרה יתייחס להיבטי חשיפה שונים הגלומים בתיק האשראי, והאמצעים לניהול והפחתת חשיפות אלו.

• תהליך הערכת אשראים ספציפיים ותיק האשראי בכללותו, ייקח בחשבון שינויים אפשריים בחשיפה לסיכונים אשראי הנובעים משינויים עתידיים צפויים בתנאים הסביבתיים (כלכליים, ענפיים, סיכונים שוק ונזילות), לרבות תרחישי קיצון.

תוצאות התרחישים יילקחו בחשבון במסגרת עדכון מדיניות האשראי של הבנק, וייסקרו תקופתית על ידי ההנהלה.

• ייושם מנגנון להערכה בלתי תלויה של תהליכי ניהול סיכון האשראי. תוצאות הסקירה יהוו כלי להערכת יחידות האשראי ומצב תיק האשראי, וידווחו להנהלה ולדירקטוריון הבנק.

• תיושם מערכת בקרה פנימית, שתתריע על חריגות ממגבלות וממדיניות האשראי שנקבעה, ותסייע לניהול חשיפות האשראי.

(2) ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי", (ראה פרק 10א(6) להלן), שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 - ייתרו למעשה את כללי הסיווג והמדידה של חובות בעייתיים הכלולים בהוראת ניהול בנקאי תקין 314.

לפיכך, מוצע על ידי בנק ישראל לבטל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314 במתכונתה הנוכחית ולהחליפה בהוראה חדשה, המתווה עקרונות ליישום תהליכים נאותים להערכה ולמדידה של סיכון אשראי ושל בקרה על סיכון אשראי, ובכללם:

- תאגיד בנקאי יקיים תהליכים נאותים להערכת סיכוני אשראי, וישם בקרות אפקטיביות המתאימות להיקף, לאופי ומורכבות פעילות האשראי בתאגיד הבנקאי. התהליכים והבקורות הפנימיים, כאמור, נועדו להבטיח רמה נאותה של הפרשות להפסדי אשראי והיו באחריות ההנהלה והדירקטוריון של התאגיד הבנקאי.
- הדירקטוריון יפקח על יישום עקרון זה באמצעות קבלת דיווחים תקופתיים על מצב תיק האשראי, לרבות חובות בעייתיים, סיווגם, וההפרשות להפסדי אשראי בגינם.
- הטמעת התהליך ויישומו יהיו באחריות יחידה ייעודית איכותית, שתסקור את תיק האשראי של הבנק ותבחן את יישום הקריטריונים לדירוג פנימי.
- תוטמע מערכת מידע שתשמש לסיווג מהימן של חובות על בסיס הערכת סיכון האשראי. המערכת תעשה שימוש בנתוני דירוג האשראי לצורך הערכת סיכון האשראי של הלווה ואומדן ירידת הערך בגינו, וכן לצורך חלוקת תיק האשראי לקבוצות הומוגניות, כבסיס לקביעת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.
- התאגיד הבנקאי יישם תהליך כולל לתיקוף כל המודלים הפנימיים המשמשים להערכת סיכוני אשראי, סיווג חובות בעייתיים, וקביעת ההפרשות להפסדי אשראי (לרבות: מערכות דירוג אשראי, חלוקת תיק האשראי לקבוצות הומוגניות, אומדן ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בהתבסס על נסיון העבר ועל השינויים שחלו במשק ובתיק האשראי, וכו') - המבוססים על שימוש נרחב בשיקול דעת.
- בכדי לבסס את איכות ואפקטיביות המודל, נדרשים התאגידים הבנקאיים לתקף את המודל באמצעות שימוש במבחני קיצון והשוואה בין תחזית המודל לתוצאות שהתקבלו בפועל (back testing). התיקוף יערך על ידי גורם בלתי תלוי בעל מומחיות בתחום זה.
- תהליך הערכת סיכוני האשראי וקביעת ההפרשות להפסדי אשראי, יתבסס על שיטת עבודה עקבית לטיפול בהפסדי האשראי, שתכלול: מדיניות, נהלים, מערכות מידע יעודיות ובקורות על תהליך הערכת סיכוני האשראי וקביעת ההפרשות להפסדי אשראי.
- הנתונים שיופקו באמצעות מערכת המידע, יהוו בסיס להערכת איכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי ונאותות ההפרשות להפסדי אשראי. בנוסף, מידע זה ישמש את הדירקטוריון לצורך מעקב ופיקוח על תיק האשראי של הבנק.
- תאגיד בנקאי יקיים הפרשה כוללת להפסדי אשראי (על בסיס פרטני ועל בסיס קבוצתי) בהיקף שיסיפיק לכיסוי כל הפסדי האשראי הגלומים בתיק האשראי.
- תהליך קביעת ההפרשות להפסדי אשראי יתבסס, בין היתר, על שיקול דעת והערכות סבירות של עובדים מנוסים בתחום האשראי. על פי טיוטת ההוראה, לא ניתן להסתפק ביישום הכללים המנחים שפורסמו על ידי בנק ישראל, בנושא זה, ונדרש להתבסס גם על שיקול הדעת של דרגים מתאימים בהנהלה, שייקח בחשבון שינויים שונים שחלו בתנאים הסביבתיים - שעשויה להיות להם השפעת על איכות תיק האשראי ועל הפסדי האשראי הגלומים בתיק זה.
- התאגיד הבנקאי ידרש להטמיע תהליך הערכת סיכוני אשראי אחיד - שיישם עבור כל המטרות המתבססות על תהליך זה, לרבות: הערכת סיכוני האשראי, הדיווח החשבונאי, מדידת הלימות ההון והגילוי הנדרש בנדבך מס' 3 להוראות "באזל 2". יישום עקרון זה יחזק את המהימנות והעקביות של תוצרי התהליך, ויקטין את הפוטנציאל לטעות או הטיה אפשרית בהערכת סיכון האשראי, לכל אחת מהמטרות.
- עקרון זה ימומש באמצעות שימוש במערכות ובנתונים משותפים בתהליך - עבור כל אחת מהמטרות.

טו. חקיקה בתחום המיסוי

ביום 2 בנובמבר 2011, פורסם תזכיר החוק לשינוי חברתי כלכלי (תיקוני חקיקה) (מסים), התשע"ב-2011. התזכיר מעגן בחקיקה חלקים מסוימים מתוך המלצות הועדה לבחינת שינויים חברתיים כלכליים (ועדת טרכטנברג) - שאומצו על ידי הממשלה ביום 30 באוקטובר 2011, ומתייחסים להיבטים מסוימים במיסוי תאגידים ופרטיים, ובכללם:

- הקפאת מתווה ההפחתה בשיעורי מס חברות לתאגידים (שנקבע בחקיקה בשנת 2009), מחד - והעלאת מס החברות לשיעור של 25%, החל משנת 2012 - מאידך.
- ביטול ההפחתה המתוכננת (לשיעור של 15.5%) במס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים, החל משנת 2013, באופן שיוותר מיסים אלו בשיעורם הנוכחי - 16%.

אם יאושרו ההמלצות, שנכללו בתזכיר החוק, במתכונתן הנוכחית - יידרש הבנק לעדכן את שיעורי המס העתידיים לפיהם חושבו ההפרשות למסים נדחים בדוחות הכספיים. ההערכה הכספית הצפויה בגין מרכיב זה, נגזרת מהמתכונת וממועדי השלמת הליכי החקיקה, שטרם הסתיימו. לפיכך, לא ניתן לחשב במדויק, בשלב זה, את ההשלכות הכספיות שיהיו ליישום ההנחיות על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד. עם זאת, להערכת הנהלת הבנק - לו היו ההנחיות שנכללו בתזכיר החוק מיושמות בחישוב ההפרשות למסים נדחים של הבנק ליום 30.9.2011 - היו הוצאות המס של הבנק, לתקופות המסתיימות בתאריך זה - קטנות בסך של כ- 20 מיליון ש"ח. מאידך, ההעלאה המתוכננת של שיעורי המס כאמור, צפויה להגדיל את תשלומי המס השוטפים של הבנק בעתיד ותפגע, לפיכך, ברווחי הבנק בשנים הבאות.

חלק ב' - התפתחות עסקי הבנק

4. התוצאות העסקיות

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 הסתכם ב-132 מיליון ש"ח, לעומת 116 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה עליה בשיעור של 13.8%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכמה בשיעור של 10.7%, לעומת 9.1% בתקופה המקבילה אשתקד ותשואה בשיעור של 8.1%* בכל שנת 2010.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, היו:

- עליה ברווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי מ-503 מיליון ש"ח אשתקד, ל-522 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי - מ-84 מיליון ש"ח אשתקד, ל-13 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות - מ-266 מיליון ש"ח אשתקד, ל-256 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות - מ-548 מיליון ש"ח אשתקד, ל-598 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- ירידה ברווח מפעולות בלתי רגילות מ-29 מיליון ש"ח אשתקד, ל-27 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.

* הוצג מחדש (ראה פרק 3ה' לעיל, וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים).

ברבע השלישי של שנת 2011 הסתכם הרווח הנקי של הבנק בסך 26 מיליון ש"ח, לעומת 31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 16.1%. הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות ברבע השלישי של שנת 2011 - בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד היו:

- ירידה בשיעור של 9.5% ברווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי - לסך של 152 מיליון ש"ח.
- ירידה בשיעור של 84.0% בהוצאות בגין הפסדי אשראי - לסך של 4 מיליון ש"ח.
- ירידה בשיעור של 5.6% בהכנסות התפעוליות והאחרות - לסך של 84 מיליון ש"ח.
- עליה בשיעור של 4.4% בהוצאות התפעוליות והאחרות - לסך של 191 מיליון ש"ח.

תשואת הרווח הנקי על ההון ברבע השלישי של שנת 2011, הסתכמה בשיעור של 6.3%, לעומת 7.1% בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות והוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-522 מיליון ש"ח, לעומת 503 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול בשיעור של 3.8%. הגידול ברווח מפעילות מימון מוסבר על ידי:

- גידול בשיעור של 8.9% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים.
- עליה בסך של כ-26 מיליון ש"ח בתרומת ההון הפעיל, בעיקר במגזר הצמוד למדד.
- הפסד בסך של כ-31 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדו"ח (לעומת 41 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד), בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - עקב אי הקבלה בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן") - מזה הפסד בסך של כ-10 מיליון ש"ח שנזקף ביום 1.1.2011, בגין היישום לראשונה של הוראות בנק ישראל, בנושא: "מדידות שווי הוגן" (שאימצה את תקן החשבונאות האמריקאי 157 - FAS), לפיהן הוגדר השווי ההוגן כ"מחיר מתקבל במכירת נכס/או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות (בשונה מההגדרה שהייתה בתוקף עד ליום 31.12.2010, לפיה - השווי ההוגן הוא המחיר שהיה משתלם בגין עלות הנכס או הקמת עסקה).

הגידול ברווח מפעולות מימון מותן על ידי המרכיבים הבאים:

- ירידה בסך של 9 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב.
- ירידה בסך של כ-14 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית שנגבו מחובות בעייתיים.
- ירידה בשיעור של 0.14 נקודות האחוז ברווח הפיננסי, בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד, הנובעת מעליה בשיעור של כ-3% במשקלם היחסי של נכסים פיננסיים הנושאים תשואה נמוכה יחסית (כגון: פקדונות בבנקים והשקעות בניירות ערך).

פער הריבית הכולל בבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בשיעור של 2.39% בהשוואה לפער ריבית בשיעור של 2.53% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח מפעולות מימן - בחתך מגזרי פעילות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2011	2010	שינוי	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
163	151	12	משקי בית
144	160	(16)	עסקים קטנים
102	107	(5)	בנקאות מסחרית
98	103	(5)	בנקאות עסקית
42	29	13	בנקאות פרטית
(27)	(47)	20	ניהול פיננסי
522	503	19	

ההוצאות בגין הפסדי אשראי, נטו הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-13 מיליון ש"ח, לעומת 84 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

החל מיום 1 בינואר 2011, מיישם הבנק את הוראות בנק ישראל בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים" (להלן: "ההוראות החדשות"), המבוססות על התקינה החשבונאית בארה"ב בנושא זה (ראה באורים 1 ו-3 בתמצית הדוחות הכספיים).

יישום ההוראות החדשות הגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי של הבנק (לפני קיזוז "מחיקות חשבונאיות") במועד יישום ההוראה (1 בינואר 2011) בסך של כ-298 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). הגידול בהפרשות להפסדי אשראי, כאמור (בניכוי השפעת החסכון במס), ליום 1 בינואר 2011 הסתכם בסך של 183 מיליון ש"ח, ונזקק לסעיף העודפים בדוח על השינויים בהון, בהתאם להנחיות שנקבעו ב"הוראות החדשות".

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של השנה, כוללות:

מיליוני ש"ח	
18	הוצאות בגין הפסדי אשראי - על בסיס פרטני
(5)	- על בסיס קבוצתי*
13	

* לרבות מחיקות חשבונאיות בסך של 9 מיליון ש"ח בגין חובות נחותים שההוצאה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, בניכוי גביית חובות שנמחקו בעבר, בסך של 22 מיליון ש"ח.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בתשעת החודשים של שנת 2011, כאמור - נמוכות בכ-25-20 מיליון ש"ח מהאומדן המקורי שנחזה על ידי הבנק.

האומדן המקורי התבסס על נתוני החובות הבעייתיים שדווחו במועד היישום לראשונה של ההוראה החדשה בנושא: "חובות בעייתיים", וכלל תחזית לשינויים בפרמטרים שונים המהווים מרכיב בחישוב ההפרשות להפסדי אשראי, כגון: תחזית הגידול באשראי (לרבות אשראי בעייתי), תחזית הגידול בתקופת הפיגור של החובות הבעייתיים, והשפעת מרכיב ההון על ההפרשה התקופתית להפסדי אשראי.

הקיטון בהוצאה בגין הפסדי אשראי, ביחס לאומדן המוקדם, כאמור, נובע מהגורמים הבאים:

- ירידה בסך של כ-80 מיליון ש"ח ביתרת החובות הבעייתיים (לא כולל "חובות פגומים").
 - קיטון בשיעור של כ-0.2% במקדם ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, בגין אשראים שלא סווגו כבעייתיים ביחס לתחזית, הנובע משיפור באיכות תיק האשראי של הבנק.
 - היקף המחיקות החשבונאיות שנרשמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה בגין לקוחות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על בסיס קבוצתי - היה נמוך מהאומדן המקורי.
- הירידה ביתרת החובות הבעייתיים, שתרמה לקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, כאמור - מצביעה על שיפור באיכות תיק הנכסים של הבנק.
- להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי - בחתך מגזרי פעילות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2011	2010	שינוי	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
3	32	(29)	משקי בית
5	43	(38)	עסקים קטנים
17	11	6	בנקאות מסחרית
(11)	(2)	(9)	בנקאות עסקית
(1)	-	(1)	בנקאות פרטית
13	84	(71)	

שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרת האשראי לציבור, נטו (מאזני) הסתכם בתקופת הדוח בשיעור של 0.11%, לעומת 0.75% בתקופה המקבילה אשתקד והוצאה בשיעור של 0.72% בכל שנת 2010.

ברבעון השלישי הסתכמה ההוצאה בגין הפסדי אשראי בסך של 4 מיליון ש"ח לעומת 25 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון מוסברות, בגידול בסך של 10 מיליון ש"ח בהפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני, שקוזזו בירידה בסך של 6 מיליון ש"ח בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" הסתכמה ליום 30.9.2011 ב-243 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ-1.13% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד, לעומת 1.24% ביום 1.1.2011 (המועד בו יושמו לראשונה "ההוראות החדשות").

לפרטים נוספים לגבי השלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות על היקף וסווג החובות הבעייתיים בבנק ליום 30.9.2011 ועל מדדי איכות תיק האשראי של הבנק ליום 30.9.2011 - ראה פרק 10א' (6) להלן.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-256 מיליון ש"ח, לעומת 266 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 3.8%. הירידה בהכנסות התפעוליות מוסברת, בעיקר, על ידי ירידה בסך של כ-6 מיליון ש"ח בהכנסות מפעילות ב"שוק ההון" (מזה כ-3 מיליון ש"ח בגין הכנסות שנזקפו אשתקד, בגין פעילות ניהול קרנות נאמנות - שנמכרה על ידי הבנק ברבע הרביעי של שנת 2010), ועל ידי ירידה בהכנסות בגין שנים קודמות בסך 5 מיליון ש"ח, נטו, שנרשמו אשתקד - לאחר שהתקיימו התנאים המתלים לרישום הכנסות אלו.

ברבעון השלישי נרשמה ירידה בשיעור של 5.6% בהכנסות התפעוליות והאחרות, לסך של 84 מיליון ש"ח. הקיטון בהכנסות התפעוליות נובע הן מירידה בסך של כ-3 מיליון ש"ח, ברווחי היעודה לפיצויי פרישה, והן מקיטון בשיעור של 1.2% בהכנסות מעמלות תפעוליות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-598 מיליון ש"ח, לעומת 548* מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 9.1%.

הגידול בהוצאות התפעוליות נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 10.6% בהוצאות השכר, עקב עדכון שוטף של הפרשות לזכויות עובדים הנגזר מיישום הסכם השכר בבנק ויישום לראשונה של הנחיות בנק ישראל למדידת הפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי (ראה פרק 3ה' לעיל).

בנוסף, נרשמה עליה בשיעור של 15.6% בהוצאות "אחזקה ופחת בניינים וציוד", עקב גידול שוטף בהוצאות אחזקת מבנים, בסך של כ-9 מיליון ש"ח (בין היתר עקב הוצאות אחזקה חד פעמיות שנרשמו בתקופת הדוח, הנובעות מהעתקת משרדי ההנהלה למבנה מרכזי חדש), ועקב עליה בסך של כ-6 מיליון ש"ח בהוצאת הפחת, הנובעת מהפחתה לראשונה של מבנה ההנהלה החדש, כאמור, ומיישום התקינה הבינלאומית.

ברבעון השלישי של השנה נרשמה עליה בשיעור של 4.4%, בהוצאות התפעוליות לסך של 191 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים באשר להשלכות הנובעות מיישומה לראשונה של ההוראה החדשה של בנק ישראל בנושא: "חזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי, לגבי זכויות עובדים", על הפרשות הבנק ליום 30.9.2011 בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה לעובדין, ועל הוצאות השכר בתקופת הדוח - ראה פרק 3ה' לעיל.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-62 מיליון ש"ח לעומת כ-51* מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח הסתכם ב-37.1%, לעומת יחס בשיעור של 37.2% אשתקד. מחד, נרשמה ירידה בשיעור של 0.9 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, שקוזזה בעליה בהפרשות למיסים בשל השלכות המס הנגזרות מהגידול בגבית מחובות בעייתיים - שההוצאה בגינם נתבעה לצרכי מס בשנים קודמות.

הרווח מפעולות בלתי רגילות - הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בסך של 27 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 29 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופת הדוח מכר הבנק שלושה מבנים ששימשו בעבר את ההנהלה ויחידות המטה (עם השלמת תהליך העסקתן של יחידות אלה למבנה מרכזי חדש), בתמורה ל-45 מיליון ש"ח. הרווח שנבע לבנק ממימוש מבנים אלו הסתכם בסך של 26 מיליון ש"ח ונזקף לדוח הרווח והפסד בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, נטו". בתקופה המקבילה אשתקד רשם הבנק רווח בסך 28 מיליון ש"ח, בגין מימוש יתרת החזקותיו בחברה לניהול קופות גמל.

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.

5. התפתחויות עיקריות בנכסים, בהתחייבויות ובהון

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים (במליוני ש"ח):

שיעור השינוי (ב-%) לעומת					
31.12.2010	30.9.2010	31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011	
8.0	7.9	*22,570	*22,601	24,376	סך כל המאזן
112.2	81.1	2,166	2,538	4,596	מזומנים ופקדונות בבנקים
(19.2)	(16.2)	4,704	4,540	3,803	ניירות ערך
1.0	2.1	15,082	14,916	15,231	אשראי לציבור, נטו
8.7	8.5	18,736	18,771	20,364	פקדונות הציבור
35.6	48.9	674	614	914	כתבי התחייבות נדחים

מזומנים ופקדונות בבנקים

להלן נתונים לגבי התפתחות יתרות המזומנים והפקדונות בבנקים, בחתך בסיסי הצמדה:

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
215.5	1,020	3,218	שקל לא צמוד
(7.7)	273	252	שקל צמוד למדד
29.0	873	1,126	מטבע חוץ
112.2	2,166	4,596	

הגידול ביתרות המזומנים במגזר השקלי הלא צמוד נובע, בעיקר, מעליה בעודפי הנזילות המופקדים בבנק ישראל, בין היתר עקב הסטת השקעות באגרות חוב ממשלתיות - לפקדונות בבנק ישראל.

ניירות ערך

להלן נתונים לגבי התפתחות ההשקעות בניירות ערך:

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
(19.4)	4,603	3,709	ניירות ערך זמינים למכירה
(6.9)	101	94	ניירות ערך למסחר
(19.2)	4,704	3,803	

הירידה ביתרות תיק ניירות הערך הזמינים למכירה, בתקופת הדו"ח, נובעת מהסטת כספים מהשקעה באגרות חוב ממשלתיות לא צמודות - לפקדונות בבנק ישראל.

* הוצג מחדש (ראה פרק 3ה' לעיל, וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים).

להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעה באגרות חוב בחתך ענפי משק ודרוג אשראי, ולגבי הרווחים (הפסדים) הצבורים בגינם:

ליום 30.9.2011				דירוג האג"ח**	ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
15	8	833	840	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
1	-	10	11	A+	מסחר
-	-	2	2	AA-	חשמל ומים
3	-	26	29	AA+ עד AA-	תעשייה
19	8	871	882		
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
-	3	76	73	AA-	חשמל ומים
-	1	13	12	AA	נדל"ן
4	1	33	36	AA	תעשייה
4	5	122	121		
23	13	993	1,003		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
14	5	2,700	2,709		ב. אגרות חוב ממשלתיות*
37	18	3,693	3,712		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

ליום 30.9.2010				דירוג האג"ח**	ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
-	-	5	5	A+	בינו ונדל"ן
-	13	538	525	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
-	1	22	21	A	מסחר
1	-	35	36	AA+ עד A	תעשייה
1	14	600	587		
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
-	14	109	95	AAA עד AA	חשמל ומים
-	1	14	13	AA	נדל"ן
-	4	34	30	AA-	תעשייה
-	19	157	138		
1	33	757	725		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
1	25	3,671	3,647		ב. אגרות חוב ממשלתיות*
2	58	4,428	4,372		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

* היתרה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל.
** אגרות החוב דורגו על ידי חברות דרוג ישראליות.

ליום 31.12.2010				דירוג האג"ח**	ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
-	-	5	5	A+	בינוי ונדל"ן
2	10	775	767	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
1	1	27	27	A עד A+	מסחר
-	-	11	11	AA	חשמל ומים
-	-	35	35	AA+ עד AA-	תעשייה
3	11	853	845		
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
-	-	-	-		
-	13	108	95	AAA עד AA	חשמל ומים
-	1	13	12	AA	נדל"ן
-	3	33	30	AA-	תעשייה
-	17	154	137		
3	28	1,007	982		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
-	22	3,580	3,558		ב. אגרות חוב ממשלתיות*
3	50	4,587	4,540		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

* היתרה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל.
** אגרות החוב דורגו על ידי חברות דרוג ישראליות.

להלן התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין אגרות חוב אלו בחתך של שיעור ההפסד מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצברו הפסדים אלו.

30 בספטמבר 2011					שיעור ההפסד ביחס לעלות
תקופת צבירת ההפסדים					
עד 6 חודשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-9 ועד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
7	1	3	5	16	עד 20%
4	-	3	-	7	מעל 20%
11	1	6	5	23	
ב. אגרות חוב ממשלתיות					
9	5	-	-	14	עד 20%
9	5	-	-	14	
20	6	6	5	37	סך הכל

30 בספטמבר 2010

תקופת צבירת ההפסדים					שיעור ההפסד ביחס לעלות
סך הכל	מ-9 ועד 12 חודשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-3 ועד 6 חודשים	עד 6 חודשים	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	1	-	-	-	א. אגרות חוב לא ממשלתיות עד 20%
1	1	-	-	-	
1	-	-	-	1	ב. אגרות חוב ממשלתיות עד 20%
1	-	-	-	1	
2	1	-	-	1	סך הכל

31 בדצמבר 2010

תקופת צבירת ההפסדים					שיעור ההפסד ביחס לעלות
סך הכל	מ-9 ועד 12 חודשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-3 ועד 6 חודשים	עד 6 חודשים	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3	1	-	-	2	א. אגרות חוב לא ממשלתיות עד 20%
3	1	-	-	2	
-	-	-	-	-	ב. אגרות חוב ממשלתיות עד 20%
-	-	-	-	-	
3	1	-	-	2	סך הכל

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - ייזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי הפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דירוג אגרות החוב לרבות שינויים שחלו בדירוג האגרות.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.
- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.
- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- כוונת יכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיון.
- סוג אגרת החוב (או אי סוגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהן עד לפדיון או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן - תאפשר לבנק לממשן ברווח. בכוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות חוב הנ"ל עד ששוויין ההוגן ישוב ויעלה, או עד למועד פדיון.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 נרשמה עליה בסך של כ-34 מיליון ש"ח ביתרת ההפסדים שטרם מומשו (מזה כ-14 מיליון ש"ח בגין ירידת ערך של השקעות באגרות חוב של ממשלת ישראל). עם זאת, שיעור ההפסדים כאמור לעיל, ביחס לעלות אגרות החוב אינו עולה על כ-1.0% מתיק אגרות החוב ונובע, להערכת הבנק, מתנודות שוטפות בשיעורי הריבית בשוק. לאור האמור לעיל, סבורה הנהלת הבנק כי ההפסדים הגלומים באגרות החוב הנ"ל הינם בעלי אופי "זמני".

לפיכך, ובהתבסס על ההערכות והבדיקות הפרטניות של אגרות החוב, שתוארו לעיל - לא סווגו על ידי הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, הפסדים שטרם מומשו בגין תיק אגרות החוב כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני" (בתקופה המקבילה אשתקד, ובשנת 2010 - זהה).

אשראי לציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות יתרת האשראי לציבור, נטו - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2010	30.9.2011	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
5.0	3,822	4,014	משקי בית
2.9	2,749	2,830	עסקים קטנים
8.2	3,251	3,518	בנקאות מסחרית
(7.2)	5,177	4,805	בנקאות עסקית
(22.9)	83	64	בנקאות פרטית
1.0	15,082	15,231	

לגבי ההשלכות הנובעות מיישום ההוראה החדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי", על סעיף האשראי היקף וסווג החובות הבעייתיים בבנק ליום 30.9.2011 - ראה פרק 10א' (6) להלן, וביאורים מס' 1 ו-3 בתמצית הדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2010	30.9.2011	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
7.3	5,186	5,562	משקי בית
10.1	1,549	1,705	עסקים קטנים
9.9	780	857	בנקאות מסחרית
(21.7)	2,444	1,914	בנקאות עסקית
17.6	8,777	10,326	בנקאות פרטית
8.7	18,736	20,364	

ההון העצמי של הבנק ליום 30.9.2011 הסתכם ב-1,711 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של כ-5.4% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2010. הירידה בהון נובעת מירידה בסך של 46 מיליון ש"ח בערכה של הקרן ההונית מ"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה" ומקטון בסך של 183 מיליון ש"ח, הנובע מהיישום לראשונה של הוראות בנק ישראל בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי", שנכנסו לתוקף ביום 1.1.2011 והשפעתן במועד יישומן לראשונה - נזקפה להון העצמי של הבנק. ירידות אלו קוזזו על ידי הרווח השוטף שנרשם בתקופת הדוח.

יחס ההון העצמי לסך המאזן ליום 30.9.2011 הסתכם ב-7.0%, לעומת 7.9%* ביום 30.9.2010 ולעומת 8.0%* ביום 31.12.2010.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30.9.2011 (על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201, המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום כללי "באזל 2" בתאגידים הבנקאיים בישראל) - הסתכם בשיעור של 13.8%, לעומת 13.2%* ביום 31.12.2010. יחס זה עולה הן על השיעור המינימלי - 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל, והן על "רף המינימום" שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק (בשיעור של 13%).

יחס ההון לרכיבי סיכון "ברובד הראשון" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 30.9.2011 - על פי כללי "באזל 2" מסתכם בשיעור של 10.2% (31.12.2010 - 10.6%*).

לתאריך המאזן מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ"הון משני") - כ-33.5% בלבד מ"ההון הראשוני" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), לעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% המותר על פי הוראות בנק ישראל. כתבי ההתחייבות הנ"ל דורגו על ידי חברת "Standard & Poor" - מעלות, (להלן: "חברת הדירוג") בדירוג "A+" (נמוך בדרגה אחת מדירוג המנפיק של הבנק) - בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor".

יצוין בהקשר זה, כי ביום 30 ביוני 2010 פרסם בנק ישראל הוראה בנושא: "מדיניות הון לתקופות ביניים", על רקע ההכרה העולמית שהתגבשה בקרב גורמי הפיקוח הבנקאי בעולם, בדבר הצורך להעלות את רמת ההון ואיכותו במערכות הבנקאיות בעולם.

על פי ההוראה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לקבוע רף מינימלי ליחס "הון הליבה" (המוגדר כ"הון ברובד הראשון", בניכוי מכשירי הון מורכבים שהוכרו כ"הון ברובד הראשון") לרכיבי הסיכון שלהם, שלא יפחת מ-7.5% ולעמוד ביעד זה לא יאוחר מיום 31.12.2010.

הבנק לא הנפיק "מכשירי הון מורכבים". לפיכך, יחס "הון הליבה" לרכיבי סיכון של הבנק ליום 30.9.2011 - על פי כללי "באזל 2" מסתכם ב-10.2% (31.12.2010 - 10.6%*).

בתקופת הדוח הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים (הון משני) בסך של 265 מיליון ש"ח, כחלק מהערכות הבנק להשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשות להפסדי אשראי", שהתבטאו, בין היתר, בהפחתת ההון העצמי של הבנק, במועד יישומן לראשונה (1.1.2011), בסך של 183 מיליון ש"ח. כתבי ההתחייבות הנ"ל דורגו על ידי "חברת הדירוג" בדירוג זה לזה של יתר כתבי ההתחייבות של הבנק.

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.

6. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

על רקע ההאצה שנרשמה בקצב האינפלציה במשק במחצית השניה של שנת 2010 (לשיעור העולה על 4%, בחישוב שנתי) ושיעורי העליה הגבוהים שנרשמו במהלך שנת 2010 במחירי הדיור בישראל - שנבעו, בין היתר, מסביבת הריבית הנמוכה ששררה בשוק ההון, החל בנק ישראל ליישם במהלך שנת 2010 ובמהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 מדיניות מוניטרית מרסנת במטרה להחליש את הלחצים האינפלציוניים במשק. בעקבות ההחלשות שנרשמה בכלכלותיהן של מדינות רבות בעולם, על רקע הגידול החד במצבת חובותיהן מחד, ושיעורי הצמיחה הנמוכים שנרשמו במשקים אלה, מאידך (ראה גם פרק 10א'4) להלן) - ולאור החששות מהשלכותיהן האפשריות על הפעילות הכלכלית המקומית - שינה בנק ישראל את מדיניותו והפחית בחודש אוקטובר 2011 את הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 0.25 נקודות האחוז.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפיינו את תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011:

- עליה גבוהה יחסית, בשיעור של 2.2% במדד המחירים לצרכן. שיעור זה נמצא בתחום העליון של טווח יעד האינפלציה השנתי שנקבע על ידי הממשלה.

- עליה בשער החליפין של השקל מול מרבית המטבעות הזרים - שהתבטאה בהחלשות בשיעור של עד כ-11.4% שנרשמה בשער השקל לעומת המטבעות הזרים המרכזיים.

מבדיקות שנערכו בשנת 2010 על ידי בנק ישראל נמצא, כי ההתחזקות בשער החליפין של השקל ביחס למטבעות הזרים, נובעת בעיקר מפעילות ספקולטיבית של תושבי חוץ, המבצעים עסקאות החלף (FX SWAPS), או עסקאות המרה עתידיות (FORWARDS), במטרה להפיק רווחים מפערי הריבית שבין המטבע המקומי למטבעות הזרים.

לאור ההשלכות המקרו כלכליות השליליות העוללות להגרם למשק המקומי (בעיקר בתחום היצוא), בשל ההתחזקות בשער החליפין של השקל - נקט בנק ישראל במגוון צעדים, במטרה לבלום מגמה זו, לרבות:

- רכישות מטבע חוץ שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בהיקף של כ-5.4 מיליארד ש"ח, בהמשך לרכישות בהיקף של כ-70 מיליארד ש"ח, שנרשמו בשנת 2010.

- הטלת "חובת נזילות" בשיעור של 10% על עסקאות החלף ועסקאות המרה עתידיות המבוצעות בין הבנקים בישראל לתושבי חוץ, החל מיום 27.1.2011.

צעדים אלו, בצירוף העליה ברמת אי הודאות שנרשמה בשווקים הפיננסיים, והחשש מפני השלכותיה על המשק המקומי - בלמו את מגמת ההתחזקות בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים, ובשלב מאוחר יותר - אף להחלשות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים, כאמור.

כפועל יוצא מההיקפים הגדולים של רכישות המט"ח על ידי בנק ישראל, והעליה ברמת אי הודאות בשוק מטבע החוץ - נרשמה התייקרות בשיעורי הריבית של המטבעות הזרים, במסחר הבין בנקאי ובעסקאות עם לקוחות.

- עליה בשיעור של 1.25 נקודות האחוז בשיעור הריבית במכרז המוניטרי של בנק ישראל, הנובעת מיישום המדיניות המוניטרית המצמצמת שנקטה על ידי בנק ישראל במהלך מרבית תקופת הדוח (במטרה למתן את קצב עליית המחירים במשק). בתום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 הסתכם שיעור הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 3.25%, לעומת 2.0% בסוף שנת 2010.

- גידול בהיקף הפדיונות, נטו, של אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל: בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 נרשם עודף פדיון (גיוס הון שלילי) באגרות החוב של המדינה, בסך של כ-2.0 מיליארד ש"ח, לעומת 1.6 מיליארד ש"ח, שגויסו בתקופה המקבילה אשתקד.
- ירידה בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בתום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בשיעור של 1.8%, לעומת כ-3.0% בתחילת השנה.

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן. מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"רים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

פקדונות - הבנק פועל להרחבת בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים - במטרה לייצור תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר באמצעות העמקת הפעילות עם חוסכים בהפקדות חודשיות, פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון.

היקף פקדונות הציבור ליום 30.9.2011 הסתכם ב-20,364 מיליון ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ-8.7% מתחילת השנה. מניתוח השינויים בפקדונות הציבור בחתך מגזרי הצמדה עולה, כי הגידול נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 13.1% בפקדונות לזמן קצוב (בעיקר במגזר הלא צמוד).

כתבי התחייבות נדחים - במסגרת המדיניות לגיון תמהיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, מגייס הבנק מעת לעת גם כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 30.9.2011 הסתכם ב-914 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 674 מיליון ש"ח).

כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות" (S&P) (להלן: "חברת הדירוג"), בדירוג "A+", הנמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA-"). הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות" S&P) - לפיה יפחת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת מתחת לדירוג המנפיק.

דירוג כתבי ההתחייבות של הבנק, עודכן על ידי חברת מעלות לאחרונה ביום 16.12.2010 - במסגרתו נקבע "אופק הדירוג" של הבנק, בסווג "יציב".

יצוין בהקשר זה כי בתקופת הדוח הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים ("הון משני") בהיקף של 265 מיליון ש"ח (מזה כ-80 מיליון ש"ח שהונפקו לחברה האם של הבנק). כתבי ההתחייבות הנ"ל דורגו על ידי חברת הדירוג בדירוג זהה ליתר כתבי ההתחייבות של הבנק ("A+").

היבט נוסף במדיניות גיוס המקורות - הינו ניהול סיכון הנזילות בבנק. במסגרת זו, ועל רקע התנודתיות הגבוהה שנרשמה בשוק ההון המקומי והשלכותיה האפשריות על המגזר הפיננסי (ראה פרק 2 לעיל) - מיישם הבנק מדיניות המכוונת לשמר יחסי נזילות גבוהים בבנק.

שיעור הנכסים הנזילים בבנק (מזומנים, פקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חודשים וניירות ערך סחירים) מכלל הנכסים בבנק, ליום 30.9.2011 - הסתכם בכ-31.5%, לעומת כ-26.5% ביום 31.12.2010. הבנק מודד באופן שוטף פרמטרים שונים המשמשים להערכת מדדי הנזילות השונים - בין היתר, באמצעות מודלים שפותחו בבנק.

7. פעילות הבנק בשוק ההון

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל. היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 30.9.2011 עבור עצמו ועבור לקוחותיו, הסתכם בכ-14.9 מיליארד ש"ח (31.12.2010 - כ-17.6 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות הסתכם בכ-11.1 מיליארד ש"ח, המהווה קיטון בשיעור של כ-14.2%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2010.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בכ-19 מיליון ש"ח, לעומת 23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל תיקי השקעות באמצעות החברות הבנות: "מרכנתיל שוקי הון בע"מ" ו"מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ" עבור לקוחותיו וביניהם לקוחות פרטיים, גופים עסקיים וגופים מוסדיים (לפרטים נוספים בגין התפתחויות שחלו בחברות אלו לאחר תאריך המאזן - ראה עדכון להלן).

היקף נכסי הלקוחות שנוהלו על ידי חברות הבת, כאמור, ליום 30.9.2011 - הסתכם בכ-1,786 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של כ-10% לעומת היקפם ביום 31.12.2010.

ביום 10 באוקטובר 2011, נחתם הסכם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ (להלן: "החברה") לבין בעל מניות המיעוט בחברת "מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ" (להלן: "גולדהר"), במסגרתו מכרה החברה לבעל מניות המיעוט בחברת "גולדהר" את כל אחזקותיה בחברה זו, והמחתה לו זכויות אחרות ב"גולדהר" שהוחזקו על ידי הבנק - בתמורה לסך של 700 אלף ש"ח. הרווח הצפוי לבנק מהמכירה מסתכם בכ-0.5 מיליון ש"ח, ויזקק בספרי הבנק ברבעון הרביעי של השנה.

לפרטים נוספים באשר לאישור שניתן לחברה לאחר תאריך המאזן, להתקשר בהסכם מיזוג סטטוטורי עם חברה אחת בקבוצה - ראה פרק 9 לעיל.

ייעוץ פנסיוני

במסגרת החוקים שנחקקו בכנסת בנושא שוק ההון - הותר לבנקים לעסוק בייעוץ פנסיוני, כתחליף לניהול קופות גמל. בעקבות מכירת פעילות קופות הגמל, ולאור הערכת הבנק, כי תחום ה"ייעוץ פנסיוני" מהווה פוטנציאל לפיתוח מקורות הכנסה נוספים לבנק - התקבלה בבנק החלטה לפתח את הפעילות בתחום זה, ולהקים מערך ייעודי לניהול תחום זה.

ביום 9.7.2008 קיבל הבנק רישיון לעסוק במתן ייעוץ פנסיוני לאוכלוסיית ה"שכירים" ו"העצמאיים", והשיק את שרות ה"ייעוץ הפנסיוני" - בסניפי הבנק בפריסה ארצית. מיום תחילת הפעילות ניתנו על ידי הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני לכ-3,900 לקוחות - שתיק נכסיהם הפנסיוניים מסתכם בכ-810 מיליון ש"ח.

מממצאים שנאספו בתקופה שחלפה ממועד החלת הרפורמה בשוק הון ולאורך התקופה בה פועלים הבנקים כ"יועצים פנסיוניים", עולה כי תחום הייעוץ הפנסיוני צומח בשיעורים מתונים מאד, ורחוק מלהשיג את הציפיות המוקדמות שנתלו בו על ידי הועדה שיזמה את הרפורמה בשוק ההון.

ההתפתחות האיטית שנרשמה בתחום זה, נובעת, בין היתר, מקשיים רגולטוריים ועסקיים אחרים. לאור ממצאים אלו החל משרד האוצר לגבש צעדים שיקלו על פיתוח הפעילות בתחום זה, לרבות הסרת החסמים והגברת התחרות.

במסגרת צעדים אלו אושר על ידי הכנסת ביום 28.2.2011 החוק לפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א - 2011 - שנועד להסדיר את פעילותה של מערכת סליקה מרכזית בתחום זה (ראה גם פרק 33' לעיל).

במקביל הציג הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר, ביום 30 בנובמבר 2010, את הצעדים הרגולטורים המתוכננים על ידו לשנת 2011, ובכללם:

- קביעת עמלת הפצה אחידה ליועצים הפנסיונים, שתחול על כל המוצרים הפנסיוניים המיועצים, לרבות קביעת תקרה לעמלה זו.
- איסור על העלאת דמי הניהול הנגבים מהלקוחות על ידי הגופים המוסדיים, למשך שנתיים לפחות מהמועד שבו נקבעו בהסכמה.
- קביעת כללים להסדרי מעבר בין מפיצים, והגבלת האפשרות לתשלום עמלת הפצה ליותר ממפיץ אחד.
- קביעת שיעור מירבי של דמי ניהול שנתיים.
- השוואת המגבלות המוטלות על תגמול סוכני הביטוח לאלו המוטלות על היועצים הפנסיוניים.

הבנק נערך ליישום השינויים המתוכננים בתחום זה - עם כניסתם לתוקף.

חלק ג' - תאור עסקי הבנק בחתך מגזרים ותחומי פעילות

8. מגזרי פעילות

א. כללי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם להגדרות אלו ולהנחיות בנק ישראל, סווגה פעילותו העסקית של הבנק ל-6 מגזרי פעילות עיקריים, כדלקמן:

מגזר משקי בית - מהווה תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור.

מגזר עסקים קטנים - מהווה אף הוא תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שרותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השרותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח).

מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שרותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידים גדולים (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות- המטופלים על ידי החטיבה העסקית של הבנק. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן ו"ליווי הבניה".

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים נתוני הרווחיות, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד ויונתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

להלן תמצית נתוני הרווח הנקי מפעולות רגילות בבנק, בחתך מגזרי פעילות בתקופות שהסתיימו ביום 30.9.2011 - בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד.

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2011	2010	שינוי	2011	2010	שינוי	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
33	*24	9	19	**9	10	משקי בית
33	*28	5	11	**10	1	עסקים קטנים
20	*30	(10)	8	9	(1)	בנקאות מסחרית
44	46	(2)	10	**18	(8)	בנקאות עסקית
18	12	6	9	5	4	בנקאות פרטית
(43)	(53)	10	(32)	** (20)	(12)	ניהול פיננסי
105	87	18	25	31	(6)	

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש

ב. ניתוח התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות

(1) מגזר "משקי הבית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות הצפויות מיישום ההנחיות החדשות של בנק ישראל בנושא: "הלוואות לדיר" - ראה פרק 3ח' לעיל.
- באשר להשלכות הנובעות מהיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא: "המדידת והגילוי של חובות פגומים", סיכון אשראי, והפרשות להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2011 - ראה פרק 10א(6) להלן.

השרות וההפצה ללקוחות המגזר

במסגרת יישום מדיניות הבנק - הרואה במגזר זה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק הוחלט על פתיחה של עד 5 סניפים נוספים במהלך שנה זו - מרכזים באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותי בנקאות למגזר "משקי בית". בתקופת הדוח נפתח על ידי הבנק סניף חדש אחד.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "משקי בית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל
רווח מפעילות מימון							
66	56	1	123	65	54	1	120
- מחיצוניים							
82	(42)	-	40	76	(45)	-	31
- בין מגזרי							
148	14	1	163	141	9	1	151
הכנסות תפעוליות ואחרות							
88	2	6	96	97**	2	9	108
סך ההכנסות							
236	16	7	259	238	11	10	259
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
2	1	-	3	32	-	-	32
רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות							
33	4	(4)	33	24*	2	(2)	24
רווח מפעולות בלתי רגילות							
-	-	-	-	-	-	11	11
רווח נקי (הפסד)							
33	4	(4)	33	24	2	9	35

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

(1) מגזר "משקי הבית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים
רווח מפעילות מימון							
38	1	23	14	41	-	21	20
17	-	(20)	37	18	-	(13)	31
55	1	3	51	59	-	8	51
הכנסות תפעוליות ואחרות							
37	**4	1	**32	32	2	1	29
92	5	4	83	91	2	9	80
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי							
13	-	-	13	(4)	-	1	(5)
9	(1)	1	**9	19	(2)	3	18
רווח נקי (הפסד)							

ההכנסות במגזר "משקי בית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 259 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד. מחד, נרשם קיטון בסך של 12 מיליון ש"ח בהכנסות התפעוליות (בעיקר בגין עמלות חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד וירידה בהכנסות מדמי ניהול חשבונות עובר ושכ), שקוזז בגידול בסך של 12 מיליון ש"ח ברווח מפעילות מימון, בעיקר עקב גידול בפעילות בתחום הפקדונות.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 נרשם במגזר זה רווח בסך 33 מיליון ש"ח, לעומת *35 מיליון ש"ח אשתקד. הירידה ברווח הנקי נובעת מירידה ברווח מפעולות בלתי רגילות בסך 11 מיליון ש"ח, שנרשם אשתקד והווה את חלקו של המגזר ברווח שנזקק בתקופה המקבילה, בגין מימוש יתרת פעילות קופות הגמל של הבנק. השפעת מרכיב זה קוזזה על ידי קיטון בסך של 29 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

(2) מגזר "עסקים קטנים"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

באשר להשלכות הנובעות מיישום ההוראות החדשות בנושא: "המדירה והגילוי של חובות פגומים" והפרשה להפסדי אשראי, החל מיום 1 בינואר 2011 - ראה פרק 10א(6) להלן.

התפתחויות בשווקים של המגזר

בשנת 2009 נבחר הבנק על ידי החשב הכללי במשרד האוצר כמממן העיקרי (בהיקף מכסימלי של 600 מיליון ש"ח, שהורחב בשנת 2011 לסך של 800 מיליון ש"ח), של הלוואות לעסקים בינוניים (שהכנסותיהם השנתיות נעות בין 22 מיליון ש"ח, ל-100 מיליון ש"ח), המובטחות בערבות מדינה - במסגרת "קרן לעידוד עסקים בינוניים" שהוקמה על ידי המדינה.

עד ליום 30.9.2011 אושרו על ידי הבנק הלוואות באמצעות הקרן בהיקף של כ-513 מיליון ש"ח.

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ו' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

(2) מגזר "עסקים קטנים" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "עסקים קטנים" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל
152	13	1	166	154	13	-	167
(14)	(8)	-	(22)	-	(7)	-	(7)
138	5	1	144	154	6	-	160
75	1	1	77	75**	-	2	77
213	6	2	221	229	6	2	237
6	(1)	-	5	44	(1)	-	43
32	3	(2)	33	27*	3	(2)	28
-	-	-	-	-	-	8	8
32	3	(2)	33	27	3	6	36

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הוצאות (הכנסות)

בגין הפסדי אשראי

רווח נקי (הפסד)

מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי

רגילות

רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל
52	4	1	57	47	5	-	52
(7)	(3)	-	(10)	4	(3)	-	1
45	1	1	47	51	2	-	53
25	-	-	25	24**	-	1**	25
70	1	1	72	75	2	1	78
2	(1)	-	1	12	(1)	-	11
11	1	(1)	11	9	2	(1)	10

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הוצאות (הכנסות)

בגין הפסדי אשראי

רווח נקי (הפסד)

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

(2) מגזר "עסקים קטנים" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 221 מיליון ש"ח, לעומת 237 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 6.8%. הירידה בהכנסות נובעת מקיטון בשיעור של 10.0% ברווח מפעילות מימון, הן עקב ירידה במרווחי הריבית בתחום האשראי והן עקב ירידה בגביית ריבית מחובות בעייתיים. בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 נרשם במגזר זה רווח בסך 33 מיליון ש"ח, לעומת 36 * מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - המהווה ירידה בשיעור של 8.3%. הקיטון ברווח הנקי, נובע הן מהירידה בהכנסות כאמור, והן מירידה בסך של 8 מיליון ש"ח ברווח מפעולות בלתי רגילות, שנרשם אשתקד והווה את חלקו של המגזר ברווח ממימוש יתרת פעילות קופות הגמל שנזקק בתקופה המקבילה אשתקד. השפעתם של מרכיבים אלו קוזזה על ידי ירידה בסך של 38 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

באשר להשלכות הנובעות מהיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי", החל מיום 1 בינואר 2011 - ראה פרק 10א(6) להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות המסחרית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל
143	10	-	153	139	6	-	145
(46)	(5)	-	(51)	(35)	(3)	-	(38)
97	5	-	102	104	3	-	107
33	-	1	34	28	-	1	29
130	5	1	136	132	3	1	136
18	(1)	-	17	12	(1)	-	11
17	3	-	20	*28	2	-	30
-	-	-	-	-	-	2	2
17	3	-	20	28	2	2	32

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2010				2011				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
רווח מפעילות מימון								
45	-	3	42	58	-	4	54	- מחיצוניים
(8)	-	(2)	(6)	(26)	-	(1)	(25)	- בין מגזרי
37	-	1	36	32	-	3	29	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
10	-	-	10**	11	-	-	11	
47	-	1	46	43	-	3	40	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי								
7	-	1	6	3	-	(1)	4	
9	-	(1)	10	8	-	2	6	רווח נקי (הפסד)

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 136 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד. מחד, נרשם גידול בשיעור של 17.2% בהכנסות התפעוליות, שקוזז בירידה בשיעור של 4.7% ברווח מפעילות מימון, בעיקר עקב ירידה בהכנסות מריבית בתחום האשראי.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, נרשם במגזר זה רווח בסך 20 מיליון ש"ח, לעומת 32* מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי, נובעת מעליה בסך של 6 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, ומקיטון ברווח מפעולות בלתי רגילות בסך 2 מיליון ש"ח שנרשם אשתקד והווה את חלקו של המגזר ברווח ממימוש יתרת פעילות קופות הגמל של הבנק שנזקק בתקופה המקבילה אשתקד.

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות הנובעות מהיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא: "המדידה הפרשות והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשות להפסדי אשראי" - החל מיום 1 בינואר 2011 - ראה פרק 10א(6) להלן.
- לפרטים נוספים באשר לתיקון להוראות בנק ישראל בנושא: "חבות של לווה ושל קבוצת לווים" שעתידי להכנס לתוקף ביום 31.12.2011, ולהשלכות האפשריות שיהיו לתיקון זה על פעילות הבנק עם יישומו - ראה פרק 13 לעיל.

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות העסקית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים	83	65	-	148	72	61	133
- בין מגזרי	(24)	(26)	-	(50)	(6)	(24)	(30)
	59	39	-	98	66	37	103
הכנסות תפעוליות ואחרות	7	6	4	17	8	3	17
סך ההכנסות הוצאות (הכנסות)	66	45	4	115	74	43	120
בגין הפסדי אשראי	(6)	(5)	-	(11)	4	(6)	(2)
רווח נקי מפעולות רגילות	22	20	2	44	24	21	46
רווח מפעולות בלתי רגילות	-	-	-	-	-	-	1
רווח נקי	22	20	2	44	24	21	47

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים	31	20	-	51	28	25	53
- בין מגזרי	(9)	(8)	-	(17)	(9)	(11)	(20)
	22	12	-	34	19	14	33
הכנסות תפעוליות ואחרות	2	2	2	6	*3	1	5
סך ההכנסות הוצאות (הכנסות)	24	14	2	40	22	15	38
בגין הפסדי אשראי	5	-	-	5	1	(7)	(6)
רווח נקי	4	5	1	10	6	*1	18

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 115 מיליון ש"ח, לעומת 120 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 4.2%. הירידה בהכנסות נובעת, בעיקר, מקיטון בשיעור של 4.9% שנרשם ברווח מפעילות מימון ומוסבר בעיקר, בהכנסות מימון חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, נרשם במגזר זה רווח בסך של 44 מיליון ש"ח, לעומת 47 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 6.4%. הירידה ברווח הנקי נובעת מהירידה שנרשמה בהכנסות, כאמור, וקוזה בירידה בסך של 9 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

* סווג מחדש

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית"

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות הפרטית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2011			2010		
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל
(157)	-	(157)	(102)	1	(101)
199	-	199	130	-	130
42	-	42	28	1	29
17	15	32	17	18**	35
59	15	74	45	19	64
(1)	-	(1)	-	-	-
17	1	18	8*	4	12
-	-	-	-	7	7
17	1	18	8	11	19

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך ההכנסות

הכנסות בגין הפסדי אשראי

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי רגילות

רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2011			2010		
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל
(65)	-	(65)	(43)	-	(43)
82	-	82	53	-	53
17	-	17	10	-	10
6	4	10	5	7**	12
23	4	27	15	7	22
(1)	-	(1)	-	-	-
8	1	9	2*	3	5

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך ההכנסות

הכנסות בגין הפסדי אשראי

רווח נקי

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 74 מיליון ש"ח, לעומת 64** מיליון ש"ח אשתקד - המהווה עליה בשיעור של 15.6%, בעיקר עקב גידול בשיעור של 44.8% ברווח מפעילות מימון, הנובע מעליה בהיקף פקדונות הציבור ובמרווחי הריבית בתחום זה.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011, נרשם במגזר זה רווח בסך של 18 מיליון ש"ח - לעומת 19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי על אף הגידול שנרשם בהכנסות, כאמור, נובעת מקטון בסך של 7 מיליון ש"ח ברווח מפעולות בלתי רגילות שנרשם אשתקד, והווה את חלקו של המגזר ברווח מממוש יתרת פעילות קופות הגמל של הבנק שנזקק בתקופה המקבילה אשתקד.

* הוצג מחדש - ראה פרק 3ה' לעיל וביאור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

(6) מגזר "ניהול פיננסי"

ההפסד במגזר ניהול פיננסי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 בסך של 16 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 53 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השיפור בתוצאות הכספיות במגזר זה נובע, הן מגידול בסך של 20 מיליון ש"ח ברווח מפעילות מימון והן מרווח מפעולות בלתי רגילות נטו, בסך של 27 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדוח. הגידול ברווח מפעילות מימון במגזר זה, מוסבר בעיקר על ידי הגורמים הבאים:

- עליה בסך של כ-7 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל", הנובע בעיקר מגידול בסך של 17 מיליון ש"ח ברווחים מהפרשי הצמדה והפרשי שער.
- ירידה בסך של 10 מיליון ש"ח בהפסדים מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (הנובעים מאי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו, לבין השיטה למדידת שוויים של המכשירים הנגזרים).

ג. פעילות במוצרים

המידע הכלול בפרק זה מפרט את תוצאות הפעילות של הבנק בחתרן מוצרים מסוימים ומהווה מידע משלים - לתוצאות הפעילות בחתרן מגזרי פעילות. המידע המפורט להלן מתייחס לפעילות ב"שוק ההון" וב"משכנתאות".

(1) "שוק ההון"

לפרטים נוספים באשר לפעילות הבנק ב"שוק ההון" - ראה פרק 7 לעיל.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות ב"שוק ההון" - בחתרן מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
רווח מפעילות מימון					
1	1	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	2
הכנסות תפעוליות ואחרות					
6	1	1	4	15	27
7	2	1	4	15	29
(4)	(2)	-	2	1	(3)

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(1) "שוק ההון" (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2010						
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
1	-	-	-	1	2	רווח מפעילות מימון
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
1	-	-	-	1	2	- בין מגזרי
9	2	1	3	*18	33	הכנסות תפעוליות ואחרות
10	2	1	3	19	35	סך ההכנסות
(2)	(2)	-	1	4	1	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
11	8	2	1	7	29	רווח מפעולות בלתי רגילות
9	6	2	2	11	30	רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011						
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
-	1	-	-	-	1	רווח מפעילות מימון
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
-	1	-	-	-	1	- בין מגזרי
2	-	-	2	4	8	הכנסות תפעוליות ואחרות
2	1	-	2	4	9	סך ההכנסות
(2)	(1)	-	1	1	(1)	רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2010						
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
1	-	-	-	-	1	רווח מפעילות מימון
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
1	-	-	-	-	1	- בין מגזרי
*4	*1	-	1	*7	13	הכנסות תפעוליות ואחרות
5	1	-	1	7	14	סך ההכנסות
(1)	(1)	-	*1	3	2	רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש.

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(2) משכנתאות

פעילות הבנק כוללת מתן "הלוואות לדיור" (ללקוחות הפרטיים) ו"משכנתאות מסחריות" (ללקוחות העסקיים הקטנים וללקוחות המסחריים). השירות והתמיכה המקצועית בתחומים אלו מבוצעת על ידי מערך המשכנתאות - בכפיפות לחטיבה "לבנקאות קמעונאית".

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות בתחום "המשכנתאות" - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים	56	13	10	79	54	6	73
- בין מגזרי	(42)	(8)	(5)	(55)	(45)	(3)	(55)
	14	5	5	24	9	3	18
הכנסות תפעוליות ואחרות	2	1	-	3	2	-	2
סך ההכנסות הוצאות (הכנסות)	16	6	5	27	11	3	20
בגין הפסדי אשראי	1	(1)	(1)	(1)	-	(1)	(2)
רווח נקי	4	3	3	10	2	2	7

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2011				2010			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים	21	4	4	29	23	3	31
- בין מגזרי	(13)	(3)	(1)	(17)	(20)	(2)	(25)
	8	1	3	12	3	1	6
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	-	-	1	1	-	1
סך ההכנסות הוצאות (הכנסות)	9	1	3	13	4	1	7
בגין הפסדי אשראי	1	(1)	(1)	(1)	-	1	-
רווח נקי (הפסד)	3	1	2	6	1	(1)	2

9. חברות מוחזקות

מרכנתיל שוקי הון בע"מ

החברה עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור מוסדות, חברות ויחידים. כן מחזיקה החברה ב-51% מזכויות הבעלות והשליטה, בחברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ. מאזן החברה ליום 30 בספטמבר 2011 מסתכם בכ-22.6 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-18.4 מיליון ש"ח. חלק הבנק בתוצאות הכספיות של החברה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 (ללא פעילות מרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ), הסתכם בהפסד של כ-0.5 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-0.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביום 16.11.2011 אישר הדי렉טוריון לחברה להתקשר בהסכם למיזוג סטטוטורי עם חברת תכלית דיסקונט - ניהול תיקים בע"מ (להלן: "תכלית") - חברה בת בבעלות מלאה של בנק דיסקונט. במסגרת העסקה המוצעת, תקלוט תכלית לתוכה את החברה, ולאחר מכן תחדל החברה מלהתקיים.

ביצוע העסקה מותנה בגיבוש הסכמות עסקיות ומשפטיות בין הצדדים, קבלת אישורים לתכנית המיזוג על ידי הארגונים הרלוונטיים בחברות המיועדות למיזוג ובחברות האם שלהן, וקבלת אישורים סטטוטוריים מרשם החברות. לאור התניות אלו - לא ניתן להעריך, בשלב זה, אם המתווה שתואר לעיל ימומש בסופו של דבר.

מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ

החברה נוסדה על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ואחרים. בהתאם להסכם שנחתם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ לבין יתר השותפים, מסתכם חלקו של הבנק (באמצעות מרכנתיל שוקי הון בע"מ), בהון ובזכויות הצבעה של החברה - בשיעור של 51%. החברה עוסקת בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים.

מאזן החברה ליום 30.9.2011 מסתכם בסך של כ-0.4 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בסך של 0.3 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 הסתכם בסכום זניח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

לאחר תאריך המאזן מכרה מרכנתיל שוקי הון את החזקותיה וזכויות נוספות שהיו לבנק בחברה זו, בתמורה ל-700 אלפי ש"ח (ראה גם פרק 7, לעיל).

מרכנתיל נכסים בע"מ

החברה מוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 99.62%. לחברה אין פעילות עסקית לבד מהשכרת נכס הנמצא בשימוש הבנק. ביום 31 באוקטובר 2010 חתמה החברה על הסכם, במסגרתו נמכר נכס זה בתמורה לסך של כ-22.6 מיליון ש"ח. ברבע השני של שנת 2011 הושלמה העסקה, לאחר שמולאו התנאים המתלים שנכללו בהסכם המכירה. הרווח, נטו, בגין המכירה הסתכם בכ-18 מיליון ש"ח ונזקק לדוח הרווח והפסד של החברה בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות".

חברות מוחזקות אחרות

השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ, מרכנתיל השקעות בע"מ, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ וגולדן גייט ברידג' פאנד - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

חלק ד' - חשיפה לסיכונים - ניהול ומדידה

10. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים - כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שהעיקריים שבהם הם: סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות. תהליך ניהול הסיכונים כולל: הגדרת הסיכונים, מדידתם וקביעת מגבלות לחשיפה לסוגי הסיכונים השונים.

במסגרת ניהול הסיכונים השוטף מתבסס הבנק על תחזיות והערכות להתפתחויות שוטפות בתחומי: אינפלציה, שינוי שער חליפין, שינוי ריבית ומגמות כלכליות בענפי המשק השונים.

א. סיכונים אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא). ככלל, הבנק רואה את עצמו כ"בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי, מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, הושם דגש בשנים האחרונות על התמקדות הבנק בפלחי אוכלוסיה השייכים למגזר הקמעונאי (משקי בית, שכירים, עסקים קטנים).

מדיניות הטיפול בסיכון האשראי בבנק נועדה להביא, בין היתר, לשיפור איכות תיק האשראי וגידור הסיכונים הגלומים בו. מדיניות האשראי כוללת קווים מנחים ומגבלות לגבי היבטים שונים של תהליכי חיתום וניהול תיק האשראי.

סקירה נרחבת לגבי האסטרטגיות והתהליכים, המבנה האירגוני, מערכות הדווח והמדידה הכרוכים בניהול סיכון האשראי - נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010. בפרק זה נכלל מידע כמותי לגבי היבטים שונים הגלומים בניהול סיכון האשראי, כדלקמן:

1. גילוי כמותי לסיכון האשראי -

(א) להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי ברוטו לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי:

**31.12.2010		**30.9.2010		**30.9.2011		
יתרות ממוצעות ⁽¹⁾	יתרות לסוף השנה	יתרות ממוצעות ⁽¹⁾	יתרות לסוף התקופה	יתרות ממוצעות ⁽¹⁾	יתרות לסוף התקופה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
17,100	17,004	17,144	17,164	18,145	19,815	הלוואות*
4,246	4,588	4,168	4,428	4,328	3,693	אגרות חוב
85	90	88	105	95	92	נגזרים O.T.C. ⁽²⁾
5,666	5,847	5,637	5,737	5,833	5,617	סיכון אשראי אחר ⁽³⁾
***887	***875	***896	***907	987	1,045	אחרים ⁽⁴⁾
27,984	28,404	27,933	28,341	29,388	30,262	

(1) הממוצע חושב על פי היתרות בסופי רבעון.

(2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(3) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(4) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקדונות בבנקים

** יתרות סיכון אשראי ליום 30.9.2011 והיתרות הממוצעות לאותו תאריך מוצגות על בסיס "יתרות החוב הרשומות" של האשראי כמשמעותן בהוראות החדשות של בנק ישראל בנושא "חובות בעייתיים" (ראה גם ביאור 1 ה' (2) לתמצית הדוחות הכספיים). נתוני ההשוואה מוצגים על בסיס "יתרות החוב, נטו".

*** הוצג מחדש - ראה באור 1/ה (5) בתמצית הדוחות הכספיים.

(ב) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי לציבור בחתך אזור גיאוגרפי.

פרטים נוספים לגבי התפלגות האשראי בחתך איזור גיאוגרפי, נכללים בתוספת ד' בסקירת ההנהלה.

(ג) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך הצד הנגדי לאשראי.

30.9.2011					
סוג הישות	הלואות*	אגרות חוב	נגזרים ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	סיכון אשראי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחרים ⁽³⁾
ריבוניות	2,942	2,648	-	1	-
סקטור ציבורי	84	52	13	34	-
תאגידים בנקאיים	1,325	807	22	21	-
תאגידים	6,669	186	43	3,889	-
חובות בבטחון נדל"ן					
מסחרי	806	-	-	-	-
קמעונאיות ליחידים	2,098	-	5	800	-
עסקים קטנים	3,999	-	-	717	-
משכנתאות לדיוור	1,892	-	9	155	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	1,045
	19,815	3,693	92	5,617	1,045

30.9.2010					
סוג הישות	סיכון אשראי				
	הלואות*	אגרות חוב	נגזרים ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבנויות	807	3,542	-	-	-
סקטור ציבורי	82	129	19	28	-
תאגידים בנקאיים	1,418	-	22	12	-
תאגידים	7,407	757	45	4,304	-
קמעונאיות ליחידים	2,001	-	4	754	-
עסקים קטנים	3,899	-	1	587	-
משכנתאות לדיוור	1,550	-	14	52	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	907**
	17,164	4,428	105	5,737	907

(1) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(2) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(3) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* יתרת ההלוואות ליום 30.9.2011 מוצגות על בסיס "יתרות החוב הרשומות" כמשמעותן בהוראות החדשות של בנק ישראל בנושא "חובות בעייתיים" (ראה באור 1 ה' (2), לתמצית הדוחות הכספיים). נתוני ההשוואה מוצגים על בסיס "יתרות החוב, נטו".

** הוצג מחדש

(ג) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך הצד הנגדי לאשראי (המשך).

31.12.2010						סוג הישות
הלואות*	אגרות חוב	נגזרים ⁽¹⁾	סיכון אשראי	אחרים ⁽³⁾	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
801	3,497	-	1	-	4,298	ריבוניות
79	84	22	38	-	223	סקטור ציבורי
1,098	743	11	14	-	1,866	תאגידים בנקאיים
6,686	264	41	4,211	-	11,202	תאגידים
653	-	-	14	-	667	חובות בבטחון נדל"ן
2,041	-	-	709	-	2,750	מסחרי
4,001	-	1	731	-	4,733	קמעונאיות ליחידים
1,645	-	15	130	-	1,790	עסקים קטנים
-	-	-	-	875	875	משכנתאות לדיור
-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
17,004	4,588	90	5,847	875	28,404	

(1) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(2) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(3) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* היתרות מוצגות על בסיס, "יתרות חוב, נטו".

** הוצג מחדש

(ד) מידע לגבי התפלגות תזרימי המזומנים העתידיים בגין חשיפת האשראי בחתך תקופה חוזיות לפרעון⁽¹⁾.

30.9.2011					סוג האשראי
עד שנה	משנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך כל תזרימי מזומנים	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
13,587	5,032	2,959	268	21,846	הלואות**
878	2,158	1,089	-	4,125	אגרות חוב
31	6	42	13	92	נגזרים ⁽³⁾
3,531	1,182	22	882	5,617	סיכון אשראי אחר ⁽⁴⁾
371	-	-	674	1,045	אחרים ⁽⁵⁾
18,398	8,378	4,112	1,837	32,725	סך כל חשיפת האשראי

(1) בטבלה זו מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים.

(2) כולל נכסים בסך 104 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(3) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).

(4) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(5) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקידונות בבנקים

** יתרת ההלוואות ליום 30.9.2011 מוצגת על בסיס "יתרות החוב הרשומות", כמשמעותן בהוראות החדשות של בנק ישראל בנושא: "חובות בעייתיים (ראה באור 1 ה' 2), לתמצית הדוחות הכספיים).

(ד) מידע לגבי התפלגות תזרימי המזומנים העתידיים בגין חשיפת האשראי בחתך תקופה חוזיות לפרעון⁽¹⁾.
(המשך).

30.9.2010					
סך כל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	מעל חמש שנים	משנה ועד חמש שנים	עד שנה	סוג האשראי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
18,954	472	2,604	4,666	11,212	הלוואות**
4,679	-	619	2,412	1,648	אגרות חוב
105	19	43	12	31	נגזרים ⁽³⁾
5,737	1,189	31	1,269	3,248	סיכון אשראי אחר ⁽⁴⁾
907	***544	-	-	363	אחרים ⁽⁵⁾
30,382	2,224	3,297	8,359	16,502	סך כל חשיפת האשראי

31.12.2010					
סך כל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	מעל חמש שנים	משנה ועד חמש שנים	עד שנה	סוג האשראי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
18,908	498	2,762	4,715	10,933	הלוואות**
4,908	-	836	2,355	1,717	אגרות חוב
90	22	44	13	11	נגזרים ⁽³⁾
5,847	1,195	27	1,322	3,303	סיכון אשראי אחר ⁽⁴⁾
875	***567	-	-	308	אחרים ⁽⁵⁾
30,628	2,282	3,669	8,405	16,272	סך כל חשיפת האשראי

(1) בטבלה זו מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החזויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
(2) כולל נכסים בסך 189 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.2010 - 192 מיליון ש"ח).
(3) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).
(4) כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
(5) כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקדונות בבנקים
** היתרות מוצגות על בסיס: "יתרות חוב, נטו".
*** הוצג מחדש

(ה) מידע לגבי חשיפות אשראי שסווגו כ"חובות בעייתיים":
נתונים ופירוטים לגבי חובות בעייתיים, ויתרת ההפרשות להפסדי אשראי נכללו בבאור 3 בדוחות הכספיים ובתוספת ג' לסקירת ההנהלה.

(ו) מידע לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי:
נתונים לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי נכללו בתוספת ד' לסקירת ההנהלה.

(ז) מידע לגבי התנועה בהפרשות להפסדי אשראי:
נתונים לגבי התנועה בהפרשות להפסדי אשראי נכללו בבאור 3 בדוחות הכספיים.

2. מידע לגבי תיקי אשראי המטופלים בשיטה הסטנדרטית בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון

30.9.2011							
סך הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
30,262	219	12,507	7,587	1,873	1,719	436	5,921
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לפני הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
27,429	205	11,578	5,620	1,958	1,711	436	5,921
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לאחר הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
-	-	-	-	-	-	-	-
<ul style="list-style-type: none"> סכומים מנוכים מההון 							

30.9.2010							
סך הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
28,341	185	**12,622	7,178	**1,667	1,450	**573	4,666
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לפני הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
25,773	175	**11,852	5,431	**1,634	1,444	**571	4,666
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לאחר הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
-	-	-	-	-	-	-	-
<ul style="list-style-type: none"> סכומים מנוכים מההון 							

*31.12.2010							
סך הכל	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
28,404	155	**12,543	7,443	1,644	1,599	452	4,568
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לפני הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
25,711	152	**11,756	5,545	1,644	1,594	452	4,568
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה לאחר הפחתות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ 							
-	-	-	-	-	-	-	-
<ul style="list-style-type: none"> סכומים מנוכים מההון 							

(1) סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).

(2) סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר קיזוזים והכפלה במקדם תוספת ADD).
(ON).

* חשיפות האשראי ליום 30.9.2011 מוצגות על בסיס "יתרות החוב הרשומות" של האשראי, כמשמעותן בהוראות החדשות של בנק ישראל בנושא: "חובות בעייתיים" (ראה גם ביאור 1 ה' (2) בתמצית הדוחות הכספיים). נתוני ההשוואה מוצגים על בסיס: "יתרות חוב, נטו".

** הוצג מחדש.

3. הפחתת סיכון האשראי -

גילוי כמותי לגבי ישויות אשראי המכוסות על ידי בטחון פיננסי כשיר וערביות.

*30.9.2011					
סוג היישות	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי באמצעות ⁽¹⁾				חשיפה, נטו מיליוני ש"ח
	סך החשיפה מיליוני ש"ח	בטחון כשיר ⁽²⁾ מיליוני ש"ח	ערביות ⁽³⁾ מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	
ריבנויות	5,591	-	-	-	5,591
סקטור ציבורי	183	(1)	-	(1)	182
תאגידים בנקאיים	2,175	-	85	85	2,260
תאגידים	10,787	(833)	(69)	(902)	9,885
חובות בבטחון נדל"ן					
מסחרי	806	(22)	-	(22)	784
קמעונאיות ליחידים	2,903	(657)	-	(657)	2,246
עסקים קטנים	4,716	(1,311)	(16)	(1,327)	3,389
משכנתאות לדיוור	2,056	(9)	-	(9)	2,047
נכסים אחרים	1,045	-	-	-	1,045
	30,262	(2,833)	-	(2,833)	27,429

*30.9.2010					
סוג היישות	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי באמצעות ⁽¹⁾				חשיפה, נטו מיליוני ש"ח
	סך החשיפה מיליוני ש"ח	בטחון כשיר ⁽²⁾ מיליוני ש"ח	ערביות ⁽³⁾ מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	
ריבנויות	4,349	-	-	-	4,349
סקטור ציבורי	258	(34)	-	(34)	224
תאגידים בנקאיים	1,452	-	558	558	2,010
תאגידים	12,513	(760)	(536)	(1,296)	11,217
קמעונאיות ליחידים	2,759	(548)	-	(548)	2,211
עסקים קטנים	4,487	(1,221)	(22)	(1,243)	3,244
משכנתאות לדיוור	1,616	(5)	-	(5)	1,611
נכסים אחרים	**907	-	-	-	907
	28,341	(2,568)	-	(2,568)	25,773

(1) לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (הכפלה במקדמי CCF).

(2) בטחונות שקוזזו מסיכון מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (HAIRCUTS).

(3) החשיפה בגין הערבות - סווגה לקבוצת השיוך של נותן הערבות.

* יתרות האשראי ליום 30.9.2011 מוצגות על בסיס: "יתרות החוב הרשומות של האשראי, כמשמעותן בהוראות החדשות של בנק ישראל בנושא: "חובות בעייתיים" (ראה גם באור 1 ה' (2) בתמצית הדוחות הכספיים). נתוני ההשוואה מוצגים על בסיס "יתרות החוב, נטו".

** הוצג מחדש

3. הפחתת סיכון אשראי - (המשך)

גילוי כמותי לגבי ישויות אשראי המכוסות על ידי בטחון פיננסי כשיר וערבויות. (המשך)

*31.12.2010

כיסוי לחשיפת סיכון האשראי באמצעות ⁽¹⁾					סוג היישות
חשיפה, נטו	סך הכל		בטחון כשיר ⁽²⁾		
	מיליוני ש"ח	ערבויות ⁽³⁾	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
4,298	-	-	-	4,298	ריבוניות
223	-	-	-	223	סקטור ציבורי
1,951	85	85	-	1,866	תאגידים בנקאיים
10,347	(855)	(67)	(788)	11,202	תאגידים
667	-	-	-	667	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
2,182	(568)	-	(568)	2,750	קמעונאיות ליחידים
3,382	(1,351)	(18)	(1,333)	4,733	עסקים קטנים
1,786	(4)	-	(4)	1,790	משכנתאות לדיר
875	-	-	-	**875	נכסים אחרים
25,711	(2,693)	-	(2,693)	28,404	

(1) לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (הכפלה במקדמי CCF).

(2) בטחונות שקוזזו מסיכון מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (HAIRCUTS).

(3) החשיפה בגין הערכות - סוגה לקבוצת השייך של נותן הערכות.

* היתרות מוצגות על בסיס: "יתרות חוב, נטו".

** הוצג מחדש

4. המשבר הפיננסי והריאלי בעולם - והשלכותיו על המשק והבנקאות בישראל

(א) המשבר בעולם

מזה כארבע שנים מתמודד המשק העולמי עם משבר פיננסי וכלכלי חמור בעצמה ובהיקף שלא נראו ב-80 השנים האחרונות.

שורשיו של המשבר נעוצים במדיניות אשראי מקלה שנהגה בשוק המשכנתאות בארה"ב בעשור שקדם לשנת 2008, ואיפשרה מתן משכנתאות ללווים בעלי כושר החזר נחות (לווי SUB - PRIME). מדיניות זו, בצרוף מדיניות מוניטרית מרחיבה שננקטה על ידי הבנק המרכזי בארה"ב מתחילת העשור - גרמו בהדרגה להיווצרות "בועת נדל"ן".

אולם עם התפתחות סממנים אינפלציוניים במשק האמריקאי, נאלץ הבנק המרכזי בארה"ב לנקוט במדיניות מוניטריות מרסנת ולהעלות את שיעור הריבית - תהליך שהקשה על הלווים לעמוד בהחזרי חובות המשכנתא שלהם, והוביל בסופו של דבר לפקיעת "בועת הנדל"ן" - ולקריסת בנקים רבים למשכנתאות בארה"ב (לרבות בנקים שנחשבו למובילים בתחומם), כפועל יוצא מכך.

בנוסף, התפתחו בארה"ב בשנים שקדמו למשבר בתחום המשכנתאות, הסדרי מימון - שכללו הנפקות אגרות חוב ומכשירי הון מורכבים אחרים שהתבססו על תזרימי המזומנים של לווים בתחום המשכנתאות. מכשירי הון אלו דורגו על ידי חברות לדרוג אשראי כמכשירים בעלי סיכון נמוך מאד, מחד - והבטיחו תשואה גבוהה יחסית, מאידך - והפכו לפיכך, לנכסי השקעה פופולריים בקרב מוסדות פיננסיים רבים ברחבי העולם.

עם התפוצצות "בועת הנדל"ן" - קרסה הפעילות במכשירי הון אלו ושוויים ההון הידרדר בתלילות. עקב הירידה בשוויים ההון וקריסת השוק בו נסחרו מכשירים אלו - סווגו המכשירים הנ"ל כ"נכסים רעילים" והסבו הפסדים כבדים לגופים הפיננסיים שהשקיעו בהם - עד כדי קריסת מוסדות פיננסיים מובילים (כגון: בנקי ההשקעות "בר סטרנס" ו"ליהמן ברדרס") - והכרח להזרים כספי מדינה למוסדות פיננסיים רבים אחרים ולגופים עסקיים במטרה לאפשר להם לעמוד בהתחייבויותיהם.

בעקבות צעדים אלו נרשמה, החל משנת 2009, התאוששות מסוימת בשוק ההון בארה"ב ובמדינות אחרות בעולם. עם זאת, סימני המשבר ממשיכים לתת את אותותיהם במשקים רבים במדינות המערב, לרבות: שיעורי צמיחה נמוכים, שיעורי אבטלה גבוהים, גרעונות תקציביים, ומצבת חובות גבוהה (הנובעת בעיקר מהזרמת כספי ממשלה לגופים עסקיים החל משנת 2008 במטרה למנוע את קריסתם של גופים אלה).

בעקבות העליה החדה והמתמשכת במצבת החובות של ארה"ב, כאמור - ולנוכח החששות מפני קשיים פוליטיים שעלולים למנוע מהממשל האמריקני לעמוד בהתחייבויותיו - החליטה סוכנות הדירוג S&P להוריד ביום 5.8.2011 לראשונה את דירוג האשראי של ארה"ב, מתחת לדירוג "AAA" - לדירוג "AA+". בעקבות צעד זה, ולאור החששות שהורדת הדירוג של ארה"ב תלווה בהורדת דירוג למדינות נוספות ולפגיעה בפעילות הכלכלית העולמית, נרשמו תנודות שערות רבות בשוקי ההון בעולם.

יצוין בהקשר זה, כי גם מדינות מסוימות המשתייכות ל"גוש היורו", שחלקן (יוון, אירלנד ופורטוגל) נמצאות בקשיים כלכליים כבדים, עד כדי סכנה לחדלות פרעון בהעדר סיוע חיצוני, ועל מדינות אחרות (לרבות: ספרד ואיטליה) רובצת מצבת חובות כבדה, המעוררת חששות כבדים באשר ליכולתן לעמוד בהתחייבויותיהן בטווח הבינוני. ההרעה במצבן הכלכלי של מדינות אלו לוותה בהורדת דירוג החוב שלהן על ידי סוכנויות דירוג האשראי הבינלאומיות. בנוסף, הודיעו סוכנויות דירוג האשראי על החלטתן לבחון את דירוג האשראי של מדינות אירופאיות שכלכלותיהן נחשבו ליציבות עד כה - לאור החשש מפני השלכות המשבר על הבנקים הפועלים בתחומן.

לאור התפתחויות שליליות אלו, הושקה על ידי הבנק המרכזי האירופי וקרן המטבע הבינלאומית תכנית חרום כלכלית הכוללת הקמת "קרן חירום" בהיקף של כ-טריליון יורו, שתסייע למדינות הנמצאות בקשיים מיידיים לעמוד בהתחייבויותיהן. עד כה ניצלו שלוש מהמדינות שנמנו לעיל, כ-250 מיליון דולר מכספי קרן החירום. על אף זאת קיים חשש כי לא יהיה די בצעדים אלו (שלוו בצעדי התייעלות בהם נקטו אותן מדינות), ויהיה הכרח לגבש תכנית להסדרי חוב, שתכלול מחיקת חובות חלקית, לחלק ממדינות אלו. חשיפת האשראי של הבנק למדינות אלו מסתכמת ליום 30.9.2011 בסך של 5 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 2 מיליון ש"ח). במקביל להתפתחויות אלו נערכים על ידי המועצה האירופית לפיקוח על הבנקים, החל משנת 2010, "מבחני עמידות" לכ-90 בנקים ברחבי היבשת - הבודקים את יכולת הבנקים להמשיך ולפעול גם אם יחולו שינויים קיצוניים במצב הכלכלי או בתנאי השוק ("תרחישי לחץ"). מתוצאות מבחנים מעודכנים שהתפרסמו לאחרונה ביום 15 ביולי 2011 עולה, כי בהתקיים התרחישים שנקבעו ב"מבחני העמידות" - עלולים שמונה מבין הבנקים שנבדקו להקלע למשבר פיננסי, עד כדי סכנה לחדלות פרעון, ו-20 בנקים נוספים יידרשו לחזק את מבנה ההון שלהם.

(ב) השלכות המשבר על הבנק

לאור ההתפתחויות הכלכליות בעולם (לרבות הורדת דירוג האשראי של ארה"ב, כאמור) והשלכותיהן על המשק המקומי ועל חברות מסוימות בישראל הפועלות בענפים שנפגעו מהמשבר בעולם וחברות שפעילותן חשופה למדינות הנתונות בקשיים כלכליים, כאמור - בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפות האשראי של הבנק ללקוחות בעלי רמת מינוף גבוהה ולקוחות הפועלים בענפי משק ובמדינות שחלה עליה ברמת הסיכון שלהם.

בהמשך לארועים אלו, ובעקבות ממצאים שעלו במסגרת תהליכי פיקוח שקיים בנק ישראל בתאגידים הבנקאיים, ובמטרה ליישם את הלקחים שהופקו מממצאים אלו - פרסם בנק ישראל ביום 10 בדצמבר 2009, מסמך - המנחה את התאגידים הבנקאיים לחזק את מערך ניהול סיכוני האשראי במספר נושאים, כדלקמן:

- חיזוק הבקרה הפנימית בעסקאות מימון ממונף, באמצעות הפעלת תרחישי קיצון לגבי אمدן השווי ההוגן של החברה הנרכשת בעת מתן האשראי, ועל בסיס מתמשך.
- ביסוס היכולת להישען על "ערכויות אישיות של צד ג'", כמפחיתי סיכון - באמצעות בדיקת נאותות של הערב, לרבות בדיקת הצהרת "עושר אישי".
- התאמת לוח הסילוקין של האשראי שניתן - ליכולת ההחזר של הלווה.
- הקפדה על סווג אשראים בעייתיים, שחל שינוי בתנאי האשראי שניתן להם כ"חבות בארגון מחדש", ולא כ"חבות בהשגחה מיוחדת".

הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו במסמך בנק ישראל.

(ג) חשיפה למוסדות פיננסיים זרים

לאור השלכות המשבר הכלכלי על המוסדות הפיננסיים ברחבי העולם והחששות ליציבות של מוסדות פיננסיים מסוימים, בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקיימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות שנרשמות בבנקאות העולמית במהלך המשבר הנוכחי. התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דירוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי - רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדירוג "השקעה" ומעלה).
- דירוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- נסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק - לכל מוסד פיננסי - בתדירות יומית.

במטרה להקטין את החשיפה האפשרית להפסדי אשראי של הבנק - לבנק בודד הפועל בחו"ל, התקבלה החלטה בהנהלת הבנק, לפיה לא תעלה חשיפת האשראי של הבנק לבנק בודד בחו"ל, על סך של 100 מיליון ש"ח (למעט תשעה בנקים בעלי דרוג אשראי גבוה - להם נקבעו תקרות חשיפת אשראי פרטניות בסכומים שבין 25 ל-75 מיליון \$ ארה"ב).

בתאריך 2 בנובמבר 2008, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה - נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל - למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה). לתאריך 30.9.2011 מסתכמת חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ בסך של 634 מיליוני ש"ח (31.12.2010 - 638 מיליוני ש"ח; 30.9.2010 - 701 מיליון ש"ח) כמפורט להלן:

30 בספטמבר 2011			
דרוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזנני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזנני ⁽³⁾	סיכון אשראי כוללי ⁽⁴⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	267	113	380
A+ עד A-	184	32	216
BBB+ עד BB-	-	21	21
ללא דירוג	7	10	17
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	458	176	634

30 בספטמבר 2010			
דרוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזנני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזנני ⁽³⁾	סיכון אשראי כוללי ⁽⁴⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	453	102	555
A+ עד A-	82	23	105
BBB+ עד BB-	3	14	17
ללא דירוג	13	11	24
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	551	150	701

31 בדצמבר 2010			
דרוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזנני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזנני ⁽³⁾	סיכון אשראי כוללי ⁽⁴⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	393	104	497
A+ עד A-	87	17	104
BBB+ עד BB-	-	15	15
ללא דירוג	11	11	22
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	491	147	638

- (1) לרבות: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
(2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
(4) יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות, הכלולות בתכנית חרום כלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופי וקרן המטבע הבינלאומית ליום 30.9.2011 - הסתכמה ב-4 מיליון ש"ח (ליום 30.9.2010 ו-31.12.2010 - לא היו בבנק פקדונות כנ"ל).

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: בריטניה, גרמניה וארצות הברית. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 30 בספטמבר 2011 - ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה - אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).
2. דירוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך על ידי חברת הדירוג הבינלאומית "Moody's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג - בדרך כלל - בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות ייתכנו פערים בין הדירוג האחרון שנערך על ידי חברת הדירוג - לבין הערכת הבנק.
3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים אחרים". לתאריך המאזן אין בבנק חשיפות אשראי ל"מוסדות פיננסיים זרים" בגין גופים שאינם בנקים. לפיכך - לא נכללו חשיפות האשראי המפורטות מעלה - בדווח על "סיכון האשראי הכולל לציבור - לפי ענפי משק", שבסקירת ההנהלה.

5. סיכוני אשראי בהלוואות לדיור

כאמור בפרק 3ח' לעיל, נרשמו בשנים האחרונות גידולים בביקושים ובהיקף הביצועים של הלוואות לדיור, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדיור ועלויות המחירים שנגזרו מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים אלו.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משיעורי הצמיחה במשקי הבית. לפיכך, קיים חשש שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכוני אשראי.

לפיכך, הגביר הבנק את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שנקטו על ידי הבנק, כוללים:

- הגבלת היקף ההלוואות שניתנות ב"בטחון דירת מגורים" (אך לא למטרת מגורים), באופן ששיעורן לא יעלה על 15% מיתרת האשראי לדיור.
- הגבלת היקפי ההלוואות העלולות להטיל מעמסה על הלווה. ככלל, הבנק אינו נוהג לאשר הלוואות לדיור, שהתשלום החודשי הצפוי בגין עולה על 35% מהכנסות הלווה.
- הגבלת היקפי ההלוואות המממנות שיעורים ניכרים משווי הנכס המשועבד. למעט מקרים חריגים, הבנק אינו מאשר הלוואות בסכום העולה על 75% משווי הנכס המשועבד.
- הגבלת סיכון הריבית בהלוואה לדיור, כמתחייב מההגבלות המנהליות שהוטלו על ידי בנק ישראל, בנושא זה (ראה פרק 3ח' לעיל), לפיהן הוגבלו מרכיב ההלוואות ב"ריבית משתנה" (כהגדרתה בהוראה המנהלית שפרסם בנק ישראל), לשיעור שלא יעלה על 33% מההיקף הכולל של מסגרות ההלוואות שאושרו החל מיום 5.5.2011.
- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. דהיינו, בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחן הבנק את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים של משתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר החזר של הלווה.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכוני אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדיור, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות, וכו'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים.
- צמצום היקף המימון של הלוואות לדיור הניתנות במסגרת "קבוצות רכישה".

ביום 15 במאי 2011, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדיור, והפעולות שנקטו על ידי התאגיד הבנקאי במסגרת ניהול סיכון זה.

בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדיור ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדיור של התאגיד הבנקאי.

היקף תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 30.9.2011 מסתכם ב-2,077 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 1,810 מיליון ש"ח). היקף ההלוואות לדיור שבוצעו על ידי הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה מסתכם ב-421 מיליון ש"ח, מזה כ-47 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בתקופה המקבילה אשתקד כ-454 מיליון ש"ח וכ-38 מיליון ש"ח, בהתאמה).

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסוימים של תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 30.9.2011.

%	
9.8	שיעור ההלוואות לדיור שמימנו למעלה מ-75% משווי הנכס ⁽¹⁾
19.3	שיעור ההלוואות לדיור, שהחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסת הלווה
77.2	שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדיור ⁽²⁾

(1) בחישוב היחס לא נכללו התחייבויות למתן הלוואות שטרם נוצלו.
(2) בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

לאור התהליכים שתוארו לעיל, בשוק הדיור בכלל, ובהלוואות לדיור בפרט, התבקשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל ביום 1 במאי 2011 להעריך אם חל שינוי באיכות תיק ההלוואות לדיור שלהם, ולתת ביטוי להערכה זו במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי החל מיום 31.3.2011, ואילך.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל החל מיום 31.3.2011 ואילך, לרבות הערכה שוטפת של ההפסדים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור, בשל פגיעה אפשרית באיכות תיק זה, הנובעת מהתהליכים שתוארו לעיל.

אומדן ההפסדים מתבסס על תרחישים עתידיים אפשריים הכוללים: ירידה בהכנסה הפנויה של הלווים, גידול בסכומי החזר השוטפים של הלווים הנגזר מעליה צפויה בשיעור ה"ריבית המשתנה", וירידה בשווי הנכסים המשועבדים.

להערכת הבנק ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי של הבנק, הנגזר מתרחישים אלו, מסתכם ליום 30.9.2011 בסך של כ-2 מיליון ש"ח. הבנק ערך הפרשה בגין הפסד אפשרי זה וכלל אותה במסגרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי ליום 30.9.2011.

אומדן ההפסדים שנערך על ידי הבנק במועד יישומה לראשונה של ההוראה (31.3.2011) הסתכם בכ-3 מיליון ש"ח ונזקף להון העצמי של הבנק ליום 1.1.2011. בהתאם להבהרה שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 7.5.2011, לפיה ההשלכות הכספיות הנובעות מיישומן לראשונה של הנחיות אלו מהוות חלק מההשפעה של ההוראות החדשות בנושא: "חובות בעייתיים", ויחולו עליהן הכללים שנקבעו בהוראות המעבר ליישום הוראות אלו (ראה סעיף 6 להלן).

6. "מדידה וגילוי בנושא: חובות בעייתיים"

ביום 1 בינואר נכנסה לתוקף הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", המבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים.

ההוראה החליפה הוראה קודמת שפורסמה ביום 31.12.2007, ומהווה שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הקודמות. עיקרי ההוראה והשלכותיה על התאגידים הבנקאיים - מפורטים בבאור 1 לתמצית הדוחות הכספיים.

בנוסף, כוללת ההוראה הנחיות בתחומי הגילוי, הבקרה והתיעוד בנושא זה, כדלקמן:

- הרחבת דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי ההוראה נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר:

- לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע: לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגין נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.

- לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדווח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי - לבין האומדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי (ראה פירוט בפרק 4 לעיל).

- לתת גילוי כמותי נרחב ל"חובות פגומים", שיכלול בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכולל: אבחנה בין חובות פגומים "צוברים" לכאלה "שאינם צוברים", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי היתרה הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדווח, מתן מידע כמותי - הן לגבי הכנסות הריבית שנזקפו בתקופת הדווח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.

- קביעת כללים לעריכת נהלים, לתיעוד ולבקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, ודווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:

- הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שיושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.

- הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

- עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שתייחסו, בין היתר: לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר - עבור כל אחד מסוגי האשראים הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.

- תעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.
 - תעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דרוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהן נוקט התאגיד הבנקאי - המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.
 - תעוד הבקורות הפנימיות המבטיחות שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדווח לציבור. על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדיוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות - בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת ודווח ההפרשות להפסדי אשראי.
- בהמשך לפרסום ההוראה, כאמור - פורסמו על ידי בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010, הוראות משלימות - ותיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, כדלקמן:
- לצורך יישום הכללים לחישוב הפרשה להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי", פרסם בנק ישראל "הוראת שעה", המפשטת את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - המחייבים שימוש במודלים סטטיסטיים מורכבים והיסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות, שלא קיימת במערכת הבנקאית, בשלב זה. הוראת השעה תיושם בין השנים 2012 - 2011 (להלן: "תקופת המעבר") ומבוססת על מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.
- על פי ההנחיות הכלולות ב"הוראת השעה" - ייקבעו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 1 בינואר 2011, בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (והפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בשנים 2008, 2009 ו-2010, בפילוח לפי "ענפי משק" - כהגדרתם בהוראות הדווח של בנק ישראל. שיעורי הפרשות אלה יעודכנו בתקופת המעבר על פי מנגנון שנקבע בהוראת השעה, המבוסס על שיעורי המחיקות החשבונאית שירשום התאגיד הבנקאי ב"תקופת המעבר".
- תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמפורט בהוראת השעה - יוכל שלא לשמר בספריו את ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לחובות מסופקים (שעריכתה נדרשת מכח הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315), ובתנאי שסכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - בכל מועד ב"תקופת המעבר" - לא יפול מסכום ההפרשה הכללית והנוספת לאותו מועד - שהיה מתקבל מחישוב סכומי הפרשות אלו על פי הכללים שבהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315.
- במטרה להתאים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 לכללים שנקבעו בהוראה - בוטלו, החל מיום 1 בינואר 2011, ההנחיות לרישום חשבונאי שנכללו בהוראה 325 (שכללו מגבלות להכרה ב"ריבית חריגה" שנזקפה בחשבונות חח"ד של לווים בעייתיים), מכיוון שההוראה החדשה מטפלת בכל ההיבטים הנ"ל.
 - במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראות הניהול בנקאי תקין מס' 315 (בנושא: "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"), למונחים שנכללו בהוראה - כוללת הוראת הניהול הבנקאי התקין, החל מיום 1 בינואר 2011, שלושה סוגי חובות בעייתיים, בלבד: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו"חובות בהשגחה מיוחדת". שיעורי "ההפרשה הנוספת" שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים הינם כדלקמן:
 - סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת" - 1%.
 - סיכון אשראי "נחות" - 2%.
 - סיכון אשראי "פגום" - 4%.

השלכות ההוראה החדשה על התפתחות וסוג החובות הבעייתיים בבנק, הינם כדלקמן:

(א) התפלגות החובות הבעייתיים:

31.12.2010**	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		1. סיכון אשראי בעייתי - בחתך קוי עסקים ⁽²⁾
885	688	סיכון אשראי מסחרי בעייתי
285	186	סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים
1,170	874	סך הכל סיכון אשראי בעייתי
		2. סיכון אשראי בעייתי - בחתך סוג החוב ⁽²⁾
728	524	חובות פגומים
90	56	סיכון אשראי נחות
352	294	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
1,170	874	סך הכל סיכון אשראי בעייתי
		3. נכסים שאינם מבצעים
*587	352	אשראי לציבור, פגום שנבדק על בסיס פרטני ⁽¹⁾
-	-	חובות פגומים אחרים ⁽¹⁾
*587	352	סך הכל חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
138	171	4. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית
		5. סיכון אשראי מסחרי בעייתי
*796	608	סיכון אשראי מאזני בגין הציבור
89	80	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין הציבור
885	688	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור
-	-	סיכון אשראי מסחרי אחר
885	688	סה"כ סיכון אשראי מסחרי בעייתי
		6. חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה
*7	10	הלוואות לדירוג בגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
*7	5	הלוואות לדירוג בגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
42	17	אגרות חוב ואשראי אחר שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה
56	32	סך הכל

(1) חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית

(2) הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי לציבור.

* הוצג מחדש

** הערה: נתוני "פרופורמה", המבוססים על הנחות "פרופורמה", שפורטו בביאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

(ב) מדדי איכות תיק האשראי:

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות:

31.12.2010**	30.9.2011	
%	%	
3.9*	2.3	• שיעור יתרת האשראי הפגום ⁽¹⁾ , מתוך סך האשראי לציבור ⁽²⁾
0.4	0.2	• שיעור יתרת האשראי ⁽³⁾ בפיגור של 90 יום ומעלה (שאינו פגום), מתוך סך האשראי לציבור
2.6*	2.1	• שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾ , מתוך סך האשראי לציבור ⁽²⁾
4.4*	3.2	• שיעור סיכון האשראי המסחרי הבעייתי ⁽³⁾ מתוך סך סיכון האשראי לציבור
21.5*	23.6	• שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾ מתוך האשראי הפגום ⁽¹⁾
***	0.1	• שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של האשראי ⁽³⁾
***	0.6	• שיעור המחיקות נטו, מיתרת האשראי הממוצעת ⁽³⁾
***	27.3	• שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽³⁾

(1) אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.

(2) הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

(3) הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.

* הוצג מחדש

** הערה: נתוני "פרפורמה", המבוססים על הנחות "פרפורמה", שפורטו בביאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

*** הנתונים לא נכללו בביאור ה"פרפורמה", ליום 31.12.2010.

7. ריכוזיות אשראי

בפרק 10א(ד)(7) בדוחות ליום 31.12.2010 נכלל מידע בדבר חשיפת הבנק לסיכונים הנובעים מריכוזיות אשראי.

להלן נתונים לגבי חשיפת הבנק לסיכוני "ריכוזיות אשראי" ליום 30.9.2011:

- חבות הלווה הגדול ביותר, מהווה כ-7.1% מאמצעי ההון של הבנק (31.12.2010 - 6.5%). שיעור זה נמוך בכ-52.7% מהמגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל (בשיעור של 15%).
- חבות קבוצת הלווים הגדולה ביותר מהווה כ-14.6% מאמצעי ההון של הבנק (31.12.2010 - 15.2%). שיעור זה נמוך בכ-41.6% מהמגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל (בשיעור של 25%).
- חבות ששת קבוצות הלווים הגדולות ביותר, מהווה כ-71.4% מאמצעי ההון של הבנק (31.12.2010 - 71.5%). שיעור זה נמוך בכ-52.4% מהמגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל (בשיעור של 150%).

לאור המגמות השליליות שנרשמו בשווקים הפיננסיים בעולם בשנת 2011, והחשש מההשלכות האפשריות שעלולות להיות להתרחשויות אלו ולאירועים שליליים צפויים אחרים על המשק הישראלי, הופצה על ידי

בנק ישראל ביום 8.11.2011 הנחיה - על פיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים ליום 30.9.2011 ועד ליום 30.9.2012, נתונים כספיים בגין חבויות של קבוצות לווים, שהיקף כל אחת מהן עולה על 15% מאמצעי ההון של הבנק (כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).

מנתוני ריכוזיות האשראי בבנק שפורטו מעלה עולה, כי לא קיימות בבנק ביום 30.9.2011, קבוצות לווים העומדות בקריטריונים שנקבעו בהנחיית בנק ישראל, כאמור.

8. סיכון אשראי בגין מימון ממונף (LEVERAGED FINANCE)

סיכון אשראי ממונף מוגדר על ידי הבנק כחשיפה הנובעת ממתן "אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה" (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323), שפרעונו מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש. להלן נתונים לגבי חשיפת הבנק למימון ממונף, בחתך ענפי משק:

31.12.2010	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	46	מסחר
22	21	נדל"ן (פעילות בחו"ל)
22	67	

9. ריכוזיות ענפית

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 (להלן "ההוראה"), קובעת, בין היתר, מגבלות לגבי "ריכוזיות חבות ענפית לציבור" של התאגידים הבנקאיים.

ההוראה קובעת כי חבות לציבור (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל) בענף כלשהו (למעט ענף "אנשים פרטיים"), העולה בלמעלה מ-20% על סך החבויות לציבור של התאגיד הבנקאי - תחשב כ"חבות חריגה", ותחייב לפיכך, עריכת הפרשה נוספת להפסדי אשראי, בגין מרכיב זה בדוחות הכספיים.

עם זאת, הותר לתאגידים הבנקאיים שיש ברשותם "עודף יחס ההון המזערי" (כהגדרתו בהוראה) לנכות מ"החבות החריגה", בענף הבניה, לצורך חישוב ההפרשה הנוספת להפסדי אשראי, כאמור - ככל מ"עודף יחס ההון המזערי".

ליום 30.9.2011 מסתכם שיעור החבות הענפית של ענף הבניה בבנק, ביחס לסך חבויות הציבור (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל) בשיעור של 20.13% (המהווה חריגה בשיעור של 0.13% מהמגבלה שנקבעה בהוראה).

עם זאת, מאחר וככל "עודף יחס הון מזערי" של הבנק ליום 30.9.2011 - עולה על סכום ה"חבות החריגה" בענף הבניה, כאמור - לא נדרש הבנק לערוך הפרשה נוספת להפסדי אשראי בגין מרכיב זה.

ב. סיכוני שוק

1. כללי

סיכון שוק מוגדר כהסתברות לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו כתוצאה משינויים בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוזף מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעור ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד גיסא, ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

סקירה מפורטת לגבי: האסטרטגיות והתהליכים, המבנה הארגוני, מערכות דווח והבקרה ומדיניות הגידור של ניהול סיכוני השוק נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010.

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק - בהתאם ל"גישה הסטנדרטית", המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208.

הדיון בפרק זה כולל התייחסות להגדרות שונות של המושג "הון". בכל המקרים (אלא אם צוין במפורש אחרת) - הכוונה במושג זה מתייחסת להגדרה ה"חשבונאית" של המושג (כפי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק).

הערך בסיכון (VAR)

בהתאם להוראות בנק ישראל, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VAR (VALUE AT RISK).

ה-VAR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכוני שוק המבצעת אומדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית. ערך ה-VAR בבנק ליום 30 בספטמבר 2011, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ-31 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 15 מיליון ש"ח; 30.9.2010 - 17 מיליון ש"ח).

הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה-VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3.5% מההון. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS-TESTS) על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק". המגבלות שנקבעו לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - מסתכמות בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

2. סיכון בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל") בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: %(-20) עד 120% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, בין %(-10) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי הריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) בהתאם למגזרי ההצמדה השונים:

31 בדצמבר 2010		30 בספטמבר 2010		30 בספטמבר 2011		
חשיפה	חשיפה	חשיפה	חשיפה	חשיפה	חשיפה	
חשבונאית	"כלכלית"	חשבונאית	"כלכלית"	חשבונאית	"כלכלית"	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
523	736	259	427	422	474	שקל לא צמוד
746	723	950	968	752	802	שקל צמוד מדד
3	16	66	78	3	12	מט"ח וצמוד מט"ח
1,272	1,475	1,275	1,473	1,177	1,288	סה"כ החשיפה לסיכון בסיס

* ניהול החשיפה לסיכונים בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת - כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים - על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:

1. הפרשות מסוימות, כגון: הפרשות בגין זכויות עובדים - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית" (ליום 31.12.2010 וליום 30.9.2010 - גם הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים).
 2. אשראים שאינם נושאים הכנסה, ליום 31.12.2010 וליום 30.9.2010 סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
 3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
 4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון - מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.
- ** הוצג מחדש - ראה פרק 3' לעיל וביאור 5'ה' בתמצית הדוחות הכספיים.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין:

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין +10%, ל-10%.

הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 30.9.2011, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבויות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) - ליום 30.9.2011, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות שאינם נושאים הכנסה").

להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

10%	5%	-5%	-10%	
(1)	-	-	1	דולר
*	*	*	*	יורו
*	*	*	*	לירה שטרלינג
*	*	*	*	פרנק שוויצרי
(1)	(1)	1	1	יין יפני
(2)	(1)	1	2	
5	2	(1)	(1)	השפעת אופציות**
3	1	-	1	השפעה כוללת

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

** לא כולל אופציות גלומות.

3. סיכוני ריבית

כללי

סיכון הריבית מוגדר כחשיפת הבנק לירידה, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של הבנק - עקב שינויים עתידיים בשיעור הריבית.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי "התיק הסחיר" של הבנק.

התיק הסחיר של הבנק כולל את תיק אגרות החוב למסחר של הבנק וכן עסקאות עתידיות המבוצעות למטרת מסחר (עסקאות IRS, עסקאות אקדמה במט"ח ואופציות מטבע שנרכשו). חישוב הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון".

סקירה מפורטת לגבי האסטרטגיות והתהליכים, המבנה הארגוני, מערכות הדווח והמדידה ומדיניות הגידור של ניהול סיכוני הריבית, נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010.

מידע כמותי

להלן ריכוז נתונים על פערי המח"מ במגזרי ההצמדה השונים והשפעתם על חשיפת הריבית של הבנק:

31 בדצמבר 2010			30 בספטמבר 2011			
מט"ח וצמוד	מט"ח	לא צמוד	מט"ח וצמוד	מט"ח	לא צמוד	
1.06	2.96	0.23	1.06	2.72	0.21	מח"מ הנכסים (שנים)
(1.18)	(3.87)	(0.31)	(1.11)	(4.41)	(0.34)	מח"מ ההתחייבויות (שנים)
(0.12)	(0.91)	(0.08)	(0.05)	(1.69)	(0.13)	פער המח"מ (שנים)
0.2	1.2	1.2	0.2	3.3	1.6	ההפסד המכסימלי, ביחס להון* (ב-%)

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.

באמצעות המח"מ (משך חיים ממוצע) ניתן למדוד את הרגישות של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית.

חישובי מח"מ הנכסים וההתחייבויות של מכשירים פיננסיים בעלי מספר תקופות פרעון אופציונליות, מבוססים על הנחות לגבי מועדי הפרעון של אותם מכשירים.

להלן פרטים על סוגי המכשירים הנ"ל, ההנחות לגביהם, והשפעתם על המח"מ של אותם מכשירים:

1. חלק מהאשראי הצמוד למדד במערך המשכנתאות ניתן לפרעון מוקדם - ללא תשלום עמלת פרעון.

עם זאת, לאור נסיון העבר חלק גדול מאשראי זה לא ייפרע גם במקרה של ירידת ריבית. הצגת תזרימי המזומנים בגין אשראי זה - בהתבסס על מודל המערך את תקופת הפרעון הצפויה של האשראי, על פי ניסיון העבר - היתה מגדילה את מח"מ הנכסים במגזר הצמוד בכ-3 חודשים.

2. מועד הפרעון של תוכניות חסכון כולל תחזית לפרעון מוקדם ע"י החוסכים, ב"תחנות יציאה".
השפעת הצגת תזרימי המזומנים על משך החיים הממוצע של ההתחייבויות, בהתבסס על תחזית זו,
זניחה - ולא גרמה לשינוי במח"מ ההתחייבויות.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

כללי

ביום 25 ביוני 2008, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית".

על פי ההוראה נדרשו הבנקים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על בסיס שווים ההוגן - ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שווים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

עקרונות המודל

מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - מחושב השווי ההוגן באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון - ערך נוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהווים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שיושמו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

- (1) מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
- (2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים: אמדן השווי הוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי, לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור האשראי לציבור, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות להפסדי אשראי שנוכו מיתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור.

תזרימי המזומנים בגין אשראי במערך המשכנתאות הניתן לפרעון מוקדם, ללא תשלום עמלת פרעון מוקדם - הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל כלכלי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ-18 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד) הופרדה האופציה הגלומה ממכשיר זה. להפרדת האופציה הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת הוון תזרימי המזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן - בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- "תכניות חסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות. הוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בכ-1 מיליון ש"ח.
- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה - לריבית משתנה. בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.
- "תכניות חסכון" - עם אופציה לשינוי בסיס ההצמדה של התכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה. בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציות הגלומות" מהתכנית. הפרדת האופציות, כאמור - הגדילה את השווי ההוגן של התכנית בסכום זניח.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלווקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות הוון תזרימי המזומנים העתידי, מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
23,598	561	2,000	5,258	15,779	נכסים פיננסיים*
3,298	1,342	881	359	716	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
(22,255)	(717)	(1,884)	(4,230)	(15,424)	התחייבויות פיננסיות*
(3,518)	(1,192)	(980)	(727)	(619)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
1,123	(6)	17	660	452	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

30 בספטמבר 2010

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,216	560	1,849	5,536	14,271	נכסים פיננסיים*
2,241	1,321	598	61	261	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
(20,647)	(731)	(1,900)	(4,082)	(13,934)	התחייבויות פיננסיות*
(2,392)	(1,156)	(487)	(628)	(121)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
1,418	(6)	60	887	477	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2010

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,112	553	1,669	5,408	14,482	נכסים פיננסיים*
2,114	1,174	597	59	284	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
(20,510)	(683)	(1,782)	(4,180)	(13,865)	התחייבויות פיננסיות*
(2,295)	(1,069)	(462)	(629)	(135)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים***
1,421	(25)	22	658	766	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

*** הסכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בשיעורי הריבית ששימשו לחישוב השווי ההוגן.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק

(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		ש"ח		מטבע ישראלי		שינוי בשווי ההוגן
לא צמוד	צמוד	דולר	אחר	מקצות	סך הכל	מ"ח	מיליוני	אחוזים
472	721	20	(6)	(4)	1,203	80	7.1	
455	667	18	(4)	(4)	1,132	9	0.8	
433	591	17	(2)	(4)	1,035	(88)	(7.8)	

30 בספטמבר 2010

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		ש"ח		מטבע ישראלי		שינוי בשווי ההוגן
לא צמוד	צמוד	דולר	אחר	מקצות	סך הכל	מ"ח	מיליוני	אחוזים
512	901	60	(7)	-	1,466	48	3.4	
481	888	60	(6)	-	1,423	5	0.4	
440	855	59	(3)	-	1,351	(67)	(4.7)	

31 בדצמבר 2010

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*		ש"ח		מטבע ישראלי		שינוי בשווי ההוגן
לא צמוד	צמוד	דולר	אחר	מקצות	סך הכל	מ"ח	מיליוני	אחוזים
780	682	22	(25)	-	1,459	38	2.7	
768	660	23	(23)	-	1,428	7	0.5	
751	620	23	(21)	-	1,373	(48)	(3.4)	

* השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן, נטו, של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

ניהול חשיפת הריבית בבנק מבוסס על מודל, במסגרתו מהוונים תזרימי המזומנים העתידיים בשיעורי ריבית שאינם זהים לאלו ששימשו את הבנק לצורך הדווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית (בעיקר בכל הנוגע למרווחי הריבית בגין סיכוני אשראי).

להלן נתונים כמותיים לגבי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים - המבוססים על המודל המשמש את הבנק בניהול חשיפת הריבית:

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
24,193	568	2,077	5,335	16,213	נכסים פיננסיים*
					סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
3,211	1,281	834	351	745	התחייבויות פיננסיות*
(22,165)	(717)	(1,893)	(4,105)	(15,450)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
(3,353)	(1,137)	(871)	(578)	(767)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
1,886	(5)	147	1,003	741	

30 בספטמבר 2010

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,613	565	1,863	5,599	14,586	נכסים פיננסיים*
					סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
2,248	1,330	619	32	267	התחייבויות פיננסיות*
(20,533)	(732)	(1,897)	(4,010)	(13,894)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
(2,371)	(1,138)	(475)	(633)	(125)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
1,957	25	110	988	834	

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית (המשך)

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2010

סך הכל	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
22,531	558	1,688	5,467	14,818	נכסים פיננסיים*
					סכומים לקבל בגין מכשירים
2,138	1,199	618	30	291	פיננסיים וחוזי מאזניים
(20,343)	(683)	(1,784)	(4,086)	(13,790)	התחייבויות פיננסיות*
					סכומים לשלם בגין מכשירים
(2,277)	(1,045)	(453)	(636)	(143)	פיננסיים וחוזי מאזניים
					שווי הוגן נטו של מכשירים
2,049	29	69	775	1,176	פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוזי מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק

(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית**							
שינוי בשווי ההוגן				מטבע חוץ*		מטבע ישראלי	
אחוזים ⁽²⁾	מיליוני ש"ח	סך הכל	השפעות מקזזות	מטבע חוץ*		צמוד מדד	לא צמוד
				אחר	דולר		
3.8	71	1,957	-	(7)	148	1,050	766
0.5	9	1,895	-	(8)	149	1,010	744
(4.1)	(78)	1,808	-	(3)	150	946	715

גידול מידי מקביל של אחוז אחד

גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז

קטון מידי מקביל של אחוז אחד⁽¹⁾

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

** השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר הצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי הצמדה.

(1) בנוסף, הבנק נעזר במודל למדידת השינויים הצפויים ברווח החשבונאי, בשנה הקרובה - בגין שינויים בעקום הריבית. המודל מתבסס על הנחות שונות בנוגע להתפתחויות הצפויות בסעיפי המאזן ובמשתני שוק שונים.
שיעור הקיטון הצפוי ברווח החשבונאי של הבנק, ביחס להון העצמי, בשנה הקרובה (בהתבסס על מודל זה) - עקב קיטון מקביל בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית, במגזרים: ה"לא צמוד", "צמוד המדד", וה"מט"ח" - מסתכם ב-2.21%, 1.99% ו-0.22% בהתאמה.

(2) טווח השינויים בשווי ההוגן, בגין השינויים בשיעורי הריבית שנרשם בתקופת הדו"ח, הינו כדלקמן: עבור גידול מקביל של אחוז אחד: 4.0% - 1.2% עבור גידול מקביל של 0.1%: 0.4% - 0.1%. עבור קיטון מקביל של אחוז אחד: -4.7% - (-1.9%).

נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק

(במיליוני ש"ח) (המשך)

30 בספטמבר 2010

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית**							
שינוי בשווי ההוגן	מטבע ישראלי	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ*		השפעות מקצות	סך הכל
				דולר	אחר		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	852	991	110	23	-	1,976	19
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	836	988	110	25	-	1,959	2
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾	814	969	110	27	-	1,920	(37)

31 בדצמבר 2010

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית**							
שינוי בשווי ההוגן	מטבע ישראלי	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ*		השפעות מקצות	סך הכל
				דולר	אחר		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾	אחוזים ⁽²⁾
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	1,197	786	67	27	-	2,077	28
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,178	777	68	29	-	2,052	3
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾	1,154	753	69	31	-	2,007	(42)

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

** השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

(1) בנוסף, הבנק נעזר במודל למדידת השינויים הצפויים ברווח החשבונאי, בשנה הקרובה - בגין שינויים בעקום הריבית. המודל מתבסס על הנחות שונות בנוגע להתפתחויות הצפויות בסעיפי המאזן ובמשתני שוק שונים. שיעור הקיטון הצפוי ברווח החשבונאי של הבנק, ביחס להון העצמי, בשנה הקרובה (בהתבסס על מודל זה) - עקב קיטון מקביל בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית, במגזרים: ה"לא צמוד", "צמוד המדד", וה"מט"ח" - מסתכם ליום 30.9.2010 ב-1.28%, 2.17%, ו-0.29% בהתאמה (31.12.2010 - 1.41%, 2.04% ו-0.27% בהתאמה).

(2) טווח השינויים בשווי ההוגן, בגין השינויים בשיעורי הריבית שגרשם בתקופת הדו"ח, הינו כדלקמן: עבור גידול מקביל של אחוז אחד: 2.2% - 0.9%; עבור גידול מקביל של 0.1%: 0.2% - 0.1%; עבור קיטון מקביל של 1%: (1.5%) - (-2.8%).

4. סיכון מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי התיק הסחיר של הבנק. ליום 30.9.2011 כולל התיק הסחיר של הבנק מניות בסך של 3 מיליון ש"ח (30.9.2010 ו-31.12.2010 - זהה).

5. סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההון של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההון).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה, כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו בתנאי "BACK TO BACK" בלבד.
- לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208 - בשיטת "הדלתא פלוס" - הקצאת ההון בגין "הדלתא", "הגמא" ו"הווגא" של האופציות.

6. גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים שוק

הבנק מקצה הון בגין החשיפה לסיכונים שוק על פי השיטה ה"סטנדרטית". על פי שיטה זו מחושבים "סיכון הריבית" ו"סיכון המניות" על ה"תיק למסחר" בלבד - הכולל יתרות בגין מכשירים פיננסיים המוחזקים למטרת מסחר, לרבות תיקי אגרות החוב למסחר ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים למטרת הפקת רווח. הגדרת התיק למסחר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק. סיכון הריבית מחושב על פי שיטת ה"תקופה לפרעון".

סיכון "שער החליפין" ו"סיכון האופציות" מחושבים על כלל יתרות המכשירים הפיננסיים בבנק. החשיפה ל"סיכון אופציות" מחושבת בשיטת "דלתא פלוס" (דרישות ההון מחושבות על סיכון ה"דלתא", "הגמא" ו"הווגא").

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכונים שוק (במיליוני ש"ח):

31.12.2010		30.9.2010		30.9.2011		
נכסי סיכון	דרישת ההון	נכסי סיכון	דרישת ההון	נכסי סיכון	דרישת ההון	
29	2	24	2	30	3	סיכון ריבית
4	*	3	*	3	*	סיכון מניות
30	6	64	6	47	4	סיכון שער חליפין
57	6	64	6	68	6	סיכון אופציות
120	14	155	13	148	10	סה"כ נכסי סיכון

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ג. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם ומן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

להלן נתונים על הנכסים הנזילים של הבנק:

• כ-16.5% מנכסי הבנק הינם מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חדשים - מהם כ-81.5% פקדונות בבנק ישראל (31.12.2010: 6.5%-73.3%, בהתאמה).

• כ-15.0% מנכסי הבנק הינם ניירות ערך סחירים בבורסה (31.12.2010 - 20%).

דהיינו, כ-31.5% מסך נכסי הבנק ניתנים למימוש בזמן קצר (31.12.2010 - 26.5%). הגידול בשיעור הנכסים הנזילים נובע מיישום מדיניות המכוונת לשפר את יחסי הנזילות בבנק - על רקע אי הודאות וחוסר היציבות השוררים במשק העולמי, כפועל יוצא מהמשבר הפיננסי והכלכלי הכלל עולמי.

מדיניות הבנק קובעת כי יש להימנע, ככל האפשר, מסיכון של פערים בתזרים המזומנים. יחד עם זאת, נקבעו מגבלות לחשיפות אפשריות, במגזרי המט"ח ובמגזר הצמוד והלא צמוד במיוחד. במסגרת מגבלות אלו נקבע כי עודף הנכסים במגזר "מטבע חוץ" המושקע לתקופות בינוניות וארוכות, בניכוי גורמים מסוימים, לא יעלה על 50%-40% מההתחייבויות לזמן קצר באותו מגזר, בהתאמה - (במגזר ה"שקלי": 30%-15%, בהתאמה). ליום 30.9.2011, מסתכם היחס שבין עודף הנכסים לתקופות בינוניות וארוכות, לבין ההתחייבויות לזמן קצר, כדלקמן:

מגזר שקלי (לא צמוד וצמוד)	טווח בינוני		טווח ארוך	
	%		%	
	6.6	(5.6)	22.2	
מגזר מט"ח	33.2			

על פי הוראת בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון נזילות", נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לשמור בכל עת על היקף "נכסים נזילים" (כהגדרתם בהוראה), בסכום שלא יפחת מההתחייבויות שפרעונו, על פי ההסכמים הקיימים, צפוי בטווח של חודש ימים (להלן: "פער הנזילות"). עם זאת נקבע בהוראה, כי בנקים שיש ברשותם מודל פנימי מבוסס היטב לניהול סיכון הנזילות, רשאים להגדיר את הנכסים הנזילים ואת ההתחייבויות הצפויות להיפרע בטווח של חודש - על פי המודל ולא על פי הגדרתם בהוראה או הגדרתם החוזית.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח בבנק מודל עדכני ל"ניהול סיכון הנזילות" (שהחליף את המודל הקודם), שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27.2.2011. המודל משמש את הבנק בניהול סיכון הנזילות, ובדק את "פער הנזילות" (המהווה את הפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות לפרעון של הבנק) ו"יחס הנזילות", לטווחים ותרחישים שונים, וכן את "אופק ההישרדות" של הבנק (המוגדר כתקופה העתידית שבה הבנק צפוי לפעול ללא "גרעונות נזילות"), בתרחישים שונים.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות בנושא זה המתייחסות לפרמטרים שונים, כגון: ריכוזיות המפקידים וסוגם, והתקופות לפרעון של הפקדונות - בחתך של מגזרי הצמדה.

למידע נוסף באשר לטייטת התיקון להוראת ניהול בנקאי מס' 342 בנושא: "ניהול סיכון הנזילות" - ראה פרק 3 יב' להלן.

ד. הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים - במדינות מפותחות) - ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

הבנק מקצה הון בגין החשיפה לסיכון התפעולי על פי גישת ה"אינדיקטור הבסיסי". בהתאם לגישה זו - נגזרת דרישת ההון - מממוצע ההכנסות הגולמיות של הבנק בשלוש השנים האחרונות.

סקירה מפורטת של מגוון תחומים ופעילויות הכרוכים בניהול הסיכון התפעולי ובכללם: אסטרטגיות ותהליכים, המבנה הארגוני, מערכות הדיווח והאמצעים שננקטו על ידי הבנק לגידור הסיכון והפחתתו - כלולים בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010.

ה. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הפיננסי העלולים להגרם עקב העדר אפשרות לאכוף חוזים, או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה.

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה להטלת קנסות או צעדי עונשין בגין פעילות פיקוחית או בגין הסדרים פרטניים.

מידע נוסף בכל הנוגע לניהול הסיכון המשפטי בבנק נכלל בדין וחשבון השנתי של הבנק לשנת 2010.

ו. הסיכון הסביבתי

בדין וחשבון השנתי של הבנק לשנת 2010 - נכלל מידע לגבי ההנחיות שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים בנושא: "סיכונים סביבתיים", דרכי הפעולה אותן נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם במסגרת ניהול "הסיכון הסביבתי", והפעולות שננקטו על ידי הבנק במהלך שנת 2010.

הערכות הבנק ליישום הנחיות בנק ישראל, בתקופת הדוח, כללה בין היתר:

- הכנת מסמך מדיניות בנושא: "ניהול הסיכון הסביבתי", שאושר על ידי הדירקטוריון ביום 27.3.2011.
 - קביעת נהלי עבודה המרכזים את השיטות לאיתור, הערכה ודרכי הטיפול בתחום הסיכונים הסביבתיים.
 - הכנת מאגר נתונים של גורמים החשופים לסיכון הסביבתי.
 - מתן הדרכות לגורמי האשראי בנושא: "ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי".
- בהמשך להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה, הפיץ בנק ישראל ביום 12.4.2011, טיוטה לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא: "דיווח על החשיפה לסיכונים סביבתיים" על פי טיוטת ההוראה יידרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים מידע על חשיפתם לסיכונים סביבתיים, לרבות:
- ירידה בערך בטוחות עקב התממשות סיכונים סביבתיים.
 - הרעה במצבם הפיננסי של לווים שנגרמה עקב מימוש הסיכון הסביבתי, או בגין עלויות בהן נאלץ לעמוד הלווה כדי לגדר חשיפה זו.

- עלויות שהוטלו על הבנק, או עלויות שהבנק צפוי לשאת בהן בשל פעולות הקשורות בטיפול בסיכון הסביבתי.
 - ההשלכות הצפויות מיישום החקיקה בנושא זה, על הבנק, לרבות: השקעותיו, רווחיותו, ומעמדו התחרותי.
 - תיאור פעילויות מסוימות של הבנק הגורמות, או שצפויות לגרום, לפגיעה בסביבה ושפיעה להיות להן השפעה מהותית על הבנק.
 - תיאור הליכים משפטיים אשר הבנק, או נושא משרה בכירה שלו, צד להן - הקשורים לאיכות הסביבה.
 - נתונים בגין סכומים שנפסקו כנגד הבנק והפרשות שהוכרו בדוחות הכספיים, בגין הליכים משפטיים ומנהליים המתנהלים כנגד הבנק בגין נושאים הקשורים באיכות הסביבה.
- למועד פרסום הדוח טרם אושר התיקון להוראות הדיווח לציבור, כאמור.

11. באזל 2

א. כללי

הוראות "באזל 2" הינן הנחיות מפורטות בנושא ניהול סיכונים שפורסמו ע"י ועדת באזל לפיקוח בנקאי במסגרת "הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (ה-BIS), שנוסחו הסופי פורסם בשנת 2006. ביום 20 ביוני 2010 פרסם בנק ישראל שורת הוראות ניהול בנקאי תקין (מס' 211 - 201), המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום הנחיות "באזל 2" בתאגידים הבנקאיים בישראל. הוראות אלו מחליפות את הוראת השעה בנושא: "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" - שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 31.12.2008 ונכנסה לתוקף ביום 31.12.2009. הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראות שפורסמו.

ההוראות כוללות הנחיות ושיטות פעולה ליישום שני הנדבכים הראשונים שנכללו בהנחיות "באזל 2", כדלקמן:

- **הנדבך הראשון** - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים, להקצות הון כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים.
- **הנדבך השני** - כולל התייחסות לסיכונים שאינם מפורטים בנדבך הראשון ומפרט כללים לבדיקת נאותות ההון שהוקצה לסיכונים השונים בהתאם לתהליך הערכת סיכונים פנימי שייערך על ידי הבנק - ICAAP (INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS).

מרכיב נוסף בהנחיות "באזל 2", הינו הנדבך השלישי - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק - באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק והאופן בו מנוהלים סיכונים אלו ("משמעת שוק").

ב. הנדבך הראשון

על פי הוראות "באזל 2" קיימות שלוש גישות אפשריות להקצאת ההון בגין סיכונים אשראי:

- "גישה הסטנדרטית" - לפיה, תתבצע הקצאת ההון בהתאם למשקולות שיקבע הפיקוח על הבנקים ובהתבסס על דירוגים של סוכנויות דירוג חיצוניות מאושרות.
- "גישת דירוגים פנימית בסיסית" - FIRB, לפיה נדרשים הבנקים לאמוד את סיכון האשראי על בסיס מודל פנימי הכולל הסתברות לכשל אשראי (PD).

- "גישת דירוגים פנימית מתקדמת" - AIRB, המבוססת גם היא על מודל פנימי, הכולל בנוסף להסתברות לכשל (PD) - גם אומדן של ההפסד הצפוי בהתרחש הכשל (LGD), והיקף חשיפת האשראי בעת ארוע הכשל (EAD).

כמו כן, נדרשו התאגידים הבנקאיים להקצות הון כנגד סיכונים תפעוליים. דרישת ההון בגין סיכונים תפעוליים מחושבת בשלב הראשון בגישת ה"אינדיקטור הבסיסי".

הלימות ההון של הבנק ליום 30.9.2011, המחושבת על פי "הגישה הסטנדרטית" מסתכמת ב-13.8%, לעומת 13.2% * ביום 31.12.2010.

השינוי ביחס הלימות ההון בתקופת הדוח הושפע מיישום ההוראות החדשות של בנק ישראל בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" שהפחית את ההון העצמי של הבנק במועד יישומה לראשונה של ההוראה (1.1.2011), בסך של 183 מיליון ש"ח, מחד - ומהנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך 265 מיליון ש"ח, והרווח השוטף שרשם הבנק בתקופת הדוח, מאידך.

בעקבות הזעזועים והמשברים שעברו על המערכת הפיננסית העולמית בשנים האחרונות, הגיעו הגורמים המפקחים על המערכות הבנקאיות בעולם להכרה, לפיה - נדרשת העלאה ברמת ואיכות ההון במערכות הבנקאיות בעולם.

על רקע מגמות אלו ובמסגרת התהליך ליישום כללי "באזל 2" במערכת הבנקאית, הופצו על ידי בנק ישראל המסמכים הבאים:

- הנחיה שפורסמה ביום 20 באוגוסט 2009, לפיה - עד להשלמת תהליך "SREP" על ידי בנק ישראל (ראה הרחבה בסעיף ג' להלן), נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמר גם בתקופה הראשונה בה מיושמות הנחיות "באזל 2", את יעד הלימות ההון המינימלי שנקבע על ידם במונחי "באזל 1" (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, שאיננה תקפה עוד).

- הוראה בנושא: "מדיניות הון לתקופות ביניים", שפורסמה ביום 30.6.2010, לפיה - נדרשים התאגידים הבנקאיים לקבוע רף מינימלי ליחס "הון ליבה" (המוגדר כ"הון ברובד הראשון", בניכוי מכשירי הון מורכבים שהוכרו כ"הון ברובד הראשון") לרכיבי הסיכון שלהם, שלא יפחת מ-7.5%, ולעמוד ביעד זה לא יאחר מיום 31.12.2010.

יצוין בהקשר זה, כי:

- דירקטוריון הבנק קבע ביום 27.12.2007 מגבלת יחס הלימות הון מינימלי בשיעור של 12% על פי כללי המדידה שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 (כללי "באזל 1"). ליום 30.9.2011 - לא קיימת חריגה ממגבלות אלו.

- ביום 25.1.2011 קבע הדירקטוריון מגבלה, לפיה, לא יפחת יחס הלימות ההון הכולל של הבנק (על פי כללי "באזל 2" (משיעור של 13% (כאמור, יחס הלימות ההון של הבנק ליום 30.9.2011, מסתכם בשיעור של 13.8%).

- מכיוון שהבנק לא הנפיק מכשירי הון מורכבים, מסתכם יחס "הון הליבה" לרכיבי סיכון של הבנק ליום 30.9.2011 - בשיעור של 10.2% (31.12.2010 - 10.6% *).

* הוצג מחדש

ג. הנדבך השני

הערכות הבנק ליישום הנדבך השני בתקופת הדוח כללה:

- עדכון מסמכי המדיניות בנושא: "ניהול הסיכונים".
 - ביצוע סקר מקיף של מיפוי פערים בין העקרונות לניהול חשיפת הבנק לסיכונים השונים כפי שפורטו ב-14 "המסמכים הישימים" שפורסמו על ידי ה"בנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (BIS) - לבין התהליכים והנהלים הנהוגים בבנק בתחומים אלה. בעקבות התוצאות שהתקבלו בסקר - מופעלת בבנק תכנית מקיפה לסגירת הפערים שאותרו.
 - הערכות להתאמת המבנה הארגוני בבנק, בהתאם לדרישות ניהול הסיכונים העולות מהוראות "באזל 2" ולגיבוש עקרונות לנאותות הקצאת ההון בגין הסיכונים השונים.
- ביום 2 בדצמבר 2008 פרסם בנק ישראל הנחיות לביצוע תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (ICAAP). התהליך נועד להבטיח החזקת הון הולם על ידי התאגידים הבנקאיים, שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם וקיום תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך יכלול, בין היתר: קביעת יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.
- תהליך זה ייסקר ויוערך על ידי הפיקוח על הבנקים (תהליך SREP), במטרה לקבוע אם ההון ויעדי ההון שהגדיר התאגיד הבנקאי - נאותים, ולדרוש צעדי תיקון (במידת הצורך), לרבות - חיזוק הממשל התאגידי וניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות (לרבות דרישה לתוספת הון). בשנת 2010 בוצע על ידי הבנק תהליך הערכה עצמית להלימות ההון הנדרשת (ICAAP), במסגרתו נבחנה הלימות ההון הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלומים בפעילותו.
- במסגרת התהליך נערך מיפוי של מכלול הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק והוכן "מסמך ICAAP", המפרט את המתודולוגיה להקצאת ההון הנדרשת בגין חשיפה לסיכונים שלא נלקחו בחשבון במסגרת חישוב יחס הלימות ההון, על הנדבך הראשון, כמפורט להלן:
- היבטים נוספים של חשיפה לסיכונים שנכללו כבר בנדבך הראשון, כגון: סיכון אשראי של צד נגדי וכו'.
 - גורמי סיכון שלא נכללו במסגרת הנדבך הראשון, כגון: סיכונים ריכוזיות לווים, סיכונים נזילות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים סליקה וכו'.
 - גורמי סיכון "איכותיים", כגון: סיכונים ציות, סיכונים מוניטין, וסיכונים אסטרטגיים.
 - גורמי סיכון הנגזרים מחשיפה אפשרית לתרחישי קיצון.
- כחלק בלתי נפרד מביצוע התהליך, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך סקירה בלתי תלויה של תהליך הערכת הלימות ההון. סקירת התהליך בוצעה על ידי הביקורת הפנימית של הבנק בשנת 2010, ועתידיה להמשיך גם בעתיד, במקביל להתקדמות תהליך ההערכה העצמית של הלימות ההון.
- בסוף חודש יוני 2010 אישר הדירקטוריון את העקרונות לביצוע תהליך ההערכה העצמית להלימות ההון הנדרשת - שגובשו על ידי הבנק ונכללו ב"מסמך ICAAP" כאמור, לרבות השיטות למיפוי הסיכונים והמתודולוגיה לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין סיכונים אלו - בכפוף להשלמות שונות.
- בנוסף, ולאור האומדנים לגבי הקצאת ההון הנוספת שתדרש לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילותו - שנכללה ב"מסמך ICAAP", כאמור - ולאחר דיונים בנושא זה שנערכו בחודש יולי 2010 ובחודש ינואר 2011, קבע הדירקטוריון ביום 25.1.2011 מגבלה, לפיה - יחס הלימות ההון הכולל של הבנק לא יפחת משיעור של 13%.
- ליום 30.9.2011 מסתכם יחס הלימות ההון הכולל של הבנק (במונחי "באזל 2"), בשיעור של 13.8% (31.12.2010) - 13.2% (*).

* הוצג מחדש

ד. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

הוראות "באזל 2" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי (ה"נדבך השלישי" בהוראות "באזל 2").

במקביל לפרסום הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201 המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום שני הנדבכים הראשונים בהנחיות "באזל 2" - פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2009, הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות הגילוי הנכללות בנדבך 3 של "באזל 2" - בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים.

בפרק זה נכלל חלק מהמידע והנתונים שגילויים נדרש בהוראת השעה, כאמור (יתרת המידע שנדרש על פי הוראת השעה נכללה בחלקים אחרים של הדו"ח). לפיכך, ובמטרה לרכז, את מלוא המידע הנדרש על פי הוראת השעה, במקשה אחת - נכללה בסעיף (5) לפרק זה, טבלה - הקושרת בין דרישות הגילוי של ההוראה - לבין הפרקים או הבאורים בדוח זה שבהם נכלל המידע הנדרש.

(1) הון

להלן פרטים על רכיבי ההון בבנק

31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2010	2010	2011
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
51	51	51
*1,572	*1,547	1,521
152	152	152
1,775	1,750	1,724
-	-	(13)
1,775	1,750	1,711
58	63	37
375	313	573
433	376	610
-	-	-
433	376	610
2,208	2,126	2,321

1. הון ברובד הראשוני

- הון מניות נפרע
- עודפים
- קרנות הון

- בניכוי: הפסדים, נטו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
- סה"כ הון ברובד הראשוני

2. הון ברובד המשני

- הון רובד משני - עליון
- הון רובד משני - תחתון

- ניכויים מההון ברובד המשני
- סה"כ הון ברובד המשני
- הון כולל כשיר

* הוצג מחדש - ראה ביאור 1' (5) בתמצית הדוחות הכספיים

(2) הלימות הון

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון בגין סיכוני אשראי (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל) ודרישת ההון בגינם, בחתך ישויות (במיליוני ש"ח).

סוג הישות	30.9.2011		30.9.2010		31.12.2010	
	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבנויות	-	-	-	-	-	-
סקטור ציבורי	76	7	107	10	101	9
תאגידים בנקאיים	1,013	91	*840	*76	872	78
תאגידים	7,880	709	*9,017	*811	*8,253	*743
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	784	71	-	-	660	59
קמעונאיות ליחידים	1,242	112	1,285	116	1,298	117
עסקים קטנים	2,224	200	2,293	206	2,298	207
משכנתאות לדיור	823	74	616	56	676	61
נכסים אחרים	717	64	*592	*53	*607	*55
סה"כ נכסי סיכון אשראי	14,759	1,328	14,750	1,328	14,765	1,329

- סך כל נכסי הסיכון בגין סיכוני השוק ליום 30.9.2011 הנמדדים על פי "הגישה הסטנדרטית" מסתכם ב-148 מיליון ש"ח ודרישת ההון⁽¹⁾ בגינם מסתכמת בסך 13 מיליון ש"ח (30.9.2010: 155 מיליון ש"ח ו-14 מיליון ש"ח, בהתאמה; 31.12.2010 - 120 מיליון ש"ח ו-11 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- סך כל נכסי הסיכון בגין הסיכון התפעולי, ליום 30.9.2011 הנמדדים על פי גישת "האינדיקטור הבסיסי" מסתכם ב-1,899 מיליון ש"ח, ודרישת ההון⁽¹⁾ בגינם מסתכמת בסך 171 מיליון ש"ח (30.9.2010: 1,881 מיליון ש"ח, ו-169 מיליון ש"ח, בהתאמה; 31.12.2010 - 1,902 מיליון ש"ח, ו-171 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- להלן נתונים לגבי החשיפה הכוללת של הבנק (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל) (במיליוני ש"ח).

הרכב החשיפה הכוללת	30.9.2011		30.9.2010		31.12.2010	
	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת ההון ⁽¹⁾
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חשיפה לסיכון אשראי	14,759	1,328	*14,750	*1,328	*14,765	*1,329
חשיפה לסיכון שוק	148	13	155	14	120	11
חשיפה לסיכון תפעולי	1,899	171	1,881	169	1,902	171
סך נכסי הסיכון	16,806	1,512	16,786	1,511	16,787	1,511

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 9% מנכסי הסיכון.
* הוצג מחדש

- להלן נתונים לגבי התפלגות יחס הלימות ההון בבנק ובחברות המאוחזדות שלו (באחוזים):

31.12.2010		30.9.2011		30.9.2011		
"באזל 1"	"באזל 2"	"באזל 1"	"באזל 2"	"באזל 1"	"באזל 2"	
* 11.2	* 10.6	* 11.2	* 10.4	11.1	10.2	יחס הון "ראשוני"
* 11.2	* 10.6	* 11.2	* 10.4	11.1	10.2	יחס הון "ליבה"
* 13.8	* 13.2	* 13.5	* 12.7	15.0	13.8	יחס הון כולל

* הוצג מחדש

(3) מניות - גילוי לגבי פוזיציות בתיק הבנקאי

כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל מהשקעה במניות בתיק הבנקאי. ליום 30.9.2011 כולל התיק הבנקאי שלושה סוגי מניות:

- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק".
- אחזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).
- החזקות בשיעור זניח בחברות "היי-טק" שמניותיהן התקבלו בבנק במסגרת ביצוע עסקאות אשראי והחזרי השקעות אחרות.

גילוי כמותי

- להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
23	24	23	עלות
(7)	(7)	(7)	התאמה לשווי הוגן*
16	17	16	שווי הוגן**

* כולל הפרשה לירידת ערך שנזקפה לדוח רווח והפסד בסך של כ-7 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2010 ו-31.12.2010 - זהה).
 ** מזה שווי הוגן המבוסס על מחיר מצוטט בבורסה, בסך 1 מיליון ש"ח (30.9.2010 ו-31.12.2010 - זהה).

- להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעות במניות, בחתך סחירות:

31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
15	16	16	השקעות לא סחירות
1	1	-	השקעות סחירות
16	17	16	סך הכל

דרישת ההון בגין פוזיציות בתיק הבנקאי

31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			מניות שסווגו כ"נכסי סיכון"
			מניות שסווגו לתיק הזמין למכירה:
1	1	1	• קרנות הון סיכון
1	1	1	• חברה ריאלית
-	-	-	• חברות "היי-טק"
2	2	2	סה"כ דרישת הון

(4) חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

כללי

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. פעילות הבנק בתחום זה מבוצעת עם לקוחות הבנק ועם תאגידים בנקאיים.

הפעלת מכשירים פיננסיים נגזרים חדשים ושינוי במדיניות החשיפה של הבנק לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים, מתבצעת לאחר אישור ועדת ניהול הסיכונים ודירקטוריון הבנק.

חשיפה לסיכונים

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובכללם סיכוני אשראי של צד נגדי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות.

סקירה מפורטת של מגוון הסיכונים, מדיניות גידור הסיכונים, ההגנה על הבטחונות והשיטות להקצאת הון - הכרוכים בניהול הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים נכללה בדיון וחשבון של הבנק לשנת 2010.

היבטים חשבונאיים

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור, כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים – אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפים לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים – שהוגדרו כ"עסקאות ALM" – מחושבות לפי השווי ההוגן (המהווה את שווי השוק – במכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל, או שווי המחושב על פי מודל – במכשירים נגזרים אחרים).

לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות אחרות". הפרשים אלו (המהווים "הפרשי עיתוי"), הקטינו את הרווח מפעילות מימון של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה בסך של כ-31 מיליון ש"ח, (לעומת קיטון ברווח בסך של 41 מיליון ש"ח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד).

נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי השווי ההוגן של חוזים בגין מכשירים פיננסיים נגזרים:

31.12.2010	30.9.2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽¹⁾
2	1	נגזרי ריבית
23	26	נגזרי מט"ח
24	14	נגזרי מניות
-	3	נגזרי סחורות
49	44	סה"כ שווי הוגן ברוטו חיובי
52	61	חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית ⁽²⁾
(11)	(13)	הטבות קיזוז
90	92	חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז ⁽³⁾

(1) היתרה כוללת שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים פיננסיים נגזרים כהגדרתם בהוראות בנק ישראל, בניכוי שווי הוגן של מכשירים נגזרים סחירים הנסלקים במסלקת מעו"ף, או על ידי צד נגדי מרכזי, ובתוספת חשיפה הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי בגין פעילות לקוחות בבורסה המחושבת על פי כללי הבורסה.

(2) חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים, מחושבת כמכפלה של סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, במקדם התוספת (ADD ON).

(3) חשיפת אשראי נוכחית הינה השווי ההוגן החיובי של חוזים, לאחר שנלקחו בחשבון הטבות מהסכמי קיזוז בני אכיפה, מבלי להביא בחשבון מקדמי בטחון בשל תנודתיות במחיר, נזילות וכו'. הבנק אינו נוהג להקצות בטחונות ספציפיים בשל עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח זה

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה במקשה אחת - נדרשו התאגידים הבנקאיים לפרסם בדוח טבלה הקושרת בין דרישות הגילוי שבהוראה - לבין הפרקים או הבאורים שבהם נכלל המידע הנדרש בדוח זה. בטבלה המצורפת להלן - ניתנים הפרטים שגילויים נדרש בדוחות ביניים רבעוניים.

דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)	
מס' טבלה	פרטי המידע הנדרש	בדוח זה	
		עמוד	מיקום
		בדוח לשנת 2010	
		עמוד	מיקום
1	תחולת היישום (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
2א.	מבנה ההון (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
2 ב' - ה'	מבנה ההון (כמותי)	78	דוח דירקטוריון
3א'	הלימות ההון (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
3ב' - ז'	הלימות ההון (כמותי)	79	דוח דירקטוריון
4א'	סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
			74-76

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח זה (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)	
מס' טבלה	פרטי המידע הנדרש	דוח זה	
		מיקום	דוח לשנת 2010
עמוד	מיקום	עמוד	מיקום
ב'4	חשיפת אשראי - בחתך סוגי אשראי (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
ג'4	התפלגות חשיפת אשראי - בחתך אזור גאוגרפי (כמותי)	סקירת הנהלה	סקירת הנהלה
ד'4	התפלגות חשיפות אשראי - בחתך צד נגדי (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
ה'4	התפלגות חשיפות אשראי - לפי תקופה לפרעון (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
ו'4	התפלגות חשיפות אשראי - לפי ענף עיקרי (כמותי)	סקירת הנהלה	סקירת הנהלה
ז'4	חובות בעייתיים - בחתך אזור גאוגרפי (כמותי)	סקירת הנהלה	סקירת הנהלה
ח'4	תנועה בהפרשה להפסדי אשראי (כמותי)	באור 3 ד'	באור 5 ד'
א'5	סיכון אשראי - תיקים המטופלים בגישה הסטנדרטית (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
ב'5	סיכון אשראי תיקים המטופלים בגישה הסטנדרטית (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
א'7	הפחתת סיכון האשראי (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
ז'7 - ג'	הפחתת סיכון האשראי (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
א'8	חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
ב'8	חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי (כמותי)	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
9	איגוח - גילוי בגישה הסטנדרטית	לא רלבנטי	לא רלבנטי
א'10	סיכון שוק - גילוי לגבי הגישה הסטנדרטית (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
ב'10	דרישות הון בגין סיכונים השוק	דוח דירקטוריון	דוח דירקטוריון
12	סיכון תפעולי (איכותי)	-	דוח דירקטוריון
א'13	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי (איכותי)	-	דוח דירקטוריון

(5) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח זה (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה		פרטים לגבי המידע שנתי (מיקום)	
מס' טבלה	פרטי המידע הנדרש	בדוח זה	
		מיקום	בדוח לשנת 2010
עמוד	מיקום	עמוד	מיקום
13ב' - 1'	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי (כמותי)	דוח דירקטוריון	80
14א'	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (איכותי)	דוח דירקטוריון	63
14ב'	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (כמותי)	דוח דירקטוריון	68
		דוח דירקטוריון	107

חלק ה' - גילוי ובקרה

12. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

א. כללי

הדוחות הכספיים של הבנק לתקופת הדוח ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בבאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 ובבאור 1 בדוחות הכספיים לתקופת הדוח - תוך התאמות לכללי דוחות מקובלים לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים. יישומם של כללי חשבונאות אלו על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, דורש לעיתים שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים שונים, שחלקם כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

סקירה תמציתית של ההערכות והאומדנים בנושאים חשבונאיים קריטיים, נכללה בדיון וחשבון של הבנק לשנת 2010. כללי החשבונאות שיושמו בעריכת תמצית הדוחות הכספיים לתקופת הדוח, אינם כוללים אומדנים והערכות ב"נושאים קריטיים" מעבר לנושאים שפורטו בדוחות הבנק לשנת 2010, בכפוף לאמור בסעיפים ב', ו-ג' להלן.

ב. זכויות עובדים

(1) התחייבות לתשלום פיצויי פרישה

בעקבות סקירה שנערכה על ידי בנק ישראל בנושא זה, הגיע בנק ישראל למסקנה, לפיה קיימים ליקויים מערכתיים משמעותיים וליקויים ספציפיים בבקורות הפנימיות של התאגידים הבנקאיים בנושא: "זכויות עובדים". לפיכך, פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 27 במרס 2011 הוראה חדשה בנושא זה.

על פי ההוראה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בחישוב ההפרשות בגין התחייבותם לתשלום פיצויי פרישה לעובדיהם, גם התחייבויות (לרבות "התחייבויות משתמעות", כמשמעותן בכללי הדיווח הבינלאומיים), לתשלום הטבות נוספות (מעבר להתחייבות החוזית), לעובדים שיפרשו בעתיד. ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה יחושבו על בסיס אקטוארי, שיקח בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לפרוש בפרישה מוקדמת (מכל סיבה שהיא) ואת ההטבות הנוספות שצפויים לקבל עובדים אלה. בנוסף, יתרת ההפרשה המחושבת על פי הכללים שנקבעו בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל (שעל בסיסם חושבה ההפרשה בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה, עד למועד יישום ההוראה החדשה), תהווה "רף תחתון מינימלי" להתחייבות שתכלול בדוחות הכספיים.

המועד המקורי ליישום ההוראה נקבע ליום 1 בינואר 2011. עם זאת, לאור ההערכות המורכבת שנדרשה ליישום ההוראה ולאור פניות תאגידים בנקאיים רבים, התיר בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים שלא היו ערוכים ליישום ההוראה במועדה המקורי - לדחות את המועד ליישום ההוראה ליום 1.4.2011.

הבנק מיישם את ההוראות החדשות החל מיום 1.4.2011. חישוב ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כמתחייב מההוראה החדשה, הגדיל את התחייבות הבנק ליום 30.9.2011 בסך של 73 מיליוני ש"ח. על פי המתווה ליישום ההוראה שפורסם על ידי בנק ישראל ביום 9 במאי 2011 - השינויים בכללי המדידה הנובעים מיישום ההוראה החדשה מהווים "שינוי במדיניות החשבונאית". לפיכך נכללו ההשלכות הנובעות מהשינוי במדיניות החשבונאית כאמור, ומכללי המדידה החדשים הנגזרים ממדיניות חשבונאית זו - בדוחות כספיים אלו בדרך של "יישום למפרע" (ראה גם באור 1/ה(4) בתמצית הדוחות הכספיים).

חישובי ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי כאמור, מבוססים על נסיון העבר ועל פרמטרים סטטיסטיים ותחזיות לגבי העתיד כגון: תוחלת החיים הצפויה, שיעורי פרישה מוקדמים, גיל העובדים במועד פרישתם המוקדמת, שיעורי עליית השכר הריאלי הממוצעים בעתיד, ועוד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק הנגזרת מההערכה אקטוארית זו רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת.

בבסיס החישוב האקטוארי נכללו ההנחות הבאות:

- שיעורי פרישת העובדים בעתיד יתבססו על שיעורי הפרישה הממוצעים בשנים 2010 - 2004.
 - סכומי הטבות הנוספות שישולמו בעתיד, נוכו לערכם הנוכחי, בשיעור ריבית של 4% לשנה.
 - שיעור עליית השכר הריאלי הממוצע הצפוי בעתיד, יסתכם בכ-2.5% לשנה.
- להלן נתונים לגבי ההשלכות של שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית - על הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה ליום 30.9.2011:

גידול בהתחייבויות	
מיליוני ש"ח	
20	• עליה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים
14	• עליה בשיעור של 10 נקודות האחוז בשיעורי הפיצויים המשולמים
18	• עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי של העובדים

(2) מענקי יובל וטבות לאחר הפרישה

על פי הסכמי העבודה הקיימים בבנק זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות (כגון: מענקי יובל), שמימושן מותנה בקיום "תנאי סף" מסוימים בעתיד, שאינם ניתנים לחיזוי ודאי, והטבות אחרות (כגון: הטבות לאחר פרישה), שישולמו בתקופה שאינה ניתנת לקביעה ודאית (למידע נוסף - ראה פרק 8' בד"ח וחשבון של הבנק ליום 31.12.2010).

הבנק עורך הפרשות בגין הטבות אלו, על בסיס אקטוארי, הנשען על הנחות ופרמטרים שפורטו בדוח השנתי של הבנק - בהתאם להוראות בנק ישראל.

השפעתם של שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, כאמור - על ההפרשות בגין התחייבות הבנק להשלים "מענקי יובל" והטבות לאחר הפרישה - ליום 30.9.2011, מפורטת בטבלה שלהלן:

גידול בהתחייבויות	
מיליוני ש"ח	
6	• ירידה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים
3	• עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי

ג. הצגת מכשירים פיננסיים על פי שוויים ההוגן

כאמור בדוחות הבנק לשנת 2010, נמדדים המכשירים הנגזרים וההשקעות בניירות ערך על פי שוויים ההוגן.

ביום 1 בינואר 2011 נכנסה לתוקף הוראה חדשה של בנק ישראל בנושא: "מדידת שווי הוגן וחלופות שווי הוגן", המבוססת על תקן חשבונאות FAS-157 שפורסם בארה"ב.

ההוראה מגדירה שווי הוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות (בשונה מההוראות שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010, לפיהן הוגדר השווי ההוגן על פי "מחיר הרכישה" של הנכס/ התחייבות) - ומבחינה בין שני סוגי נתונים שעשויים לשמש בקביעת השווי ההוגן, כדלקמן:

• **"נתונים נצפים"** - נתונים המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.

• **"נתונים לא נצפים"** - נתונים המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

על פי ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך מדרג איכותי לכל הנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת שווי ההוגן, על בסיס ההבחנה בין הנתונים ששימשו בקביעת השווי ההוגן ("נתונים נצפים", או "נתונים לא נצפים"), כדלקמן:

(א) **קבוצת איכות גבוהה (רמה 1)** - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

(ב) **קבוצת איכות ביניים (רמה 2)** - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) **קבוצת איכות נמוכה (רמה 3)** - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

ההנחות לפיהן סיווג הבנק נכסים או התחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

• בקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל.

- בקבוצת איכות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, וקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור").

המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים:

- ניירות ערך שאינם סחירים.

- מכשירים נגזרים הנסחרים מעבר לדלפק (O.T.C), במגזר השקלי ה"לא צמוד" ובמגזר ה"מט"ח", וחוזי סחורות.

"שירותי התמחור" מתקבלים בתדירות יומית (לגבי מכשירים נגזרים), או רבעונית (לגבי ניירות ערך שאינם סחירים), מגופים ייעודיים, המספקים לבנק "מחירי ציטוט". הבנק נוהג לקבל ציטוטים ממקור בלתי תלוי אחד עבור כל אחד מסוגי המכשירים, ולהתבסס עליו בחישוב השווי ההוגן (לאחר ביצוע תהליך תיקוף - ראה הרחבה להלן). בדרך כלל לא נערכת התאמה לציטוטים שהתקבלו, למעט התאמות הנובעות מממצאים שהתגלו בתהליך התיקוף.

"מחירי הציטוט" המתקבלים מספקי "שירותי התמחור" (שאינם קשורים למבצעי העסקאות), מבוססים בדרך כלל, על מחירי נכסים והתחייבויות דומים הנסחרים בשוק פעיל, בהתאמות המתחייבות עבור הנכסים וההתחייבויות הספציפיים שבגינם חושבו "מחירי הציטוט", ואינם מהווים, לפיכך, הצעות מחייבות לביצוע עסקאות באותם נכסים או התחייבויות.

- בקבוצת האיכות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים.

תיקוף השווי ההוגן - על פי הוראות בנק ישראל נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "תהליך תיקוף" לגבי מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), ששוויים ההוגן אינו מבוסס על מחירים הנקבעים בשוק פעיל. הבנק מקיים תהליך תיקוף לגבי נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן ומשתייכים לקבוצות האיכות ברמה 2 ו-3. תהליך התיקוף כולל:

(א) בדיקה מדגמית של נתונים וחישובים.

(ב) בדיקות לתיקוף עקומי הריבית ששימשו בהוון תזרימי המזומנים, וכן בדיקת שיעורי הריבית וסטיות התקן ששימשו בחישוב השווי ההוגן של האופציות.

(ג) בדיקת סבירות של התוצאות שהתקבלו.

(ד) בדיקת מרכיבי השינוי בשווי ההוגן לעומת תקופות דוח קודמות.

(ה) בדיקת הציטוטים שהתקבלו ביחס לנתוני השוק של נכסים והתחייבויות דומים.

תהליך התיקוף מבוצע באופן בלתי תלוי ל"גורם המצטט", או לגורם שערך את חישוב השווי ההוגן.

קביעת סיכון האשראי - מרכיב סיכון האשראי (לרבות סיכון אשראי של צד נגדי), מהווה אחד מהפרמטרים המשמשים בקביעת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן.

השיטות בהן נעזר הבנק לצורך הערכת סיכון האשראי כוללות:

- שימוש בדירוגי אשראי לצורך קביעת דרגת סיכון האשראי.

- שימוש בציטוטים של חוזי אשראי (C.D.O) למכשירי אשראי דומים.

- שימוש בציטוטים של מכשירי אשראי דומים, (הנסחרים בשוק פעיל), לצורך הערכת סיכון האשראי של המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), שבגינם חושב סיכון האשראי.

להלן נתונים לגבי יתרות המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), הכלולים בדוחות הכספיים לפי שווים ההוגן תוך אבחנה בין יתרות המבוססות על "נתונים נצפים", ליתרות המבוססות על "נתונים לא נצפים" - וההכנסות (הוצאות) שנזקפו לדוח הרווח והפסד בגינם:

נתונים תוצאתיים				נתונים מאזניים	
לתשעה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		יתרות שווי הוגן ליום	
2010	2011	2010	2011	31.12.2010	30.9.2011
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
100	138	53	37	4,434	3,571
6	7	2	1	169	138
106	145	55	38	4,603	3,709

1. ניירות ערך זמינים למכירה -

"נתונים נצפים"

- נסחרים בשוק פעיל

(רמה 1)

- אחרים (רמה 2)

2. מכשירים נגזרים -

"נתונים נצפים"

- נסחרים בשוק פעיל

(רמה 1)

- אחרים (רמה 2)

"נתונים לא נצפים" -

(רמה 3)

השינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה ("רמה 3"), בתקופת הדו"ח נובעים מהגורמים הבאים:

- היישום לראשונה של הוראות בנק ישראל למדידת השווי ההוגן בגישת "סילוק העסקה" (במקום גישת "הקמת העסקה", שהייתה בתוקף עד ליום 31.12.2010), הקטין את השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים בקבוצת איכות זו, בסך של 10 מיליון ש"ח (ראה פירוט בביאור 1ה'3) לתמצית הדוחות הכספיים).
- הפער בין שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לבין שינוי השיעור בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים, הקטין את השווי ההוגן של מכשירים אלו בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בסך של 1 מיליון ש"ח.
- הפער בין השינוי בשיעור ריבית השוק במגזר המט"ח, לבין השינוי בשיעור ריבית השוק במגזר הצמוד למדד, הגדיל את השווי ההוגן של מכשירים אלו בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בסך של 12 מיליון ש"ח.

- צבירת הריבית השוטפת, הגדילה את השווי ההוגן של מכשירים אלו בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בסך של כ-1 מיליון ש"ח.
 - העליה ב"מרכיב סיכון האשראי", הגדילה את השווי ההוגן של מכשירים אלו בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-2 מיליון ש"ח.
- כאמור לעיל, קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) המשתייכים לדרגות איכות 2 ו-3 מבוססת על הערכות והנחות (שפורטו לעיל), הנשענות בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי.
- לפיכך, סטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את שוויים ההוגן של מכשירים אלו בצורה מהותית.

13. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

על פי הוראות בנק ישראל הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון הקים את "ועדת המאזן" המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק - ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה - את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. "ועדת המאזן" כוללת שישה דירקטורים, ששלושה מהם הינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראות בנק ישראל), כדלקמן:

אבי אקשטיין* - יו"ר ועדת מאזן.

אייל הירדני*

לאה בנאי

נחום הדסי

שמואל מסנברג

אהוד נחתומי*

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 29 בדצמבר 2010, פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301, הקובע, בין היתר, כי "ועדת הביקורת" הינה האורגן המתאים ביותר לדיון בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים (ראה פרק 33 לעיל). הבנק נערך ליישום ההנחיות החדשות, במועד שנקבע ליישומן.

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 15 להלן) - הוקמה בבנק ועדת גילוי - בראשות מנכ"ל הבנק, בה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים, ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק ברבעון האחרון, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינויי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחויות בתביעות משפטיות, שינויים בבקורות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה ואירעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת מאזן

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו ועדת המאזן.

לקראת הדיון בפורום "ועדת מאזן", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת המאזן" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שיסייעו להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים, לרבות: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחות רב שנתית ורב רבעונית של נתונים מאזניים ותוצאתיים (לרבות נתונים בחתך מגזרי פעילות), ופרוטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי".

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת המאזן דיון מפורט בדוחות (פורום "ועדת מאזן"), בו נוטלים חלק - מלבד חברי ועדת המאזן - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות בנכסים, בהתחייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתחייבויות התלויות - והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות להפסדי אשראי.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו במהלך סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעתם יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים - לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בעניין זה.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בפורום "ועדת המאזן" - מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון - לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטייטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו ב"ועדת המאזן"), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן, ומסמכים נוספים, במידת הצורך, על פי החלטת ועדת המאזן.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים - מלבד חברי הדירקטוריון - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפורום "ועדת מאזן"), דיווח על יישום המלצות ועדת המאזן, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים הקבועות בהוראות, או כאלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ודיווח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעתם ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדוח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון - בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק - מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

14. המבקר הפנימי

פרטים לגבי המבקר הפנימי, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם הוא פועל, תכנית הביקורת השנתית והשיקולים בקביעתה - נכללו בדוח השנתי לשנת 2010. בתקופת הדוח לא חלו שינויים בפרטים אלו.

ברבעון השלישי הוגשו על ידי המבקר הפנימי 25 דוחות ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון והמנהל הכללי. כמו כן נידונו בתקופה זו 7 דוחות - בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

לפרטים נוספים באשר לטיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא: "פונקצית ביקורת פנימית", שהופצה על ידי בנק ישראל ביום 18 ביולי 2011, ראה פרק 3 יא' לעיל.

15. בקורות ונהלים לגבי דווח כספי

א. בקורות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 (העוסקת הן בבקורות ונהלים לגבי הגילוי (סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley - להלן: "SOX") והן בבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף 404 SOX - ראה סעיף ב' להלן) - קובעת בכל הנוגע לבקורות ולנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים התקופתיים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקורות ונהלים לגבי הגילוי על דווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.

בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית, במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות ונהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות. קיומן של בקורות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דווח כספי

בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 מפורטות גם חובות הנהלת התאגיד הבנקאי, לגבי הבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף 404 SOX).

ההוראה קובעת, בכל הנוגע לבקרה הפנימית על דווח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך מדי רבעון - כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דווח כספי שיש לו השפעה מהותית, או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דווח כספי.

בתקופת הדוח עודכן התייעוד הקיים בגין מספר תהליכים עסקיים המשליכים על דווח כספי, נסקרו הבקורות הקיימות בגין תהליכים אלו, לרבות בקורות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, ונערכו בדיקות שוטפות על הבקורות הקיימות.

ג. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקורות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדוח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את אפקטיביות הבקורות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה - לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו - כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק - הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני, בהתאם להוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ד. שינויים בבקרה הפנימית

בשנים האחרונות מיישם הבנק מהלך אסטרטגי, במסגרתו מוסבות מערכות מידע מקומיות ששימשו את הבנק בעבר - ומוחלפות במערכות מקבילות של החברה האם. במהלך שנת 2010 ובתקופת הדוח הטמיע הבנק מערכת מידע מקומית שפותחה בחברה האם ומשמשת לניהול דוחות על חובות בעייתיים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי (מערכת "חותם") המיישמת את ההוראות החדשות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה ונכנסו לתוקף ביום 1.1.2011 (ראה גם באור 1 בתמצית הדוחות הכספיים).

המערכת החדשה הוטמעה בסניפים, יחידות המטה בתחום האשראי והיחידות לטיפול באשראים מיוחדים במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2010, ובתקופת הדוח - והחליפה את מערכת המידע המקומית הקודמת שהייתה מותאמת להוראות הדיווח הקודמות (שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010). הטמעת המערכת, בעקבות יישום ההוראות החדשות, כאמור, הצריכה שינויים מהותיים בתהליכי העבודה הקשורים ב: איתור, סיווג וחישוב ההפרשות להפסדי אשראי.

במהלך הטמעת המערכת ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתה הנאותה. מעבר לכך, הטמעת המערכת הייתה כרוכה בשינויים בתהליכי העבודה. לפיכך - נכללו בתהליכי העבודה החדשים מנגנוני בקרה שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות מערכת המידע החדשה. עם זאת, הטמעת המערכת לוותה בתקלות וליקויים שונים שמרביתם תוקנו במהלך ההטמעה, ולחלקם ניתן פתרון באמצעות כלים שאינם ממוכנים במלואם. הבנק פועל לתיקון הליקויים שטרם באו על תיקונים באופן מלא בהקדם.

מעבר לאמור לעיל, לא ארעו במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30.9.2011, שינויים כלשהם בבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי.

חלק ו' - מידע אחר

16. עניינים אחרים

א. איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010, תוארה דרישה לתשלום חוב בסך של כ- 13.1 מיליון ש"ח שהוגשה לבנק על ידי "החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ", (להלן: "החברה"), מכח הוראות "חוק נכסים של נספי שואה" (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו - 2006 - בגין חבות לכאורה המיוחסת לבנק, ונובעת מנכסים של נספי השואה שהיו בעבר ברשות בנק "ברקליס אינטרנשיונל בע"מ" (שפעל בישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה, ופעילותו נרכשה על ידי הבנק בשנת 1971) - שלדעת החברה מצויים כיום לכאורה בידי הבנק.

להערכת הבנק דרישת החוב של החברה מבוססת על הנחות בלתי סבירות. לאור האמור לעיל, הודיע הבנק לחברה ביום 2.11.2010, כי הוא חולק מכל וכל על ההנחות שנכללו בבסיס הדרישה, ולפיכך, אין לו כל חבות בנושא זה.

תשובת הבנק בצרוף מסמכים מבססים, נבחנת על ידי נציגי החברה, בתאום עם נציגי הבנק - במטרה לנכות מדרישת החוב מרכיבים שגויים שאינם שניים במחלוקת. לאור הממצאים שהועברו לחברה על ידי נציגי הבנק עד כה - הקטינה החברה ביום 26 במאי 2011 את דרישת החוב לסך של כ - 8.8 מיליון ש"ח.

כאמור, הבנק חולק עדיין גם על דרישת חוב מעודכנת זו, והעביר לחברה מסמכים המבססים את עמדתו. עד כה טרם גובשו הסכמות בין הצדדים בסוגיה זו.

ב. מכירת קופות הגמל

בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010, ניתן גילוי למחלוקת שהתגלעה בין הבנק לבין "קבוצת הרוכשים", בעקבות הודעת הבנק על החלטתו לממש בחודש אפריל 2010 את אופציית ה-PUT שניתנה לו, ולמכור ל"קבוצת הרוכשים" את החזקותיו בחברת "הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ", במחיר שנקבע בהסכמים שנחתמו בעבר על ידי הצדדים.

המחלוקת נוגעת לפרשנות הראויה של סעיפים מסוימים הנוגעים לחישוב תמורת המכירה, והיקפה הכספי מוערך בכ- 14-16 מיליון ש"ח.

על פי מנגנון ליישוב מחלוקות שנקבע בהסכמי העבר שנחתמו בין הצדדים - מונה פוסק לבירור המחלוקת. בתקופת הדוח, הגישו הצדדים לפוסק את כתבי טענותיהם, ולאחר מכן התקיים דיון בפני הפוסק. עד כה לא נמסרה חוות דעתו של הפוסק.

לדעת הנהלת הבנק, טענות הבנק עולות בקנה אחד עם לשון ההסכמים שנחתמו בין הצדדים ומכלול הנסיבות המשקף את כוונות הצדדים. עם זאת, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאות הליך הבוררות. היה ותתקבל עמדת הבנק והסכום שבמחלוקת ייפסק לטובת הבנק, בגמר ההליך לבירור המחלוקת (כולו או חלקו) - צפוי הבנק לרשום רווח נוסף, מעבר לסכום שנרשם בשנת 2010.

ג. מדיניות התגמול בבנק

בדין וחשבון של הבנק לשנת 2010, ניתן גילוי להנחיות חדשות של בנק ישראל בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי", שפורסמו ביום 5.4.2009. על פי הנחיות אלו נדרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ מדיניות תגמול כוללת (הכוללת דגשים לגבי תגמול ההנהלה הבכירה ועובדים אשר להם השפעה על נטילת הסיכון בתאגיד הבנקאי), במטרה ליישם עקרונות שיפחיתו ככל האפשר את התמריץ לנטילת סיכונים יתר הנובעים מהסדרי תגמול לא נאותים.

הבנק גיבש מסמך מדיניות בנושא זה, המותאמת לעקרונות שנקבעו בהוראה - שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 25.1.2010. בתקופת הדוח נערך על ידי הבנק מסמך מפורט, הכולל מתווה ושיטות פעולה ליישום העקרונות שנקבעו במסמך המדיניות, בגין התגמול להנהלה הבכירה של הבנק. המסמך אושר על ידי הדירקטוריון ביום 26 ביולי 2011 (ראה גם ביאור 7 בתמצית הדוחות הכספיים).

ד. שינויים ארגוניים בבנק

ביום 28.10.2010 אושר על ידי הדירקטוריון שינוי במבנה הארגוני של הבנק, במסגרתו הועבר תחום ניהול השקעות הבנק ("נוסטרו"), לאחריות החטיבה הפיננסית וניהול נכסי לקוחות, ובכלל זה הכפפת אגף הפיננסיים, האחראי לניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לחטיבה זו - האחראית בין היתר על תחום "ניהול נכסי הלקוחות" בבנק (מידע נרחב בנושא זה נכלל בפרק 15'א' בדיון וחשכון השנתי של הבנק לשנת 2010).

ביום 11 באפריל 2011 נמסרה לבנק עמדת בנק ישראל באשר להחלטות שפורטו לעיל, לפיה - שינויים ארגוניים אלה, אינם עולים בקנה אחד עם הוראות בנק ישראל, הדורשות קיום הפרדה בין תחום ה"ייעוץ ללקוחות", לבין "ניהול השקעות הבנק" ("נוסטרו"). לפיכך, נדרש הבנק ליישם מבנה ארגוני חלופי, התואם את הוראות בנק ישראל, כאמור - עד ליום 30.9.2011.

ביום 29 באוגוסט 2011 אישר הדירקטוריון תכנית לשינוי המבנה הארגוני בבנק, במסגרתו הוכפף תחום ה"ייעוץ ללקוחות" - לאחריות החטיבה לבנקאות קמעונאית. השינוי יושם על ידי הבנק בחודש ספטמבר 2011.

יעקב טננבאום
מנהל כללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

27 בנובמבר, 2011

נתונים כספיים עיקריים

שיעור השינוי באחוזים	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום	
	30.9.2010	30.9.2011
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3.8	503	522
(84.5)	84	13
(3.8)	266	256
9.1	*548	598
21.9	137	167
13.8	116	132

רווח ורווחיות

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח מפעולות רגילות לפני מסים
רווח נקי

שיעור השינוי לעומת				
31.12.2010	30.9.2010	31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8.0	7.9	*22,570	*22,601	24,376
1.0	2.1	15,082	14,916	15,231
(19.2)	(16.2)	4,704	4,540	3,803
8.7	8.5	18,736	18,771	20,364
(5.4)	(4.3)	*1,808	*1,788	1,711

מאזן - סעיפים עיקריים

סך כל המאזן
אשראי לציבור
ניירות ערך
פקדונות הציבור
הון עצמי

31.12.2010	30.9.2010	30.9.2011
באחוזים	באחוזים	באחוזים
*8.0	*7.9	7.0
*13.2	*12.7	13.8
*66.8	66.0	62.5
83.0	83.1	83.5
*46.9	*48.5	42.8
*73.0	*71.3	76.9
0.7	0.8	0.1
2.6	2.5	2.4
*8.1	*9.1	10.7

יחסים פיננסיים עיקריים

הון עצמי לסך מאזן
הון לרכיבי סיכון
אשראי לציבור לסך המאזן
פקדונות הציבור לסך המאזן
הכנסות תפעוליות להוצאות תפעוליות
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי, מתוך האשראי לציבור
מרווח פיננסי כולל
תשואת הרווח הנקי להון העצמי

* הוצג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ²				שיעור הכנסה (הוצאה) ²			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ³	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ³
נגזרים	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים
	5.67	195	14,009		6.34	252	16,272
		1	96			1	254
5.65		196	14,105	6.27		253	16,526
	(1.33)	(45)	13,602		(2.50)	(98)	15,606
		-	78			(4)	483
(1.33)		(45)	13,680	(2.53)		(102)	16,089
4.32	4.34			3.74	3.84		
	7.60	98	5,322		4.60	62	5,505
		(1)	37			-	342
7.44		97	5,359	4.32		62	5,847
	(7.41)	(74)	3,893		(4.55)	(47)	4,122
		(27)	520			(43)	592
(8.95)		(101)	4,413	(7.46)		(90)	4,714
(1.51)	0.19			(3.14)	0.05		
	(12.21)	(75)	2,330		37.32	188	2,281
		(5)	1,411			57	1,494
(8.25)		(80)	3,741	28.60		245	3,775
	12.44	76	2,562		(25.95)	(179)	2,469
		4	1,084			(46)	1,202
9.09		80	3,646	(22.35)		(225)	3,671
0.84	0.23			6.25	11.37		
	4.09	218	21,661		8.62	502	24,058
		(5)	1,544			58	2,090
3.71		213	23,205	8.85		560	26,148
	(0.86)	(43)	20,057		(5.73)	(324)	22,197
		(23)	1,682			(93)	2,277
(1.24)		(66)	21,739	(6.66)		(417)	24,474
2.47	3.23			2.19	2.89		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים^{4,5}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים^{4,5}

השפעת נגזרים ALM³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים^{4,5}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות
מימון^{4,5}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות

שגרמו הוצאות מימון^{4,5}
השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח			
אחוזים				אחוזים			
		147		143			
		-		(4)			
		2		1			
		19		12			
		-		-			
		168		152			
		(25)		(4)			
		143		148			
		21,661		24,058			
		24		22			
		* 161		243			
		(55)		(330)			
		21,791		23,993			
		20,057		22,198			
		162		209			
		* 327		366			
		20,546		22,773			
		1,246		1,220			
		508		510			
		(25)		(25)			
		1,729		1,705			

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים

הכנסות מימון אחרות:

בגין אופציות

בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

(לא כולל אופציות, נגזרים

בגידור, ב-ALM ונגזרים משוברים

שהופרדו)

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון

אחרות⁶

הוצאות מימון אחרות

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות

בגין הפסדי אשראי

הוצאות בגין הפסדי אשראי

רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות

בגין הפסדי אשראי

סך הכל נכסים כספיים שהניבו

הכנסות מימון^{4, 8}

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷

נכסים כספיים אחרים⁸

הפרשה לפסדי אשראי

סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו

הוצאות מימון⁸

התחייבויות הנובעות ממכשירים

נגזרים⁷

התחייבויות כספיות אחרות⁸

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על

התחייבויות כספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך כל האמצעים ההוניים

* הוצג מחדש - ראה באור 1ה' (5) בתמצית הדוחות הכספיים

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב		אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב	
	1.47	2	593		3.11	5	643
		6	368			2	421
3.43		8	961	2.87		7	1,064
	(0.38)	(1)	654		(0.63)	(1)	696
		(6)	283			(2)	339
(2.57)		(7)	937	(1.30)		(3)	1,035
0.86	1.09			1.57	2.48		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵

נכסים^{4, 4A}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות^{4A}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדירים, נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכחה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של (2.46), (6.29) ו-(4.43) מליוני ש"ח במגזרים הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח בהתאמה.
- 4A. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים				אחוזים			
	5.36	555	13,897		6.04	695	15,467
		2	105			3	184
5.34		557	14,002	5.99		698	15,651
	(1.23)	(124)	13,443		(2.21)	(244)	14,794
		(1)	62			(7)	318
(1.23)		(125)	13,505	(2.22)		(251)	15,112
4.11	4.13			3.77	3.83		
	4.98	191	5,133		5.98	243	5,441
		(2)	36			(1)	217
4.89		189	5,169	5.72		242	5,658
	(4.96)	(142)	3,840		(6.09)	(183)	4,053
		(52)	511			(52)	582
(5.98)		(194)	4,351	(6.84)		(235)	4,635
(1.09)	0.02			(1.12)	(0.11)		
	(3.80)	(70)	2,431		10.44	173	2,246
		12	1,351			52	1,431
(2.05)		(58)	3,782	8.26		225	3,677
	5.69	114	2,652		(7.99)	(147)	2,465
		(35)	1,047			(41)	1,110
2.84		79	3,699	(7.03)		(188)	3,575
0.79	1.89			1.23	2.45		
	4.22	676	21,461		6.45	1,111	23,154
		12	1,492			54	1,832
4.01		688	22,953	6.26		1,165	24,986
	(1.02)	(152)	19,935		(3.61)	(574)	21,312
		(88)	1,620			(100)	2,010
(1.48)		(240)	21,555	(3.87)		(674)	23,322
2.53	3.20			2.39	2.84		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות
מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות

שגרמו הוצאות מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

בסכומים מדווחים

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
אחוזים	מיליוני ש"ח			אחוזים	מיליוני ש"ח		
	448			491			
	-			(4)			
	2			1			
	53			34			
	-			-			
	503			522			
	(84)			(13)			
	419			509			
	21,461			24,154			
	26			28			
	* 150			219			
	(56)			(361)			
	21,581			23,040			
	19,935			21,312			
	153			206			
	* 298			364			
	20,386			21,882			
	1,195			1,158			
	508			523			
	(25)			(26)			
	1,678			1,655			

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משוברים שהופרדו) עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות⁶ הוצאות מימון אחרות רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הוצאות בגין הפסדי אשראי רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון^{4, 4A} נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷ נכסים כספיים אחרים^{4A} הפרשה לפסדי אשראי סך כל הנכסים הכספיים סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון^{4A} התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים⁷ התחייבויות כספיות אחרות^{4A} סך כל ההתחייבויות הכספיות סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות נכסים לא כספיים התחייבויות לא כספיות סך כל האמצעים ההוניים

* הוצג מחדש - ראה באור 5/ה' בתמצית הדוחות הכספיים

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר							
2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני \$ ארה"ב				מיליוני \$ ארה"ב			
אחוזים				אחוזים			
	1.48	7	644		2.18	10	636
		14	358			5	405
2.85		21	1,002	2.00		15	1,041
	(0.30)	(2)	703		(0.53)	(3)	697
		(13)	278			(3)	314
(1.98)		(15)	981	(0.76)		(6)	1,011
0.87	1.18			1.24	1.65		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵

נכסים^{4, 4A}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות^{4A}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של (2.94), 16.97, ו-(3.17) מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
- 4A. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סקירת הנהלה

תוספת ב' - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים

30 בספטמבר 2011

עם דרישה ועד חודש ועד חודש ועד מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20
מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20	מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 3 מל 10 מל 20

מיליוני ש"ח

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים נכסים פיננסיים*
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
סה"כ שווי הוגן

13,751	992	347	232	197	151	5
235	202	140	-	-	-	-
1	5	34	73	22	4	-
-	-	-	-	-	-	-
13,987	1,199	521	305	219	155	5

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

11,704	523	2,052	763	206	151	25
161	49	388	-	-	-	-
-	1	7	2	1	1	-
-	1	7	1	-	-	-
11,865	574	2,454	766	207	152	25

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר

2,122	625	(1,933)	(461)	12	3	(20)
2,122	2,747	814	353	365	368	348

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים נכסים פיננסיים*
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
סה"כ שווי הוגן

122	132	1,356	1,762	1,242	531	109
-	-	322	-	5	6	20
-	-	2	2	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-
122	132	1,680	1,764	1,248	538	129

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

91	181	924	1,261	454	844	475
-	-	21	44	44	510	-
1	2	23	57	14	1	-
-	1	7	2	-	-	-
92	184	975	1,364	512	1,355	475

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר

30	(52)	705	400	736	(817)	(346)
30	(22)	683	1,083	1,819	1,002	656

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פנימי היווה שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2010			30 בספטמבר 2010							
משך חיים	שיעור	סך	משך חיים	שיעור	סך	משך חיים	שיעור	סך	ללא	מעל
ממוצע	תשואה	הכל	ממוצע	תשואה	הכל	ממוצע	תשואה	הכל	תקופת	20
אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	פרעון	שנה
שנים	אחוזים	מיליוני ש"ח	שנים	אחוזים	מיליוני ש"ח	שנים	אחוזים			
0.23	6.43	14,482	0.13	5.97	14,271	0.21	6.41	15,779	104	-
0.09		148	0.19		121	0.30		577	-	-
-		136	-		140	-		139	-	-
-		-	-		-	-		-	-	-
**0.23		14,766	**0.13		14,532	**0.21		16,495	104	-
0.31	1.55	13,865	0.32	1.50	13,934	0.34	2.44	15,424	-	-
0.13		113	0.20		101	0.35		598	-	-
-		20	-		19	-		12	-	-
0.50		2	0.50		1	0.76		9	-	-
**0.31		14,000	**0.32		14,055	**0.34		16,043	-	-
								452	104	-
		766			477				452	348
2.92	1.30	5,408	2.99	1.23	5,536	2.79	2.22	5,258	-	4
7.15		56	8.20		56	1.65		353	-	-
-		3	-		5	-		6	-	-
-		-	-		-	-		-	-	-
**2.96		5,467	**3.04		5,597	**2.72		5,617	-	4
3.52	0.79	4,180	3.49	0.70	4,082	4.20	1.30	4,230	-	-
7.01		558	7.55		558	6.63		619	-	-
-		70	-		67	-		98	-	-
0.50		1	0.50		3	0.98		10	-	-
**3.87		4,809	**3.92		4,710	**4.41		4,957	-	-
								660	-	4
		658			887				660	660

הערות ספציפיות:

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

סקירת הנהלה

תוספת ב' - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

סכומים מדווחים

30 בספטמבר 2011

עם דרישה ועד חודש 3 חודשים	מעל חודש ועד 3 חודשים	מעל שנה ועד 3 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 ועד 5 שנים	מעל 5 ועד 10 שנים	מעל 10 ועד 20 שנה
מיליוני ש"ח						

מטבע חוץ***

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

נכסים פיננסיים*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

1,673	523	234	42	48	28	13
789	680	254	40	40	381	-
33	1	5	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
2,495	1,204	493	82	88	409	13

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

1,595	501	463	10	6	13	13
841	447	320	35	36	402	22
33	3	11	11	5	3	-
-	-	3	-	-	-	-
2,469	951	797	56	47	418	35

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

26	253	(304)	26	41	(9)	(22)
26	279	(25)	1	42	33	11

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

נכסים פיננסיים****

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)****

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

15,546	1,647	1,937	2,036	1,487	710	127
1,024	882	716	40	45	387	20
34	6	41	75	23	5	-
-	-	-	-	-	-	-
16,604	2,535	2,694	2,151	1,555	1,102	147

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)****

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים*****

סה"כ שווי הוגן

13,390	1,205	3,439	2,034	666	1,008	513
1,002	496	729	79	80	912	22
34	6	41	70	20	5	-
-	2	17	3	-	-	-
14,426	1,709	4,226	2,186	766	1,925	535

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

2,178	826	(1,532)	(35)	789	(823)	(388)
2,178	3,004	1,472	1,437	2,226	1,403	1,015

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הנוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הנוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הנוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2010			30 בספטמבר 2010								
משך חיים	שיעור	סך	משך חיים	שיעור	סך	משך חיים	שיעור	סך	ללא	מעל	
ממוצע	תשואה	הכל	ממוצע	תשואה	הכל	ממוצע	תשואה	הכל	תקופת	20	
אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי	פנימי	שווי הוגן	פרעון	שנה	
שנים	אחוזים	מיליוני ש"ח	שנים	אחוזים	מיליוני ש"ח	שנים	אחוזים				
0.37	1.49	2,222	0.35	1.26	2,409	0.34	1.98	2,561	-	-	
1.95		1,750	1.80		1,901	1.93		2,184	-	-	
-		20	-		17	-		39	-	-	
0.50		1	0.50		1	-		-	-	-	
**1.06		3,993	**0.99		4,328	**1.06		4,784	-	-	
0.24	0.48	2,465	0.26	0.42	2,631	0.26	0.90	2,601	-	-	
2.81		1,473	2.63		1,579	2.20		2,103	-	-	
-		58	-		64	-		66	-	-	
-		-	-		-	0.67		3	-	-	
**1.18		3,996	**1.13		4,274	**1.11		4,773	-	-	
								11	-	-	
		(3)			54				11	11	
0.91	4.67	22,131	0.87	4.27	22,235	0.80	4.99	23,617	123	4	
1.96		1,954	1.88		2,078	1.60		3,114	-	-	
-		159	-		164	-		184	-	-	
0.50		1	0.50		1	-		-	-	-	
**0.99		24,245	**0.95		24,478	**0.89		26,915	123	4	
0.96	1.27	20,510	0.94	1.02	20,647	1.06	2.04	22,255	-	-	
3.76		2,144	3.75		2,238	2.69		3,320	-	-	
-		149	-		150	-		176	-	-	
0.50		17	0.12		17	0.85		36	14	-	
**1.21		22,820	**1.20		23,052	**1.27		25,787	14	-	
								1,128	109	4	
		1,425			1,426				1,128	1,019	

הערות ספציפיות:

- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- *** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- **** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- ***** כולל אופציות על מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- ***** כולל התחייבויות לא כספיות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 בספטמבר 2011

הפסדי אשראי ⁽⁴⁾		סיכון אשראי לציבור					
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות, נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	בסיכון האשראי לציבור נכלל		סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני ^{2, *}	סיכון אשראי מאזני ^{1, *}
			אשראי לציבור פגום	סיכון אשראי בעייתי ³			
9	2	2	16	17	353	34	319
41	16	3	98	161	2,245	358	1,887
60	2	(3)	73	161	3,688	2,386	1,302
9	(4)	(10)	21	24	1,369	42	1,327
-	-	-	1	1	205	14	191
57	16	17	67	94	2,610	353	2,257
6	(2)	(5)	16	18	201	22	179
6	5	4	10	16	1,061	82	979
2	1	-	7	7	102	29	73
2	-	-	3	3	1,415	63	1,352
23	10	2	41	54	1,238	226	1,012
5	2	-	12	16	560	110	450
7	-	-	-	38	2,224	196	2,028
97	18	(1)	101	148	3,207	811	2,396
20	-	4	57	116	976	159	817
344	66	13	523	874	21,454	4,885	16,569
סיכון אשראי שנכלל בענפי משק השונים:							
-	-	-	-	-	29	6	23
-	-	-	1	2	56	21	35

1. אשראי לציבור בסך 15,553 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 1,013 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 3 מיליון ש"ח.

2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

3. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני בגין הציבור שהוא פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

5. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שכשליטת תנועות ההתיישבות.

6. לרבות תאגידים בשליטתם.

7. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיר שניתנו "לקבוצות רכישה" בסך 49 מיליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלו בסך 144 מיליון ש"ח.

* סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי ואשראי לציבור פגום, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 בספטמבר 2010

סיכון אשראי מאזני,*,**	סיכון אשראי חוץ מאזני,*,**	סיכון אשראי כולל לציבור,*,**	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים,*,**
חקלאות	323	33	356	24
תעשייה	1,945	370	2,315	11
בנין ⁶	1,286	2,343	3,629	(3)
נדל"ן	1,513	54	1,567	4
חשמל ומים	151	11	162	-
מסחר	2,230	348	2,578	14
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	201	23	224	1
תחבורה ואחסנה	931	64	995	2
תקשורת ושירותי מחשב	118	42	160	-
שירותים פיננסיים	1,051	88	1,139	-
שירותים עסקיים אחרים	943	192	1,135	13
שירותים ציבוריים וקהילתיים	421	106	527	1
אנשים פרטיים - הלואות לדיר	1,662	68	1,730	-
אנשים פרטיים - אחר	2,392	825	3,217	38
בגין פעילות לווים בחו"ל	591	169	760	2
סך הכל	15,758	4,736	20,494	85
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
תנועות ההתיישבות ⁴	20	4	24	-
רשויות מקומיות ⁵	34	23	57	-

1. אשראי לציבור בסך 14,971 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 783 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 4 מיליון ש"ח.

2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

5. לרבות תאגידים בשליטתם.

6. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלואות לדיר שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 62 מיליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלו בסך 141 מיליון ש"ח.

* סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

** סווג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2010

סיכון אשראי מאזני ¹ **,*	סיכון אשראי חוץ מאזני ² **,*	סיכון אשראי כולל לציבור ³ **,*	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים ³ **,*
293	36	329	3	20
1,886	380	2,266	16	125
1,266	2,486	3,752	(2)	186
1,484	53	1,537	8	86
159	26	175	-	1
2,244	328	2,572	20	78
232	21	253	1	20
887	75	962	4	21
116	31	147	-	13
1,298	92	1,390	(5)	12
909	190	1,099	14	55
416	112	528	2	16
1,744	131	1,875	-	50
2,417	796	3,213	49	186
820	131	951	2	105
16,171	4,878	21,049	112	974
סך הכל				
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
19	4	23	-	1
32	23	55	-	4
תנועות ההתיישבות ⁴				
רשויות מקומיות ⁵				

1. אשראי לציבור בסך 15,134 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 1,033 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 4 מיליון ש"ח.

2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

5. לרבות תאגידים בשליטתם.

6. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיר שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 61 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך 141 מיליון ש"ח.

* סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

** סווג מחדש.

סקירת הנהלה

תוספת ד' - חשיפות למדינות - זרות על בסיס מאוחד⁽¹⁾

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות

מועד הפרעון של החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾						
מל שנה	עד שנה	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	חובות פגומים	סיכון אשראי מסחרי בעייתי	סך הכל	לאחרים	לבנקים	למשלות
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
139	467	177	3	3	606	142	458	6
1	3	22	-	-	4	3	-	1

סך כל החשיפה למדינות זרות:

• ליום 30.9.11*: 6
מזה LDC 1

מועד הפרעון של החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽⁴⁾						
מל שנה	עד שנה	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	יחירת חובות בעייתיים ⁽³⁾	סך הכל	לאחרים	לבנקים	למשלות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
87	615	153	3	702	143	551	8	• ליום 30.9.10*: 8
2	6	15	1	8	3	3	2	מזה LDC 2
126	535	151	2	661	159	491	11	• ליום 31.12.10*: 11
2	2	16	1	4	2	-	2	מזה LDC 2

סך כל החשיפה למדינות זרות:

• ליום 30.9.10*: 8
מזה LDC 2

• ליום 31.12.10*: 11
מזה LDC 2

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערכויות ובטחונות נזילים. ליום 30.9.2011 לא היתה לבנק חשיפת אשראי בגין מדינה בודדת, בשיעור העולה על 1% מסך נכסי הבנק (ליום 30.9.2010 ו-31.12.2010 - זהה).
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) יתרת חובות בעייתיים, בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזניים.
- (4) החשיפה המאזנית ליום 30.9.2011 מוצגת על בסיס "יתרת החוב הרשומה של האשראי" כמשמעותה בהוראות החדשות בנושא "חובות בעייתיים" (ראה גם באור 1 וה-2) בתמצית הדוחות הכספיים). נתוני ההשוואה ליום 30.9.2010 וליום 31.12.2010 - מוצגים על בסיס "יתרת האשראי", נטו.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן עולה על 0.75% מסך נכסי הבנק

ליום 30.9.2011 לא קיימת בבנק חשיפת אשראי בגין מדינות זרות - בשיעור העולה על 0.75% מסך נכסי הבנק. (ליום 31.12.2010 - זהה). ליום 30.9.2010 היתה לבנק חשיפה כנ"ל בגין מדינה אחת: ארה"ב - בסך של 187 מיליון ש"ח.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

חשיפת הבנק בגין מדינות זרות עם בעיות נזילות מסתכמת ליום 30.9.2011 בסך של 2 מיליון ש"ח (ליום 30.9.2010 ו-31.12.2010 - לא הייתה לבנק חשיפה בגין מדינות הנ"ל).

* חשיפת הבנק למדינות: פורטוגל, ספרד, יוון, איטליה ואירלנד שנכללו בתכנית הסיוע שהושקה על ידי הבנק המרכזי האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית ליום 30.9.2011 - מסתכמת בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 30.9.2010 - 1 מיליון ש"ח; 31.12.2010 - 2 מיליון ש"ח).

הצהרה (Certification)

אני, יעקב טננבאום, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2011 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדוח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

יעקב טננבאום
מנכ"ל הבנק

27 בנובמבר, 2011

הצהרה (Certification)

אני, אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2011 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ והבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה, שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.
- (1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

אבי רישפן
חשבונאי ראשי

27 בנובמבר, 2011

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק מרכנתיל דיסקונט בערבון מוגבל והחברות הבנות שלו (להלן - "הבנק"), הכולל את המאזן התמציתי ביניים המאוחד ליום 30 בספטמבר 2011 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלשה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli Gaap) ל"דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli Gaap) ל"דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בכבוד רב,

סומך חייקין

זיו האפט

רואי חשבון

רואי חשבון

מבקרים משותפים

27 בנובמבר, 2011

תמצית מאזנים מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2010 (מבוקר)	30 בספטמבר 2010 (בלתי מבוקר)	30 בספטמבר 2011 (בלתי מבוקר)	
			נכסים
2,166	2,538	4,596	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,704	4,540	3,803	ניירות ערך**
*16,059	*17,317	15,553	אשראי לציבור
*(977)	*(2,401)	(322)	הפרשה להפסדי אשראי
15,082	14,916	15,231	אשראי לציבור, נטו
494	465	467	בניינים וציוד
26	31	32	נכסים בגין מכשירים נגזרים
***98	***111	247	נכסים אחרים
22,570	22,601	24,376	סך הכל נכסים
			התחייבויות והון
18,736	18,771	20,364	פקדונות הציבור
279	468	188	פקדונות מבנקים
136	112	157	פקדונות הממשלה
674	614	914	כתבי התחייבות נדחים
215	189	239	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
***722	***659	803	התחייבויות אחרות
20,762	20,813	22,665	סך הכל התחייבויות
***1,808	***1,788	1,711	הון עצמי
22,570	22,601	24,376	סך הכל התחייבויות והון

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

* ראה באור 1ה'2(א)
** היתרה כוללת ניירות ערך ששוועדו למלווים בסך 533 מיליוני ש"ח (30.09.2010 - 605 מיליוני ש"ח; 31.12.2010 - 567 מיליוני ש"ח).
*** הוצג מחדש-ראה באור 1ה'5)

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 בנובמבר 2011
הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר	
2010	2010	2011	2010	2011
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
688	503	522	168	152
108	84	13	25	4
580	419	509	143	148
356	265	255	85	84
-	-	-	1	(1)
*2	1	1	**3	1
358	266	256	89	84
*467	*330	365	**102	112
129	96	111	33	36
168	122	122	**48	43
764	548	598	183	191
174	137	167	49	41
*68	*51	62	18	16
106	86	105	31	25
1	1	-	-	-
107	87	105	31	25
34	29	27	-	1
141	116	132	31	26
*0.86	*0.70	0.84	0.25	0.20
0.27	0.23	0.22	-	0.01
1.13	0.93	1.06	0.25	0.21
0.09	0.07	0.09	0.02	0.02
0.03	0.02	0.02	-	-
0.12	0.09	0.11	0.02	0.02

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי
אשראי

הוצאות בגין הפסדי אשראי

רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי
אשראי

הכנסות תפעוליות ואחרות

עמלות

רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

משכורות והוצאות נלוות

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח נקי מפעולות רגילות

חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר מיסים

רווח נקי מפעולות רגילות, לאחר מס

רווח מפעולות בלתי רגילות, נטו

רווח נקי

רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)

מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

* הוצג מחדש-ראה באור 5/11

** סווג מחדש

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011

(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	(9)	1,495	1,689
יתרה לתחילת התקופה					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:					
-	-	-	(1)	-	(1)
• התאמת ערך					
-	-	-	(5)	-	(5)
• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים					
-	-	-	2	-	2
• השפעת המס המתייחס					
-	-	-	-	26	26
רווח נקי לתקופה					
51	152	203	(13)	1,521	1,711
יתרה לסוף התקופה					

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2010

(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	**54	***1,516	1,773
יתרה לתחילת התקופה					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:					
-	-	-	**(19)	-	(19)
• התאמת ערך					
-	-	-	(5)	-	(5)
• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים					
-	-	-	8	-	8
• השפעת המס המתייחס					
-	-	-	-	31	31
רווח נקי לתקופה					
51	152	203	38	1,547	1,788
יתרה לסוף התקופה					

* מהווה התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

** סווג מחדש

*** הוצג מחדש - ראה באור 1 וה'5)

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011					
(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	33	***1,572	1,808
-	-	-	-	(183)	(183)
-	-	-	(64)	-	(64)
-	-	-	(4)	-	(4)
-	-	-	22	-	22
-	-	-	-	132	132
51	152	203	(13)	1,521	1,711

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
השפעה מצטברת, נטו ממס, של יישום לראשונה של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי -
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
• התאמת ערך
• נזקי רווח והפסד בגין מימושים
• השפעת המס המתייחס
רווח נקי לתקופה
יתרה לסוף התקופה

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2010					
(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	**19	***1,431	1,653
-	-	-	**43	-	43
-	-	-	(13)	-	(13)
-	-	-	(11)	-	(11)
-	-	-	-	***116	116
51	152	203	38	1,547	1,788

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
• התאמת ערך
• נזקי רווח והפסד בגין מימושים
• השפעת המס המתייחס
רווח נקי לתקופה
יתרה לסוף התקופה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
(מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	**19	***1,431	1,653
-	-	-	**37	-	37
-	-	-	(16)	-	(16)
-	-	-	(7)	-	(7)
-	-	-	-	***141	141
51	152	203	33	1,572	1,808

יתרה לתחילת השנה
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
• התאמת ערך
• נזקי רווח והפסד בגין מימושים
• השפעת המס המתייחס
רווח נקי לשנה
יתרה לסוף השנה

* מהווה התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

** סוג מחדש

*** הוצג מחדש - ראה באור 1(ה)5

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים - מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר	
2010	2010	2011	2010	2011
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת				
*141	*116	132	31	26
רווח נקי לתקופה				
*353	*229	149	79	97
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות (נספח א')				
494	345	281	110	123
תזרימי מזומנים נטו מפעילות שוטפת				
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים				
56	-	127	(5)	94
פקדונות בבנקים, נטו				
6	-	-	-	-
תמורה ממכירת פעילות חברה מוחזקת				
54	54	-	54	-
תמורה ממכירת חברה מוחזקת				
(3,143)	(2,313)	(1,750)	(656)	(595)
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה				
1,320	882	1,660	125	575
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה				
1,271	1,023	845	265	455
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה				
(9)	4	7	9	5
ניירות ערך למסחר, נטו				
(1,352)	(1,158)	(360)	(313)	53
אשראי לציבור, נטו				
(85)	(59)	(53)	(22)	(16)
רכישת בניינים וציוד				
-	-	49	-	4
תמורה ממימוש בניינים וציוד				
(1,882)	(1,567)	525	(543)	575
תזרימי מזומנים, נטו, מפעילות בנכסים				
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון				
558	593	1,628	224	373
פקדונות מהציבור, נטו				
(262)	(73)	(91)	(354)	99
פקדונות מבנקים, נטו				
49	25	21	(1)	4
פקדונות מהממשלה, נטו				
210	150	265	-	85
הנפקת כתבי התחייבות נדחים				
(190)	(180)	(72)	(15)	(16)
פרעון כתבי התחייבות נדחים				
365	515	1,751	(146)	545
תזרימי מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון				
(1,023)	(707)	2,557	(579)	1,243
גידול (קטון) במזומנים				
2,481	2,481	1,458	2,353	2,772
יתרת מזומנים לתחילת התקופה				
1,458	1,774	4,015	1,774	4,015
יתרת מזומנים לסוף התקופה				

* הוצג מחדש - ראה באור 10(5)

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים - מאוחדים (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2010	2010	2011	2010	2011
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)

נספח א'

התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות

					חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות
(1)	(1)	-	-	-	
56	42	48	14	15	פחת והפחתות
111	84	9	25	(12)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(18)	5	(14)	7	26	הפסד (רווח) נטו ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
5	(2)	-	(1)	(1)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
-	-	(27)	-	(1)	רווחים מממוש בניינים וציוד, נטו
1	1	-	-	-	הפרשה לירידת ערכם של ניירות ערך זמינים למכירה
(5)	-	-	-	-	רווח ממכירת פעילות חברה מוחזקת
(28)	(28)	-	-	-	רווח ממכירת חברה מוחזקת
*(18)	*(15)	10	6	(3)	מסים נדחים, נטו
*15	*14	19	*(1)	2	קיטון (גידול) ביעודה לפיצויי פרישה, נטו
42	32	47	16	16	התאמת ערכם של כתבי התחייבות נדחים

שינויים בסעיפים מאזניים

9	(17)	(34)	(3)	(24)	נכסים אחרים
184	*114	91	*16	79	התחייבויות אחרות
353	229	149	79	97	סה"כ התאמות למזומנים מפעולות

נספח ב'

פעולות שלא במזומן

21	4	3	4	3	רכישת בניינים וציוד
-	-	85	-	-	השאלת ניירות ערך, נטו
-	-	-	-	24	החזרת ניירות ערך שהושאלו, נטו

* הוצג מחדש - ראה באור 1ה' (5)

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

1. מדיניות חשבונאית

א. כללי

- (1) תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים המאוחדים של הבנק וחברות הבת שלו ליום 30 בספטמבר 2011, ערוכים בהתאם להוראות המפקח על בנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli Gaap) לדוח כספי לתקופת ביניים, ואינם כוללים את כל המידע הנדרש בדוחות הכספיים שנתיים.
- (2) דוחות הביניים הנ"ל ערוכים (בכפוף לאמור בסעיף ה' להלן) לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2010. יש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 והבאורים המצורפים להם.
- (3) תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27.11.2011.

ב. עקרונות הדיווח הכספי

תמצית הדוחות הכספיים הוכנה על פי מדרג תקני דוח כספי, כדלקמן:

- ככלל, הדוחות הכספיים ערוכים על פי הכללים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו (להלן: "הוראות המפקח"), ובפרט במקרים בהם מפנה תקן הדוח הבינלאומי שאומץ, כאמור - לתקן בינלאומי שטרם אומץ.
- בנושאים מסוימים שצינו בהוראות המפקח - יושמו תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שאומצו. עם זאת, במקרים בהם עושה התקן הבינלאומי שימוש בהגדרות שקיימות כבר ב"הוראות המפקח" - יושמו ההגדרות שב"הוראות המפקח".
- לגבי סוגיות הנמצאות בתכולת היישום של תקני הדיווח הבינלאומי, שלא נקבע לגביהן טיפול ספציפי בתקני הדיווח הבינלאומי, או ב"הוראות המפקח" - יושמו כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ג. שימוש באומדנים

עריכת הדוחות הכספיים הרבעוניים ליום 30.9.2011 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כרוכה בשיקול דעת, הנחות ושימוש באומדנים שהשפיעו על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. האומדנים מבוססים על הנחות שנערכו על ידי הנהלת הבנק והן כרוכות באי ודאות או רגישות למשתנים שונים. הערכות הנהלה מבוססות על ניסיון העבר, נתונים נצפים והנחות סבירות המותאמות לנסיבות של כל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם מתעדכנים באופן שוטף, ותוצאותיהם נזקפות לדוחות הכספיים בתקופה שבה נערך העדכון. יובהר עם זאת, שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים הנ"ל, עשויה להיות שונה מההערכות שנכללו בדוחות הכספיים.

ההערכות והאומדנים ששימשו בדוחות הרבעוניים ליום 30.9.2011, עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31.12.2010, בכפוף לאומדנים שנערכו בעקבות יישום כללי חשבונאות והוראות דוח חדשות, כמפורט להלן.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

(1) בחודש דצמבר 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, בדבר "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". תקן זה מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, שאומצו בהוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות הנובעים מעסקה שבוצעה בין הישות לבין בעל השליטה בה - יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן - וההפרש שבין השווי ההוגן כאמור, לבין התמורה שנקבעה בעסקה - ייזקף להון העצמי.

התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007, ועל הלוואה שניתנה (או נתקבלה) מבעל שליטה, החל ממועד יישום התקן (גם אם תאריך הביצוע קדם לתאריך יישום התקן).

ביום 2 באוקטובר 2011 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע ליישום הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה בתאגידים הבנקאיים. מכיוון שבתקני הדווח הכספי הבינלאומיים לא נכללה התייחסות לנושא זה, מוצע בטיטוט ההוראות שפרסם בנק ישראל, לאמץ בנושא זה את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות 23 ייושמו על ידי התאגידים הבנקאיים - רק במקרים שעבורם לא קיימת התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ההנחיות שנכללו בטיטוט ההוראה צפויות להכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012, אך עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות מחייבות בנושא זה. הבנק לומד את ההנחיות שנכללו בטיטוט הוראה ונערך ליישומן במועד המוצע.

(2) בחודש יולי, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ה - 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS - לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהקשר לכך, פרסם בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009 מסמך, הכולל מתווה לאימוץ תקני הדווח הכספי הבינלאומיים בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל.

המתווה עורך אבחנה בין תקני דוח הנוגעים לנושאים הנמצאים בליבת העסק הבנקאי, לבין תקני דוח אחרים, כדלקמן:

א. תאריך היעד שנקבע ליישום תקני הדווח הכספי הבינלאומיים שאינם נוגעים בנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2011. (לגבי ישום תקנים אלו על ידי הבנק בתקופת הדוח - ראה סעיף ה' (1) להלן; באשר למידע על תקני דוח כספי בינלאומיים חדשים, שאינם נוגעים בנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי - בתקופה שלפני יישומם - ראה סעיף (3) להלן).

ב. תאריך היעד המקדמי המוצע ליישום תקני הדווח הכספי הבינלאומיים הנוגעים לנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2013. תאריך זה כפוף להחלטה סופית שעתיד בנק ישראל לקבל במהלך שנת 2011. החלטת בנק ישראל תושפע מלוח הזמנים שיקבע בארה"ב, ומהתקדמות "תהליך ההתכנסות" - בין גוף התקינה הבינלאומית וגוף התקינה בארה"ב.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(3) בהמשך למתווה שנקבע על ידי בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009, במסגרתו החליט בנק ישראל ליישם, בשלב הראשון את תקני הדיווח הבינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - פרסם בנק ישראל ביום 2 באוקטובר 2011, טיוטת הוראה, המציעה לאמץ ארבעה תקני דיווח בינלאומיים חדשים, ולהחיל אותם על הדיווח הכספי של התאגידים הבנקאיים בישראל, החל מיום 1.1.2012 כדלקמן:

• תקן חשבונאות בינלאומי מס' 12 - בנושא: "מסים על הכנסה"

טיוטת ההוראה מאמצת את ההנחיות שנכללו בתקן הבינלאומי, בתוספת התאמות ודגשים שונים, ובכללם: - הנחיה לרישום "נכס מס", רק כאשר ההסתברות למימוש הנכס עולה על 50%.

• הנחיה לחישוב "מסים נדחים", בתנאי "אי ודאות".

• הבהרות לגבי התהליכים, הראיות והגורמים שאליהם צריך תאגיד בנקאי להתייחס במסגרת השיקולים לרישום "נכס מס נדחה".

• הבהרות לגבי התנאים להסתמכות על מכירה עתידית של השקעה - כמקור לרישום "נכס מס נדחה" בגין ירידת ערך ההשקעה במועד הדיווח.

• תקן חשבונאות בינלאומי מס' 7 - בנושא: "דוחות תזרים מזומנים"

טיוטת ההוראה מאמצת את ההנחיות שנכללו בתקן הבינלאומי לרבות:

• התאמת המונחים בהוראות הדיווח לציבור, למונחים שנכללו בתקן הבינלאומי, ובכללם: "תזרימי מזומנים מפעילות השקעה" (במקום "תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים"), ו"תזרימי מזומנים מפעילות מימון" (במקום תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון).

• תזרימי המזומנים שיוצגו בדוח יתבססו על שימוש "בשיטה העקיפה".

• הדוח יכלול גילוי נוסף, לגבי ריבית ומסים ששולמו או התקבלו, והשפעת תנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים.

• תקן חשבונאות בינלאומי מס' 24 - בנושא: "צדדים קשורים"

טיוטת ההוראה מאמצת את ההנחיות שנכללו בתקן הבינלאומי, לרבות דרישה לגילוי מידע המתייחס ל"אנשי מפתח ניהוליים" (בנוסף למידע לגבי דירקטורים והמנהל הכללי - הכלול בהוראות הדיווח הנוכחיות).

• תקן בינלאומי מס' 23 - בנושא: "עלויות אשראי"

טיוטת ההוראה מאמצת את ההנחיות שנכללו בתקן הדיווח הבינלאומי, בתוספת הבהרה, לפיה - כתנאי להון עלויות אשראי, יידרשו התאגידים הבנקאיים לקבוע מדיניות, נהלים ובקורות - לגבי הקריטריונים להון עלויות אשראי.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(4) מתכונת חדשה לדוח רווח והפסד

ביום 21 בספטמבר 2011 הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראה בנושא: "מתכונת דו"ח רווח והפסד לתאגיד בנקאי".

טיוטת ההוראה מציעה להתאים את המתכונת הנוכחית של דוח הרווח והפסד, למתכונת המקובלת בתאגידים הבנקאיים בארה"ב, ומשנה את כללי המדידה וההכרה בהכנסה של סעיפים תוצאתיים מסוימים בדוח הרווח והפסד. בהתאם לכך, כוללת טיוטת ההוראה שני פרקים עיקריים, כדלקמן:

א. אימוץ מתכונת חדשה לדוח רווח והפסד

ההנחיות שנכללו בפרק זה נועדו לשנות את הסווג ומתכונת ההצגה של פריטים מסוימים בדוח הרווח והפסד ובביאורים הנלווים אליו, ולהתאימם למתכונת המקובלת בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארה"ב, לרבות:

- במקום סעיף "רווח מפעילות מימון", יכלול דוח רווח והפסד שלושה מרכיבים, כדלקמן:

- הכנסות ריבית.

- הוצאות ריבית.

- הכנסות מימון שאינן מריבית (שיכללו את התוצאות הכספיות מפעילות מימון, בגין פריטים שאינם מהכנסות או הוצאות ריבית, לרבות הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים לא מגדרים, התאמה לשווי שוק (לרבות מימוש) של השקעות באגרות חוב ובמניות, הפרשי שער, נטו, וכו').

- מוצע לשנות את סיווגם של פריטים מסוימים (כגון: רווחים מהשקעה במניות ודיבידנדים ממניות זמינות למכירה), ולכלול אותם בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית", במקום בסעיף: "הכנסות תפעוליות".

- מוצע לאמץ את הגישה הנהוגה בארה"ב, ולצמצם למינימום את תכולת סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות", באופן - שסעיף זה יכלול בעתיד רק פריטים שאינם רגילים ואינם שכיחים. לפיכך, רווחי הון ממכירת מניות או ממכירת בניינים וציוד - יכללו במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" או בסעיף "הכנסות אחרות".

- עמלות מעסקי מימון (כגון: עמלות ערבות, ועמלות בגין מכשירים חוץ מאזניים אחרים), יכללו במסגרת סעיף "עמלות" או בסעיף "הכנסות מריבית" - במקום בסעיף "רווח מפעילות מימון".

ב. שינוי בכללי המדידה וההכרה בהכנסה של סעיפים תוצאתיים מסוימים.

טיוטת ההוראה מציעה לשנות את הכללים הקיימים למדידה, סווג והכרה בהכנסה של סעיפים תוצאתיים מסוימים, ולאמץ בהקשר זה את כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב, לרבות:

- הכנסות מעמלות הקשורות ל"יצירת הלואה" - יהיו חלק מהכנסות הריבית האפקטיביות שזקף התאגיד הבנקאי בגין ההלוואה, וייזקפו לפיכך לדוח הרווח והפסד לאורך חיי ההלוואה (ולא עם גבייתן בפועל).

- הוצאות ישירות בגין "יצירת הלואה", יידחו וייזקפו לדוח הרווח והפסד במקביל לזקיפת ההכנסות בגין הלואה זו.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(4) מתכונת חדשה לדוח רווח והפסד (המשך)

ב. שינוי בכללי המדידה וההכרה בהכנסה של סעיפים תוצאתיים מסוימים. (המשך)

ההנחיות המוצעות מהוות שינוי מרחיק לכת ביחס לכללי המדידה וההכרה בהכנסה הנהוגים כיום. עם זאת, עד כה טרם נקבעו על ידי בנק ישראל כללים לצורך הגדרת מרכיבי העמלות הקשורות ל"יצירת הלואה" והוצאות הישירות בגין "יצירת ההלואה". בנוסף, עד כה טרם נבחנו על ידי בנק ישראל ההיבטים המעשיים של הוראות אלו.

עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושאים אלו. עם זאת, בהתאם לטיטוט ההוראה - ההנחיות שנכללו בפרק הראשון לטיטוט ההוראה, צפויות להכנס לתוקף החל מיום 1.1.2012 - להערכת הבנק ליישום ההנחיות שנכללו בפרק זה לא תהיה השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד (למעט השלכות הנובעות מסווג של פריטים תוצאתיים מסוימים, כאמור).

ההנחיות שנכללו בפרק השני לטיטוט ההוראה - צפויות להכנס לתוקף החל מיום 1.1.2013. לאור האמור לעיל, לא ניתן להעריך בשלב זה, את ההשלכות שעשויות להיות ליישום ההנחיות שנכללו בפרק זה, על התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד.

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח

(1) אימוץ תקני דוח כספי בינלאומיים (IFRS)

בהמשך למתווה שפורסם על ידי בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009, בנושא: "אימוץ תקני הדוח הכספי הבינלאומיים (IFRS) בדיווחים הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל (ראה סעיף ב' לעיל), פרסם בנק ישראל בתאריכים 31.12.2009 ו- 26.7.2010 תיקונים להוראות הדיווח לציבור, לפיהן נדרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ את תקני הדיווח הבינלאומי (IFRS) בנושאים מסוימים המפורטים להלן, שאינם בליבת העסק הבנקאי, החל מיום 1 בינואר 2011, כדלקמן:

- IFRS 2 - בנושא תשלום מבוסס מניות.
- IFRS 3 (2008) - בנושא צירופי עסקים.
- IFRS 5 - בנושא נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו.
- IAS 8 - בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות.
- IAS 10 - בנושא אירועים לאחר תקופת הדיווח.
- IAS 16 - בנושא רכוש קבוע.
- IAS 17 - בנושא חכירות.
- IAS 20 - בנושא הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי.
- IAS 21 - בנושא השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ.
- IAS 27 (2008) - בנושא דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(1) אימוץ תקני דוח כספי בינלאומיים (IFRS) (המשך)

- IAS 28 - בנושא השקעות בחברות כלולות.
- IAS 29 - בנושא דיווח כספי בכלכלות היפר - אינפלציוניות.
- IAS 31 - בנושא זכויות בעסקאות משותפות.
- IAS 33 - בנושא רווח למניה.
- IAS 34 - בנושא דיווח כספי לתקופות ביניים.
- IAS 36 - בנושא ירידת ערך נכסים.
- IAS 38 - בנושא נכסים בלתי מוחשיים.
- IAS 40 - בנושא נדל"ן להשקעה.

תקני הדוח הכספי הבינלאומי המפורטים לעיל, לרבות הפרשנויות של "הועדה לפרשנות של דוח כספי בינלאומי (IFRS)", שמתייחסות ליישום תקנים אלו, מיושמים על ידי התאגידים הבנקאיים, כאמור, החל מיום 1 בינואר 2011. על פי ההנחיות שנכללו בתקני הדוח - יישוםם לראשונה של תקנים אלו נערך על פי הוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלו, לרבות תיקון למפרע של נתוני ההשוואה - ככל שהדבר נדרש בתקנים הרלוונטיים.

מכיוון שיישום תקני הדוח הבינלאומיים בתאגידים הבנקאיים בישראל נעשה במהלך דו-שלבי, נמנע מהתאגידים הבנקאיים בישראל לאמץ את תקן הדוח הכספי הבינלאומי מס' 1 (להלן: "תקן 1"), בנושא: "אימוץ לראשונה של תקני דוח כספי בינלאומי", על ההקלות שניתנו בו.

במכתב מיום 13 בינואר 2011, פרסם בנק ישראל הבהרות בנוגע לאופן היישום לראשונה של תקן דוח כספי בינלאומי מס' 3 (להלן: "תקן 3") בנושא: "צירופי עסקים", כדלקמן:

(א) בעת היישום לראשונה של התקן ביום 1 בינואר 2011 - רשאים התאגידים הבנקאיים שלא ליישם למפרע את התקן, לגבי צירופי עסקים והשקעות בחברות כלולות שבוצעו עד ליום 31.12.2010. תאגיד בנקאי שיבחר לפעול על פי הנחיה זו - יישם את ההוראות שנקבעו בעניין זה ב"תקן 1".

(ב) נדרש מהתאגידים הבנקאיים שיבחרו לאמץ את ההקלה שצוינה בסעיף (א), לעיל - לבדוק את הצורך בעריכת הפרשות לירידת ערך, ליום 31.12.2010, לגבי: מוניטין, חברות כלולות, וכל נכס בלתי מוחשי שנוצר בצירופי עסקים, אם קיים (גם אם לא התקיימו באותו מועד סימנים לירידת ערכם של נכסים אלו), ולתעד את תוצאות הבדיקה.

הבנק בחר לאמץ את "תקן 3", לרבות ההקלות שנקבעו על ידי בנק ישראל, כמפורט לעיל, וערך את הבדיקות הנדרשות כמצוין בסעיף (ב) לעיל.

הבנק מיישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור המתייחסים לתקני הדוח הבינלאומי שאומצו, כאמור לעיל, החל מהמועד שנקבע בהוראה - 1 בינואר 2011. השפעת היישום לראשונה של תקנים אלה לא הייתה מהותית.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שישמשו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים"

1. כללי

ביום 18 בפברואר 2010 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים", (להלן: "ההוראה החדשה"), שיישומה הוחל על התאגידים הבנקאיים, החל מיום 1 בינואר 2011, ואילך.

ההוראה החדשה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים, וכוללת עקרונות וכללי מדידה המהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010 - בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו ב"הוראה החדשה", ביחס להוראות הקיימות, הינם:

(א) הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:

• **"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי"** - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח וכן בגין חייבים בעייתיים מזוהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהווים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.

• **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיו, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על מידע מצטבר לגבי שיעורי ההפסד שתועדו בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

(ב) הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:

• **"סיכון אשראי נחות (substandard)"** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.

• **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".

על פי ההוראה החדשה יש להחיל את הסווג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, וחובות ש"אורגנו מחדש". בנוסף, נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.

• **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצות אשראים (לרבות סיכוני אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

1. כללי (המשך)

(ג) הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים.

(ד) הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תעוד ובקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי מדידה ודוח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

(ה) בנוסף, כוללת ההוראה החדשה "הוראות מעבר" שנכנסו לתוקף בעת יישומה לראשונה של ההוראה החדשה (ביום 1 בינואר 2011), לפיה:

- יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים, העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית.
- יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו למועד היישום לראשונה של ההוראה החדשה - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.
- הפרשים שייוצרו במועד היישום לראשונה של ההוראה החדשה - בין יתרת ההפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרתן המחושבת על פי ההוראה החדשה - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

במקביל להנחיות שנכללו בהוראה החדשה, פרסם בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010 הוראות משלימות ותיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, כדלקמן:

(א) במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ליישם, בתקופה הראשונה לתחולת ההוראה החדשה, את ההנחיות למדידת הפרשות להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" במתווה אחיד ובהיר (מבלי שיהיה צורך להשען על מודלים סטטיסטיים מורכבים שלפיתוחם ולביסוסם נדרשת היסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות - שלא קיימת במערכת הבנקאית, בשלב זה), פורסמה על ידי בנק ישראל "הוראת שעה", המפשטת את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" שתיושם בין השנים 2012 - 2011 (להלן: "תקופת המעבר"), המבוססת על מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הכללים שנקבעו ב"הוראת השעה" - ייקבעו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 1 בינואר 2011, בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (והפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בשנים 2009, 2010 ו-2008 בפילוח לפי "ענפי משק" - כהגדרתם בהוראות הדוח של בנק ישראל. ב"תקופת המעבר" יעודכנו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי, כאמור, באופן שוטף, בהתחשב בשיעורי המחיקות החשבונאיות שנרשמו בכל אחד מ"ענפי המשק", בגין החובות הבעייתיים.

תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמפורט ב"הוראת השעה" - יוכל שלא לשמר בספריו את ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לחובות מסופקים (שעריכתה נדרשת מכח הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315), ובתנאי שסכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - בכל מועד ב"תקופת המעבר" - לא ייפול מסכום ההפרשה הכללית והנוספת לאותו מועד - שהיה מתקבל מחישוב סכומי הפרשות אלו על פי הכללים שבהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315 (ראה סעיף ג' להלן).

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

1. כללי (המשך)

(ב) במטרה להתאים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 (בנושא: "ניהול מסגרות אשראי"), לכללים שנקבעו בהוראה החדשה - בוטלו החל מיום 1 בינואר 2011, ההנחיות לרישום חשבונאי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 (הכוללות מגבלות להכרה ב"ריבית חריגה" שזקפה בחשבונות חח"ד של לווים בעייתיים) - מכיוון שנושאים אלו טופלו במסגרת ההוראה החדשה.

(ג) במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 (בנושא: "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"), למונחים שנכללו ב"הוראה החדשה" - תוקנה, החל מיום 1 בינואר 2011, הוראת הניהול הבנקאי התקין, באופן שנכללו בה (לאחר התיקון) - שלושה סוגי חובות בעייתיים, בלבד: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

שיעורי "ההפרשה הנוספת" החלים על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים, הינם כדלקמן:

סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת"	- 1%
סיכון אשראי "נחות"	- 2%
סיכון אשראי "פגום"	- 4%

ההפרשות להפסדי אשראי הנמדדות לפי שיטת "עומק הפיגור", בגין הלוואות לדיור מסוימות - הוחרגו מתכולת ההוראה החדשה. במטרה להתאים את הגדרת ההלוואות לדיור בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, להגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 204 ("כללי באזל 2") - פרסם בנק ישראל בחודש דצמבר 2010, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 314, לפיו יחולו הכללים לעריכת הפרשות להפסדי אשראי בשיטת "עומק הפיגור" גם לגבי הלוואות לדיור "גדולות", שעד לאותו מועד יושמה לגביהן שיטת מדידה זו. התיקון להוראה נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי בבנק בגין הלוואות לדיור, כמפורט לעיל, עם יישומו לראשונה בסך של כ- 0.5 מיליון ש"ח.

הבנק מיישם את הכללים וההנחיות שנקבעו בהוראה החדשה החל מיום 1 בינואר 2011. מידע לגבי המדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק במועד יישום ההוראה וההשלכות הנובעות מיישומה על סעיפים מאזניים ונתונים מסוימים, מפורט בסעיף 2, להלן.

2. עיקרי המדיניות החשבונאית

(א) אשראי לציבור

ההוראה חלה על כל יתרות החוב בבנק (לרבות: אשראי לציבור, פקדונות בבנקים, השקעה באגרות חוב, וכו').

האשראי לציבור, כמו גם יתרות חוב אחרות שלא נקבעו לגביהן כללי הצגה נפרדים (כגון: פקדונות בבנקים), מוצג על פי "יתרת החוב הרשומה" שלו, המוגדרת כ"יתרת החוב בניכוי מחיקות חשבונאיות" (ולפני הפרשות להפסדי אשראי).

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

2. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(א) אשראי לציבור (המשך)

בנוסף, יתרת החוב הרשומה אינה כוללת "ריבית צבורה בגין חובות בעייתיים - שלא הוכרה". עד ליום 31.12.2010 נכלל מרכיב הריבית שנצברה וטרם שולמה בגין "חובות בעייתיים" בסעיף האשראי לציבור. לפיכך, יתרות האשראי לציבור המוצגות בתקופות שלאחר יישום ההוראה, אינן ברות השוואה ליתרות האשראי לציבור שדווחו עד למועד היישום לראשונה של ההוראה (1.1.2011).

(ב) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיור בבנק (שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ- 50 אלף ש"ח.

(ג) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני

חובות אלו כוללים חבויות שיתרתן החוזית עולה על 50 אלף ש"ח (למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

(ד) חובות פגומים:

• סיווג:

החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתיים הבאים:

• כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.

• חובות שנבדקו על בסיס פרטני, שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות שמובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" - כהגדרתם בהוראה); חובות שבחשבון העובר ושב שלהם לא נזקפו בתקופה מסוימת תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם; חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם - למעלה מ-90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).

• כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

• חזרה מסיווג "פגום":

סווג חוב בעייתי כ"פגום", יבוטל במקרים הבאים:

- לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (ולהערכת הבנק, יתרת החוב תשולם במלואה).
- החוב "מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה".

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

2. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ד) חובות פגומים: (המשך)

• צבירת ריבית:

הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:

- הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" - החל ממועד סיווגם כ"פגומים".
- ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לסיווגו כ"פגום" וטרם נגבתה - תבוטל.
- על אף האמור לעיל, הבנק ימשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר הצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.

• הכרה בהכנסות ריבית:

הכנסות ריבית בגין חובות פגומים יוכרו בהתקיים התנאים הבאים:

- עם החזרת חוב מסווג פגום (ביטול הסיווג), תוכרנה הכנסות ריבית, כדלקמן:
 - (1) הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב תזקף לרווח והפסד באופן שוטף.
 - (2) ריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד - תזקף כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".
- עם גביית חוב פגום (כאשר גביית יתרת החוב הרשומה, מובטחת) - תוכר הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי). יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור - תזקף לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה.

(ה) מחיקות חשבונאיות:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כדלקמן:

• מחיקות של חובות שסווגו כפגומים:

חובות פגומים שנחשבים לבלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך שהותרתם כנכס אינם מוצדקת, או שהגביה כרוכה במאמצים ארוכי טווח - יימחקו חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:

- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" - יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על השווי בר הגביה של הבטחון.
- חוב בעייתי ש"אורגן מחדש" - יימחק סכום "היתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

2. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ה) מחיקות חשבונאיות: (המשך)

- חוב פגום אחר - יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב - תמחק חשבונאית, אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, לא תדחה מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.

- מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

- חוב מובטח בדירת מגורים - ימחק חלק החוב העודף על השווי ההוגן של דירת המגורים - בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב.

- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל או בכינוס נכסים - ימחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק (ובתנאי שגביית הבטחון צפויה), לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס או מיום מתן צו הפירוק (לפי העניין).

- חוב שנוצר במרמה - ימחק חשבונאית בחלוף 90 יום ממועד גילוי המרמה.

- חובות אחרים - ימחק חשבונאית חלק החוב העודף על הבטחון שבידי הבנק (ובתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת) - בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.

(ו) הפרשות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראה החדשה, נחלקת המדיניות החשבונאית שיושמה בכל הנוגע למדידת ההפרשות להפסדי אשראי לשתי קטגוריות, כדלקמן:

- חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני:

ההפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבות באחת מבין השיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.

- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין הערך הנוכחי של שווי התקבולים הצפויים מהחייב. הניכיון יחושב, על פי שיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

2. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ו) הפרשות להפסדי אשראי (המשך)

• חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, מחושבת על פי הכללים הבאים:

• חובות עליהם חלה הוראת השעה של בנק ישראל שפורסמה ביום 18.2.10:

הוראת השעה חלה על כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כפגומים והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

בהתאם להוראת השעה מחושבת ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט לעיל), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי מסחרי בעייתי", "אשראי בעייתי לאנשים פרטיים" ואשראי אחר.

על פי הוראת השעה, נקבעו על ידי הבנק "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי", ליום 1.1.2011 עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" (שחושב על בסיס נתוני ההפרשות שדווחו על ידי הבנק בפועל בשנים 2008 - 2010). מקדמי ההפרשות שנקבעו ליום 1.1.2011, כאמור, עודכנו ליום 30.9.2011, על פי שיעורי המחיקות החשבונאיות שנרשמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011. להערכת הבנק, "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו, לצורך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כאמור - מהווים את האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

• הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת עומק הפיגור:

ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבת על פי השיעורים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות.

• מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים) -

ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי, ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי", שנקבע על ידי הבנק (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" - בהתאם למקדמי CCF שנקבעו בכללי "באזל 2", או על פי מודל עסקי אחר).

• בהתאם לכללים שנקבעו בהוראת השעה מיום 18.2.2010, ההפרשות להפסדי אשראי אינן כוללות, החל מיום 1.1.2011 את ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים שעריכתן נדרשה על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315. עם זאת, הבנק ממשיך לחשב בכל תקופת דיווח את סכום ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, על פי הכללים המעודכנים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בכדי לוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי, על בסיס קבוצתי, אינה נופלת מסכום ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים - כנדרש בהוראות החדשות.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(2) הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים" (המשך)

3. מידע כספי

ההשלכות הנובעות מיישום ההוראה על סעיפים מאזניים מסויימים ועל יתרות החובות הבעייתיים ליום 1 בינואר 2011, המחושבים על פי הכללים שנקבעו בהוראה החדשה, ובהתאם למתכונת שנקבעה בהוראות המעבר, הינן כדלקמן:

גידול (קיטון)	מיליוני ש"ח	
(314)	16	יתרת העודפים
(298)	115	• בגין הגידול בהפרשות להפסדי אשראי
(183)		• אחר
(890)	314	בניכוי - השפעת המס
314	(565)	סך הכל קיטון בעודפים
(251)	115	אשראי לציבור*
115		• בגין מחיקות חשבונאיות
		הפרשה להפסדי אשראי
		• גידול בהפרשות
		• בניכוי מחיקות
		סך הכל קיטון בהפרשה להפסדי אשראי
		מסים נדחים
		• גידול במסים נדחים לקבל, נטו

* הסעיף מתייחס ל"יתרת החוב הרשומה" של האשראי לציבור.

(3) מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן

ביום 31 בדצמבר 2009, פורסמה על ידי בנק ישראל, הוראה בנושא: "מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן", המבוססת על תקני חשבונאות שפורסמו בארה"ב, כדלקמן:

157 - FAS - העוסק בכללים למדידת "שווי הוגן".

159 - FAS - העוסק בכללים ובתנאים הנדרשים ליישום שיטת "השווי ההוגן" גם עבור נכסים והתחייבויות הנמדדים בדרך כלל לפי "בסיס צבירה".

ההוראה מגדירה שווי הוגן כ: "מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהם נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שישמשו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(3) מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן (המשך)

ההוראה מאפשרת שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

- **"גישת השוק"** - לפיה, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זחים או בני השוואה.
- **"גישת ההכנסה"** - לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על הוון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי ההוון המקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.
- **"גישת העלות"** - לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

ההוראה מבחינה בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:

- **"נתונים נצפים"** - המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן, לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** - המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

ההוראה מנחה את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים" ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים" בתהליך קביעת השווי ההוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בהוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי ההוגן, כדלקמן:

(א) קבוצת איכות גבוהה (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זחים.

(ב) קבוצת איכות ביניים (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) קבוצת איכות נמוכה (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

ההנחות והכללים שישמשו על ידי הבנק לצורך סווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כאמור לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (דרג 1), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בשוק פעיל המתאפיינים במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר משמעותיים, כגון: השקעות בניירות ערך סחירים וחוזי אופציה נסחרים בבורסה.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(3) מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן (המשך)

• בקבוצת איכות הביניים (דרג 2), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים - כגון: השקעות בניירות ערך לא סחירים ועסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "שקל - מט"ח", או "מט"ח - מט"ח".

• בקבוצת האיכות הנמוכה (דרג 3), נכללו: מכשירים פיננסיים נגזרים לא סחירים, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים - כגון: עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "מדד - מט"ח".

בנוסף, מאפשרת ההוראה לתאגידים הבנקאיים לבחור במדידה על פי שיטת השווי ההוגן עבור מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

עם זאת, ההוראה מתירה ליישם את שיטת המדידה על בסיס "שווי הוגן" רק עבור פריטים שמדידת השווי ההוגן שלהם תשוך לקבוצת האיכות הגבוהה (דרג 1), אשר לגביהם התאגיד הבנקאי פיתח מראש: ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה, שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות.

כן נקבעו בהוראה כללים לגבי סוגי הנכסים וההתחייבויות ש"אינם כשירים" למדידה לפי שווי הוגן ולגבי המועדים בהם ניתן לבחור בחלופת המדידה לפי בסיס "שווי הוגן".

הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההוראה - בין שוויים ההוגן של הפריטים שיימדדו לראשונה על פי שוויים ההוגן, לבין עלותם המופחתת - ייקפו לסעיף "השפעה מצטברת על יתרת הפתיחה של העודפים".

ההנחיות הכלולות בהוראה נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011. הבנק יישם את הכללים החדשים למדידת שווי הוגן החל מהמועד שנקבע. השלכות יישום ההוראה על הדוחות הכספיים, הינן:

1. יישום הכללים החדשים למדידת שווי הוגן, בגישת "סילוק העסקה" הקטין את הכנסות המימון של הבנק בתקופת הדוח בכ- 10 מיליון ש"ח.

2. על אף ההיתר שניתן בהוראה - הבנק לא יישם את שיטת ה"שווי ההוגן", לגבי פריטים שאין חובה ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

(4) בחודש אפריל 2011 פרסם גוף התקינה החשבונאית האמריקאית ה-FASB, עדכון לתקינה החשבונאית: 2011 - ASU, בנושא: "חוב בעייתי שאורגן מחדש". העדכון כולל הנחיות והבהרות באשר למאפיינים שייבחנו על ידי התאגיד הבנקאי, לצורך סיווג הסדר חוב כ"חוב בעייתי שאורגן מחדש", לרבות:

• היחס שבין שיעור הריבית שנקבע בעת ארגון החוב, לעומת שיעור הריבית המקורי של החוב, ולעומת שיעור הריבית ששרר בשוק באותו מועד.

• ההסתברות שהחייב יקלע לכשל, תהווה קריטריון להגדרת הלקוח, כ: "מצוי בקשיים פיננסיים".

• הגדרת קריטריונים, לפיהם ניתן יהיה לסווג פיגור בתשלום החייב, כ: "דחיה לא משמעותית".

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(4) (המשך)

ביום 11 באוגוסט פרסם בנק ישראל הוראה - לפיה התאגידים הבנקאיים יידרשו לאמץ את ההנחיות שנכללו בעדכון התקינה האמריקאי, החל מיום 1 ביולי 2011. ההנחיות יאומצו בדרך של "יישום למפרע", לגבי הסדרי חוב שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2011. הבנק מיישם את ההנחיות החל מהמועד שנקבע ליישומן.

(5) הוראה בנושא חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי בנושא: "זכויות עובדים"

בעקבות סקירה שנערכה על ידי בנק ישראל בנושא זה, הגיע בנק ישראל למסקנה, לפיה קיימים ליקויים מערכתיים משמעותיים וליקויים ספציפיים בבקורות הפנימיות של התאגידים הבנקאיים בנושא: "זכויות עובדים". לפיכך, פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 27 במרס 2011 הוראה חדשה בנושא זה.

על פי ההוראה, שהמועד המקורי ליישומה לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2011, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בחישוב ההפרשות בגין התחייבותם לתשלום פיצויי פרישה, גם התחייבויות (לרבות "התחייבויות משתמעות", כמשמעותן בכללי הדיווח הבינלאומיים), לתשלום הטבות נוספות, (מעבר להתחייבות החוזית) לעובדים שיפרשו בעתיד. ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה יחושבו על בסיס אקטוארי, אך לא יפחתו בכל מקרה מתורת ההפרשה המחושבת על פי הכללים שנקבעו בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל (שעל בסיסם היה נהוג לחשב ההפרשה בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה).

לאור הקושי ליישם את ההוראה כלוח הזמנים המצומצם שנקבע על ידי בנק ישראל ולאור פניות של תאגידים בנקאיים רבים בנושא זה, פרסם בנק ישראל ביום 23 במאי 2011 הנחיה המתירה לתאגידים בנקאיים שלא היו ערוכים ליישם את הכללים שנקבעו בהוראה, במועד המקורי שנקבע לכניסתה לתוקף - לדחות את המועד ליישום ההוראה, ליום 1 באפריל 2011.

ביום 9 במאי 2011 פרסם בנק ישראל הנחיות בנושא זה, הכוללות מתווה לגבי יישומן לראשונה של ההוראות החדשות. בהתאם למתווה זה, הותר לתאגידים בנקאיים המסוגלים לאמוד במידה סבירה של בטחון, את השפעת היישום לראשונה של הכללים החדשים - לכל תקופת דווח ולכל מועד דיווח, הנכללים בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים - להתייחס לשינויים הנובעים מיישום ההוראה החדשה, כ"שינוי במדיניות החשבונאית", וליישם את ההשלכות הנובעות מהשינוי בכללי המדידה, בדרך של "יישום למפרע" לכל תקופת דווח ולכל מועד דווח הכלול בדוחות הכספיים.

הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראה החל מיום 1 באפריל 2011. השינוי בכללי המדידה כאמור הגדיל את הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו ליום 30 בספטמבר 2011 בסך של כ-73 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, חישב הבנק מחדש את ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו, על פי כללי המדידה החדשים שנקבעו בהוראה - בנפרד, לכל אחת מהתקופות שנכללו בדוחות כספיים אלו - וזקק את ההשלכות הנובעות מחישוב זה, לכל תקופה בנפרד, בדרך של "יישום למפרע". נתוני ההשוואה הרלוונטיים הכלולים בדוחות אלו הוצגו מחדש על מנת לשקף את יישום כללי המדידה החדשים בדרך של "יישום למפרע". השפעת השינוי בכללי המדידה החדשים, על התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה נטו, לאחר מס, ליום 1 בינואר 2010 (המהווה את המועד המוקדם ביותר הכלול בדוחות כספיים אלה), בסך של כ-41 מיליון ש"ח, נזקפה לפיכך ליתרת העודפים באותו מועד.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

(בלתי מבוקר)

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח (המשך)

(4) הוראה בנושא חיזוק הבקרה הפנימית על דוח כספי בנושא: "זכויות עובדים" (המשך)

א. נתונים תוצאתיים

להלן מידע לגבי ההשלכות הכספיות שהיו ליישום ההוראה על נתוני ההשוואה הכלולים בדוחות כספיים אלה (במליוני ש"ח):

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2010			לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2010		
נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שדווחו בעבר	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שדווחו בעבר	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שדווחו בעבר
2	(1)	3	1	-	1	3	-	*3
467	8	459	330	7	323	102	-	*102
174	(9)	183	137	(7)	144	49	-	49
68	(3)	71	51	(2)	53	18	-	18
106	(6)	112	86	(5)	91	31	-	31
141	(6)	147	116	(5)	121	31	-	31
0.86	(0.05)	0.91	0.70	(0.04)	0.74	0.25	-	0.25
0.09	-	0.09	0.07	-	0.07	0.02	-	0.02
494	-	494	345	-	345	110	-	110

סעיפי רווח והפסד

הכנסות אחרות
משכורות והוצאות נלוות
רווח מפעולות רגילות,
לפני מס
הפרשה למס על הרווח
מפעולות רגילות
רווח מפעולות רגילות,
לאחר מס
רווח נקי

רווח למניה

בת 0.1 ש"ח

בת 0.01 ש"ח

דוח על תזרימי מזומנים

תזרימי מזומנים

מפעילות שוטפת

ב. נתונים מאזניים

ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 30 בספטמבר 2010		
נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שדווחו בעבר	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שדווחו בעבר
98	10	88	111	10	*101
722	57	665	659	56	*603
1,808	(47)	1,855	1,788	(46)	1,834

סעיפי המאזן

נכסים אחרים
התחייבויות אחרות
הון עצמי

* סווג מחדש

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך

30 בספטמבר 2011

(בלתי מבוקר)

התאמה לשווי הוגן				
שווי הוגן**	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת*	הערך במאזן
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
2,700	14	5	2,709	2,700
993	23	13	1,003	993
3,693	37	18	3,712	3,693
16	-	-	16	16
מניות ⁽²⁾				
3,709	***37	***18	3,728	3,709
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
26	-	-	26	26
65	3	-	68	65
91	3	-	94	91
3	-	-	3	3
מניות				
94	****3	-	97	94
3,803	40	18	3,825	3,803
סך הכל ניירות ערך למסחר				

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 16 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות. בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.

*** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

**** נזקף לדוח רווח והפסד.

הערות:

(1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה באור 10.

(2) הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך (המשך)

30 בספטמבר 2010

(בלתי מבוקר)

התאמה לשווי הוגן				
הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
• ממשלתיות	3,647	25	1	3,671
• של חברות אחרות	725	33	1	757
	4,372	58	2	4,428
מניות ⁽²⁾	16	1	-	17
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	4,388	59***	2***	4,445
ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
• ממשלתיות	24	-	-	24
• של חברות אחרות	70	-	2	68
	94	-	2	92
מניות	3	-	-	3
סך הכל ניירות ערך למסחר	97	-	2****	95
סך הכל ניירות ערך	4,485	59	4	4,540

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 16 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
 **** נזקף לדוח רווח והפסד.

הערות:

- (1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה באור 10.
- (2) הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ. לבנק ניתנה אופציה הניתנת למימוש עד ליום 30.10.2010, לרכוש 3.5% נוספים מהחברה, תמורת סך בשקלים השווה ל-700 אלפי דולר של ארה"ב. בתאריך הקובע פקעה האופציה מבלי שמומשה על ידי הבנק.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר 2010

(מבוקר)

התאמה לשווי הוגן				
שווי הוגן**	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת*	הערך במאזן
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב:				
3,580	-	22	3,558	3,580
1,007	3	28	982	1,007
4,587	3	50	4,540	4,587
16	-	-	16	16
מניות ⁽¹⁾				
4,603	***3	***50	4,556	4,603
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב:				
28	-	-	28	28
70	3	-	73	70
98	3	-	101	98
3	-	-	3	3
מניות				
101	***3	-	104	101
4,704	6	50	4,660	4,704
סך הכל ניירות ערך למסחר				

* עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 16 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.

*** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

**** נזקף לדוח רווח והפסד.

הערה:

(1) הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי

בסכומים מדווחים

א. אשראי לציבור

30 בספטמבר 2011		
(לא מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
12,103	276	11,827
3,450	46	3,404
15,553	322	15,231
42	-	42

אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני**

אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי***

סך הכל אשראי לציבור

מזה: התחייבות לקוחות עבור קיבולים

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾		
(מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
*12,372	*310	12,062
2,797	*65	2,732
15,169	375	14,794
46	-	46

אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני**

אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי***

סך הכל אשראי לציבור

מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים

* הוצג מחדש.

** לרבות אשראי שנבחן על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי. לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבדק על בסיס פרטני - ראה סעיף ב' להלן.

***אשראי שההפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת "עומק הפיגור", ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי (ראה פרוט נוסף בסעיף ג' להלן).

הערה:

(1) נתוני "פרופורמה" המבוססים על הנחות ה"פרופורמה" שפורטו בבאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

1. האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל

30 בספטמבר 2011		
(לא מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
523	100	423
1	-	1
35	5	30
11,544	171	11,373
11,580	176	11,404
12,103	276	11,827
31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾		
(מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
*725	*135	590
-	-	-
40	8	32
11,607	167	11,440
11,647	175	11,472
12,372	310	12,062

אשראי לציבור "פגום" **

אשראי לציבור אחר, בפיגור העולה על 90 יום ***

אשראי לציבור אחר, בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום ***

אשראי לציבור אחר (שאינו פגום)

סך הכל אשראי לציבור שאינו פגום

סך הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

אשראי לציבור "פגום" **

אשראי לציבור אחר, בפיגור העולה על 90 יום ***

אשראי לציבור אחר, בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום ***

אשראי לציבור אחר (שאינו פגום)

סך הכל אשראי לציבור שאינו פגום "פרופורמה"

סך הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני "פרופורמה"

* הוצג מחדש.

** אשראי שאינו צובר הכנסות ריבית, למעט אשראים מסוימים בארגון מחדש, כמפורט בסעיף 4 להלן.

*** אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

הערה:

(1) נתוני "פרופורמה" המבוססים על הנחות "פרופורמה" המפורטות בבאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

2. פרטים לגבי אשראי לציבור פגום

30.9.2011	31.12.2010**
(לא מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
323	*444
200	*281
523	725

אשראי לציבור "פגום", בגינו קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
אשראי לציבור פגום בגינו לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני

3. פרטים לגבי אשראי לציבור פגום, בחתך סוגי הפרשות

30.9.2011	31.12.2010**
(לא מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
39	63
484	*662
523	725

אשראי לציבור פגום "המובטח בבטחון"
אשראי לציבור פגום אחר (נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים)

4. פרטים לגבי אשראי בעייתי בארגון מחדש

30 בספטמבר 2011		
(לא מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
9	1	8
-	-	-
4	-	4
167	17	150
180	18	162

אשראי שאינו צובר הכנסות ריבית
אשראי שצובר הכנסות ריבית בפיגור העולה על 90 יום
אשראי שצובר הכנסות ריבית בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום
אשראי אחר שצובר הכנסות ריבית
סך הכל אשראי בעייתי שאורגן מחדש

בגין אשראים אלו קיימות התחייבויות למתן אשראי נוסף ליום 30.9.2011, בסך של 1 מיליוני ש"ח.

* הוצג מחדש

** נתוני הפרופורמה מבוססים על הנחות "פרופורמה", המפורטות בביאור 2 ליום 31.12.2010.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

4. פרטים לגבי אשראי בעייתי בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2010⁽¹⁾

(מבוקר)			
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
43	14	29	אשראי שאינו צובר הכנסות ריבית
-	-	-	אשראי שצובר הכנסות ריבית בפיגור העולה על 90 יום
6	-	6	אשראי שצובר הכנסות ריבית בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום
132	9	123	אשראי אחר שצובר הכנסות ריבית
181	23	158	סך הכל אשראי בעייתי שאורגן מחדש

בגין אשראים אלו לא קיימת התחייבות "פרופורמה" למתן אשראי נוסף ליום 31 בדצמבר 2011.

(1) נתוני "פרופורמה", המבוססים על הנחות ה"פרופורמה" שפורטו בבאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

5. נתונים תוצאתיים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2011	
(לא מבוקר)	(לא מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
388	460	יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום*
-	2	הכנסות ריבית שנרשמו בגין אשראי זה:
23	69	- על בסיס מזומן
		הכנסות ריבית על "בסיס חוזי", בגין אשראי זה

* אשראי פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי

1. הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314:

ליום 30 בספטמבר 2011							
(לא מבוקר)							
בפיגור של 30 עד 90 יום							
בפיגור העולה על 90 יום							
מכל 2 ועד 3 חודשים	מכל 3 ועד 6 חודשים	מכל 6 ועד 15 חודשים	מכל 15 ועד 33 חודשים	מכל 33 ועד 15 חודשים	מכל 33 חודשים	סה"כ מעל 3 חודשים	הלוואות שמוחזרו****
סך הכל	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	-	1	2	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-
6	5	4	3	3	3	15	-
-	-	1	2	2	2	5	-
6	5	3	1	1	1	10	-
16	5	3	1	1	1	10	-

סכום הפיגור

מזה: יתרת ההפרשה לריבית**

יתרת חוב רשומה

מזה: יתרת ההפרשה להפסדי אשראי***

יתרת חוב, נטו

ליום 31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾							
(מבוקר)							
בפיגור של 30 עד 90 יום							
בפיגור העולה על 90 יום							
מכל 2 ועד 3 חודשים	מכל 3 ועד 6 חודשים	מכל 6 ועד 15 חודשים	מכל 15 ועד 33 חודשים	מכל 33 חודשים	מכל 33 חודשים	סה"כ מעל 3 חודשים	הלוואות שמוחזרו****
סך הכל	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-
5	*6	*4	3	1	1	*14	-
-	-	1	2	1	1	4	-
5	6	3	1	1	1	10	-
15	6	3	1	1	1	10	-

* סוג מחדש

** בגין ריבית על סכומים שפיגור.

*** לא כולל יתרת הפרשות לריבית.

**** הלוואות בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של הלוואה ושונה לוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם נפרעה.

(1) נתוני "פרופורמה", המבוססים על הנחות ה"פרופורמה" שפורטו בראור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי (המשך)

2. אשראי לציבור אחר, שלא נבדק פרטנית

30 בספטמבר 2011

(לא מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
16	3	13
9	2	7
1,363	34	1,329
1,388	39	1,349

אשראי בפיגור העולה על 90 יום

אשראי לציבור בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום

אשראי לציבור אחר

סך הכל אשראי לציבור שלא נבדק פרטנית

31 בדצמבר 2010⁽¹⁾

(מבוקר)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב, נטו
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
42	11	31
26	6	20
*945	*40	905
1,013	57	956

אשראי בפיגור העולה על 90 יום

אשראי לציבור בפיגור העולה על 30 יום ועד 90 יום

אשראי לציבור אחר

סך הכל אשראי לציבור שלא נבדק פרטנית

(1) נתוני "פרופורמה", המבוססים על הנחות ה"פרופורמה" שפורטו בראש 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

* סוג מחדש

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

1. התפתחות ההפרשה להפסדי אשראי

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30.9.2011				
(לא מבוקר)				
על בסיס קבוצתי				
סך הכל	אחר	לפי עומק הפיגור	על בסיס פרטני	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
648	60	4	584	יתרת הפרשה ליום 31.12.2010 (מבוקר)
				השלכות בגין יישום ההוראות החדשות*:
				מחיקות חשבונאיות, נטו, שהוכרו ביום 1.1.2011
(565)	(121)	-	(444)	שינויים אחרים בהפרשה**
314	318	-	(4)	סה"כ שינויים ליום 1.1.2011
(251)	197	-	(448)	יתרת ההפרשה ליום 1 בינואר 2011
397	257	4	136	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
13	(6)	1	18	מחיקות חשבונאיות
(135)	(40)	-	(95)	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
69	27	-	42	מחיקות חשבונאיות, נטו
(66)	(13)	-	(53)	יתרת ההפרשה ליום 30.9.2011
344	238	5	101	

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30.9.2011				
(לא מבוקר)				
על בסיס קבוצתי				
סך הכל	אחר	לפי עומק הפיגור	על בסיס פרטני	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
345	236	5	104	יתרת ההפרשה ליום 30 ביוני 2011
4	(6)	-	10	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(32)	(2)	-	(30)	מחיקות חשבונאיות
27	10	-	17	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
(5)	8	-	(13)	מחיקות חשבונאיות, נטו
344	238	5	101	יתרת ההפרשה ליום 30.9.2011

* ראה באור 1ה' (2) בתמצית הדוחות הכספיים.

** נזקפו להון העצמי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים: (המשך)

1. התפתחות ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30.9.2010⁽¹⁾

(לא מבוקר)

הפרשה ספציפית				
לפי עומק הפיגור	אחר	הפרשה נוספת	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
4	763	64	831	יתרת הפרשה לתחילת התקופה
2	111	2	115	הפרשות במהלך התקופה
(2)	(26)	(3)	(31)	הקטנת הפרשות
-	-	-	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
-	85	(1)	84	סכום שנוקף לדוח הרווח והפסד
-	(163)	-	(163)	מחיקות, נטו
4	685	63	752	יתרת הפרשה לסוף התקופה

(1) נתונים כספיים שנכללו בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30.9.2010 ומבוססים על הוראות בנק ישראל שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010.

2. הרכב ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 30 בספטמבר 2011

(לא מבוקר)

על בסיס קבוצתי*				
על בסיס פרטני	לפי עומק הפיגור	אחר	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
100	5	217	322	בגין אשראי לציבור
-	-	-	-	בגין חובות שאינם אשראי לציבור
1	-	21	22	בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים**
101	5	238	344	סך הכל הפרשות להפסדי אשראי

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.
** נכלל בהתחייבויות אחרות

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים: (המשך)

2. הרכב ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2010 ⁽⁵⁾			
(מבוקר)			
על בסיס קבוצתי			
סך הכל	אחר***	לפי עומק הפיגור	על בסיס פרטני
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
375	*236	*4	*135
-	*** -	-	-
22	*21	-	1
397	257	4	136

בגין אשראי לציבור

בגין חובות שאינם אשראי לציבור

בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים**

סך הכל הפרשות להפסדי אשראי
"פרופורמה"

* הוצג מחדש

** נכלל בהתחייבויות אחרות

*** נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

**** לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ה. פרטים נוספים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 30 בספטמבר 2011

(לא מבוקר)						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי				הלוואות לדיור		
אחרת				פגומות או בפיגור העולה על 90 יום ⁽²⁾		
סך הכל	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי	לפי עומק הפיגור	יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב רשומה* ⁽⁴⁾
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
7	-	2	5	15	3	2,062
-	-	-	-	-	1	15
7	-	2	5	15	4	2,077

הערות:

(1) הלוואות לדיור שעל פי הוראות בנק ישראל קיימת חובה לערוך בגין הפרשות לפי עומק הפיגור. החל מה-1.1.2011 תוקנה הגדרת "הלוואות לדיור" והיא כוללת, החל מאותו מועד גם הלוואות לדיור שסכומן עולה על התקרה שנקבע בהוראות הקודמות ("הלוואות גדולות").

(2) הלוואות בפיגור פגומות והלוואות בפיגור העולה על שלושה חודשים.

(3) כולל ריבית על סכום הפיגור.

(4) מזה הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 1,604 מיליון ש"ח.

(5) נתוני "פרופורמה" המבוססים על הנחות ה"פרופורמה", שפורטו בביאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

* מזה יתרות בסך של 49 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בתהליכי בניה. הלוואות אלו סווגו לענף הבינוי והנדל"ן.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. אשראי לציבור והפרשות להפסדי אשראי (המשך)

בסכומים מדווחים

ה. פרטים נוספים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2010 ⁽⁵⁾						
(מבוקר)						
הלוואות לדיור				יתרת הפרשה להפסדי אשראי		
פגומות או בפיגור העולה על 90 יום ⁽²⁾				אחרת		
יתרת חוב רשומה ⁽⁴⁾ ***	סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב רשומה	לפי עומק הפיגור	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,784 **	1	19 **	4	3 ***	1	8
26	-	-	-	-	-	-
1,810	1	19	4	3	1	8

הלוואות לדיור⁽⁶⁾⁽¹⁾

הלוואות אחרות

סך הכל

הערות:

(1) הלוואות לדיור שעל פי הוראות בנק ישראל קיימת חובה לערוך בגין הפרשות לפי עומק הפיגור. החל מה-1.1.2011 תוקנה הגדרת "הלוואות לדיור" והיא כוללת, החל מאותו מועד גם הלוואות לדיור שסכומן עולה על התקרה שנקבע בהוראות הקודמות ("הלוואות גדולות").

(2) הלוואות בפיגור פגומות והלוואות בפיגור העולה על שלושה חודשים.

(3) כולל ריבית על סכום הפיגור.

(4) מזה הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 1,351 מיליוני ש"ח.

(5) נתוני "פרופורמה" המבוססים על הנחות ה"פרופורמה", שפורטו בביאור 2 בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

(6) מזה יתרות בסך של 61 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בתהליכי בניה. הלוואות אלו סווגו לענף הבינוי והנדל"ן.

** סוג מחדש

*** הוצג מחדש

ליום 30 בספטמבר 2010 ⁽³⁾					
(לא מבוקר)					
חובות בעייתיים לדיור					
הפרשה ספציפית					
אשראי*	יתרת חוב מאזנית	מזה: סכום בפיגור	לפי עומק הפיגור	אחרת	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,126 ⁽¹⁾	19	-	4	-	4
574 ⁽²⁾	13	-	-	3	3
24	1	-	-	-	-
1,724	33	-	4	3	7

הערות:

(1) הלוואות שעל פי הוראות בנק ישראל קיימת חובה לערוך בגינם הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) הלוואות שיתרת כל אחת מהן עולה על 887 אלפי ש"ח.

(3) נתונים כספיים שנכללו בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30.9.2010, ומבוססים על הוראות הדוח לציבור בנושא, זה שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010.

* מזה יתרות בסך 62 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בתהליכי בניה. הלוואות אלו סווגו לענף הבינוי והנדל"ן.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

4. הלימות ההון

א. כללי

נתוני הלימות ההון חושבו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 203 - 201, ולפי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 206 ו-208 (להלן: "כללי באזל 2").

ב. יחס הלימות ההון

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2010	2010	2011
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,775 ⁽¹⁾	1,750 ⁽¹⁾	1,711
433	376	610
2,208	2,126	2,321

1. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון ברובד הראשוני, לאחר ניכויים
הון ברובד המשני, לאחר ניכויים
סה"כ הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

סיכון אשראי
סיכונים שוק
סיכון תפעולי
סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון

14,765 ⁽²⁾⁽¹⁾	14,750 ⁽²⁾⁽¹⁾	14,759
120	155	148
1,902	1,881	1,899
16,787	16,786	16,806

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2010	2010	2011
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר
אחוזים	אחוזים	אחוזים
10.6 ⁽²⁾⁽¹⁾	10.4 ⁽²⁾⁽¹⁾	10.2
13.2 ⁽²⁾⁽¹⁾	12.7 ⁽²⁾⁽¹⁾	13.8
9.0	9.0	9.0

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

- יחס הון ראשוני לרכיבי סיכון
- יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
- יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) הוצג מחדש - ראה ביאור 1ה(5).

(2) הוצג מחדש-הבנק תאם בדרך של הצגה מחדש את יחס ההון לרכיבי סיכון בתקופות קודמות, בכדי לשקף תיקון במקדם ההמרה של מסגרות אשראי למתן ערבויות מכר לרוכשי דירות שלא נוצלו, ותיקון בחישוב משקל הסיכון של פקדונות בבנקים מסוימים. התיקון הגדיל את נכסי סיכון האשראי ליום 30.9.2010 - בסך 140 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 152 מיליון ש"ח) והקטין את יחס הלימות ההון הכולל ליום 30.9.2010 - בשיעור של 0.2% (31.12.2010 - 0.2%).

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 בספטמבר 2011						
מטבע ישראלי		מטבע חוץ*		פריטים שאינם כספיים**		
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סך הכל		
נכסים						
3,218	252	942	184	-	4,596	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,211	2,492	81	-	19	3,803	ניירות ערך
11,457	2,432	968	374	-	15,231	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	467	467	בניינים וציוד
1	3	14	2	12	32	נכסים בגין מכשירים נגזרים
212	-	-	2	33	247	נכסים אחרים
16,099	5,179	2,005	562	531	24,376	סך הכל נכסים
התחייבויות						
14,634	3,221	1,800	709	-	20,364	פקדונות הציבור
139	-	41	8	-	188	פקדונות מבנקים
122	-	35	-	-	157	פקדונות הממשלה
-	914	-	-	-	914	כתבי התחייבות נדחים
1	140	18	68	12	239	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
738	21	3	2	39	803	התחייבויות אחרות
15,634	4,296	1,897	787	51	22,665	סך הכל התחייבויות
465	883	108	(225)	480	1,711	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
(18)	(131)	(62)	211	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
30	-	(30)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
(2)	-	-	-	2	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
475	752	16	(14)	482	1,711	סך הכל כללי
47	-	(47)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
(4)	-	1	-	3	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 בספטמבר 2010						
מטבע ישראלי		מטבע חוץ*		פריטים שאינם כספיים**	סך הכל	
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר			
נכסים						
1,088	288	946	216	-	2,538	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,453	2,984	83	-	20	4,540	ניירות ערך
11,673	2,096	805	342	-	14,916	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	465	465	בניינים וציוד
2	4	3	8	14	31	נכסים בגין מכשירים נגזרים
***90	-	2	1	18	111	נכסים אחרים
14,306	5,372	1,839	567	517	22,601	סך הכל נכסים
התחייבויות						
13,109	3,138	1,807	717	-	18,771	פקדונות הציבור
277	134	43	14	-	468	פקדונות מבנקים
77	-	35	-	-	112	פקדונות הממשלה
-	614	-	-	-	614	כתבי התחייבות נדחים
1	105	4	67	12	189	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
***602	28	4	1	24	659	התחייבויות אחרות
14,066	4,019	1,893	799	36	20,813	סך הכל התחייבויות
240	1,353	(54)	(232)	481	1,788	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
20	(401)	155	226	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
29	-	(29)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
(2)	-	-	-	2	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
287	952	72	(6)	483	1,788	סך הכל כללי
45	-	(45)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
(1)	-	(1)	-	2	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

*** הוצג מחדש.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(מבוקר)

31 בדצמבר 2010						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
2,166	-	191	682	273	1,020	נכסים
4,704	19	-	86	2,866	1,733	מזומנים ופקדונות בבנקים
15,082	-	362	881	2,122	11,717	ניירות ערך
494	494	-	-	-	-	אשראי לציבור, נטו
26	11	2	4	7	2	בניינים וציוד
98	9	1	9	1	***78	נכסים בגין מכשירים נגזרים
22,570	533	556	1,662	5,269	14,550	נכסים אחרים
						סך הכל נכסים
						התחייבויות
18,736	-	666	1,698	3,183	13,189	פקדונות הציבור
279	-	8	52	135	84	פקדונות מבנקים
136	-	-	33	-	103	פקדונות הממשלה
674	-	-	-	674	-	כתבי התחייבות נדחים
215	10	50	7	146	2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
722	24	-	1	20	***677	התחייבויות אחרות
20,762	34	724	1,791	4,158	14,055	סך הכל התחייבויות
1,808	499	(168)	(129)	1,111	495	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	149	178	(362)	35	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(27)	-	27	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	2	-	-	-	(2)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,808	501	(19)	22	749	555	סך הכל כללי
-	-	-	(39)	-	39	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	3	-	(1)	-	(2)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

*** הוצג מחדש.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011	30 בספטמבר 2010	31 בדצמבר 2010		
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)		
יתרת החוזה ⁽¹⁾	הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרה נטו ⁽³⁾	יתרה נטו ⁽³⁾	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
108	-	70	85	אשראי תעודות
480	6	394**	428	ערבויות להבטחת אשראי
882	1	1,186	1,193	ערבויות לרוכשי דירות
635	3	520**	561	ערבויות והתחייבויות אחרות
476	1	525	468	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו*
1,065	4	1,070	998	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1,018	1	1,092	1,158	התחייבויות להוצאת ערבויות
923	6	813	933	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן

* מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי.
** הוצג מחדש

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי.
(3) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

(1) קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
35	34	24	התקשרות להשקעה בבניינים וציוד
157	144	148	חוזי שכירות לזמן ארוך
			להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:
19	18	15	שנה ראשונה
15	14	15	שנה שנייה
15	14	15	שנה שלישית
14	13	13	שנה רביעית
12	12	13	שנה חמישית
82	73	77	שנה שישית ואילך
157	144	148	סך הכל דמי שכירות לתשלום

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(2) בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכחצי מיליון ש"ח (30.9.2010 - 31.12.2010 - 1 מיליון ש"ח).

(3) הבנק התקשר בהסכמים להשקעה בשש קרנות הון סיכון. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ-7 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2010 - 31 בדצמבר 2010 - זהה).

(4) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החבות שתגרם לבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

בבאור 19 ג' (6) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010, הובאו פרטים בדבר התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק.

סכום החשיפה המכסימלי הנוסף - בשל כלל התובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים, שהתממשותן אפשרית - מסתכם ליום 30 בספטמבר 2011, בסך של כ-40 מיליון ש"ח (30.9.2010 - 31.12.2010 - 36 מיליון ש"ח).

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 לא חלו התפתחויות משמעותיות בתובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק. לפרטים נוספים לגבי תובענות אלו ראה באור 19 ג' (6) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

(5) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נוספות של הבנק פורטו בבאור 19 ג' בדוחות הכספיים ליום 31.12.2010.

7. תכנית לתגמול ההנהלה הבכירה

ביום 26.7.2011 אישר הדירקטוריון תכנית רב שנתית לתגמול ההנהלה הבכירה של הבנק.

התכנית מיישמת את הכללים שנקבעו במסמך "מדיניות התגמול בבנק" שאושר על ידי הדירקטוריון ביום 25.1.2010, ואת העקרונות שנקבעו בהוראת בנק ישראל בנושא זה ביום 5.4.2009, ובכללם:

- התאמת תמריצי התגמול לרווחיות הכוללת של הבנק ולמטרות ארוכות הטווח שלו,
- הפחתת מרכיבים המעודדים נטילת סיכונים העולים על תיאכון הסיכון של התאגיד
- יצירת קשר בין תמריצי התגמול לבין הרווח המותאם לסיכון ועלות ההון
- הוספת מרכיבים המבוססים על עמידת הבנק ביעדי ניהול הסיכונים, ציות לחוקים, להוראות רגולטוריות ולנהלי הבנק - למנגנון התגמול.

תכנית התגמול של הבנק מיישמת עקרונות אלו באמצעות המרכיבים והמנגנונים הבאים:

א. תגמול שוטף

זכאות ההנהלה הבכירה לתגמול שוטף תחושב מדי שנה, בהתאם לכללים הבאים, ותכלול "מנגנון דחיה", כמפורט להלן:

- יישום ההנחיה להפחתת מרכיבים המעודדים נטילת סיכונים ממנגנון התגמול, יושג באמצעות קביעת "תנאי סף מינימליים" המהווים אמת מידה לרמת הסיכון של הבנק, כגון: "יחס הלימות ההון הכולל", "יחס הון הליכה", "התשואה המותאמת לסיכון", והרווח הנקי. קבלת התגמול השוטף תותנה בעמידת הבנק בכל אחד מהפרמטרים המהווים "תנאי סף".
- התגמול השוטף יחושב על בסיס עמידה ביעדים עסקיים שוטפים, לרבות: "תשואה מותאמת לסיכון", "יחס יעילות" ו"הכנסות תפעוליות".
- התגמול השוטף יכלול גם רכיבים המבוססים על עמידה ביעדי הבנק בתחום ניהול הסיכונים וציות לחוקים.
- תשלום התגמול השוטף ייפרש על פני שלוש שנים. תשלום המרכיבים שנדחו יותר בעמידת הבנק ב"תנאי הסף" וביעדים העסקיים השוטפים שנקבעו, כאמור - גם בשנת התשלום.
- המנגנון לחישוב התגמול השוטף לא יחול על חברי ההנהלה הנושאים בתפקידי פיקוח ובקרה: מנהל הסיכונים הראשי, המבקר הפנימי והחשבונאי הראשי. התגמול השוטף לחברי הנהלה אלו ייקבע על ידי דירקטוריון הבנק, באמצעות מנגנון נפרד.

ב. תגמול ארוך טווח

התכנית כוללת גם מנגנון לתשלום "תגמול ארוך טווח", שיתונה בעמידת הבנק ביעדי רווחיות מצטברים ארוכי טווח לשנים: 2011 - 2013.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011				
(בלתי מבוקר)				
חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	חוזי מטבע חוץ
שקל-מדד	במטבע חוץ			
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM ^{2,1}				
325	-	404	-	-
חוזי Forward				
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
-	-	1	-	-
• אופציות שנכתבו				
-	-	58	3	-
• אופציות שנקנו				
-	552	1,329	-	-
Swaps ³				
325	552	1,792	3	-
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים ¹				
-	-	-	-	63
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	-	179	552	-
• אופציות שנכתבו				
-	-	179	552	-
• אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	29	-	-
• אופציות שנכתבו				
-	-	31	-	-
• אופציות שנקנו				
-	-	418	1,104	63
סה"כ נגזרים אחרים				
3. חוזי החלפת מטבע חוץ				
(SPOT)				
-	-	347	-	-

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	1	25	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	69	156	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים ¹				
-	-	4	13	3
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	4	13	3
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 534 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח) (המשך)

30 בספטמבר 2010
(בלתי מבוקר)

חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			במטבע חוץ	שקל-מדד

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	-	324	-	-
Forward חוזי				
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
-	-	15	-	-
• אופציות שנכתבו				
-	2	105	-	-
• אופציות שנקנו				
-	-	1,005	523	-
³ Swaps				
-	2	1,449	523	-
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים ¹				
3	-	-	-	40
Forward חוזי				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	997	12	-	-
• אופציות שנכתבו				
-	997	12	-	-
• אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	44	-	-
• אופציות שנכתבו				
-	-	44	-	-
• אופציות שנקנו				
3	1,994	112	-	40
סה"כ נגזרים אחרים				
3. חוזי החלפת מטבע חוץ				
-	-	48	-	-
(SPOT)				

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	1	26	2	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	118	62	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים ¹				
-	13	1	-	1
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	13	1	-	1
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 505 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2010
(מבוקר)

חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות
שקל-מדד	במטבע חוץ	מניות	ואחרים

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}

-	-	242	-	-
-	-	14	-	-
-	-	99	-	-
-	-	921	510	-
-	-	1,276	510	-

חוזי Forward

חוזי אופציה לא סחירים⁴:

• אופציות שנכתבו

• אופציות שנקנו

³Swaps

סה"כ נגזרים ALM

2. נגזרים אחרים¹

13	-	-	-	40
-	757	226	-	-
-	757	226	-	-
-	-	60	-	-
-	-	60	-	-
13	1,514	572	-	40

חוזי Forward

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:

• אופציות שנכתבו

• אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים:

• אופציות שנכתבו

• אופציות שנקנו

סה"כ נגזרים אחרים

3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)

-	-	134	-	-
---	---	-----	---	---

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}

-	1	23	1	-
-	-	161	45	-

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

2. נגזרים אחרים¹

-	10	3	-	1
-	10	3	-	1

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 493 מיליון ש"ח.

4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011				
(בלתי מבוקר)				
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
10	14	-	22	46
1	2	-	6	9
9	12	-	16	37
11	205	-	66	282
20	217	-	82	319

30 בספטמבר 2010				
(בלתי מבוקר)				
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
10	9	-	25	44
1	-	-	4	5
9	9	-	21	39
19	117	-	71	207
28	126	-	92	246

1. מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משוכצים בסך 8 מיליון ש"ח (30.9.2010 - 11 מיליון ש"ח).
2. מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 29 מיליון ש"ח (30.9.2010 - 28 מיליון ש"ח) ויתרה בסך 3 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משוכצים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי (30.9.2010 - 3 מיליון ש"ח).
3. סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לוה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2010				
(מבוקר)				
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
10	4	-	25	39
1	-	-	3	4
9	4	-	22	35
21	118	-	65	204
30	122	-	87	239

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים¹

בניכוי הסכמי קיזוז

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים²

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים³

סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משבצים בסך 14 מיליון ש"ח.
- מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 21 מיליון ש"ח ויתרה בסך 5 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משבצים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי.
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

3. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2011				
(בלתי מבוקר)				
סה"כ	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
325	-	-	325	-
552	379	35	101	37
2,557	432	39	265	1,821
1,107	-	3	5	1,099
63	-	-	29	34
4,604	811	77	725	2,991
4,171	831	103	680	2,557
4,062	814	62	301	2,885

חוזי ריבית:
שקל - מדד
מטבע חוץ
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ
30 בספטמבר 2010 (בלתי מבוקר)
31 בדצמבר 2010 (מבוקר)

9. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי, לפי הערכת ההנהלה.

אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שבכרוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

(1) מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים):

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים בריבית קבועה נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי לפי שיעורי הריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח, כמפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו לפי שיעורי ריבית לפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

9. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים (המשך)

(2) (המשך)

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגלום בהם.

בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות להפסדי אשראי.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נאמד בשיטת הוון תזרימי מזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן - בהתבסס על פרמטרים, כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות. השווי ההוגן של כתבי התחייבות נדחים הנסחרים בשוק פעיל מבוסס על מחירי השוק של אותם כתבי התחייבות למועד הדיווח.

פקדונות הציבור כוללים "תכניות חסכון" המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות.

(3) מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן", כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת ולוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (ראה ביאור 1 וה'3).

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. ההרכב במאחד

30 בספטמבר 2011			
(בלתי מבוקר)			
יתרה במאזן			

(1)	(2)	סה"כ	שווי הוגן
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
18	4,578	4,596	4,617
3,803	-	3,803	3,803
143	15,088	15,231	15,154
29	-	29	29
43	-	43	43
4,036	19,666	23,702	23,646

נכסים פיננסיים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
אשראי לציבור, נטו
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים פיננסיים אחרים
סך הכל נכסים פיננסיים

התחייבויות פיננסיות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
כתבי התחייבות נדחים
התחייבויות פיננסיות אחרות
סך כל התחייבויות פיננסיות

-	20,364	20,364	20,493
-	188	188	188
-	157	157	163
238	-	238	238
-	914	914	933
478	-	478	478
716	21,623	22,339	22,493

31 בדצמבר 2010			
(מבוקר)			
יתרה במאזן			

(1)	(2)	סה"כ	שווי הוגן
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	2,166	2,166	2,196
4,704	-	4,704	4,704
*75	*15,007	15,082	15,196
21	-	21	21
35	-	35	35
4,835	17,173	22,008	22,152

נכסים פיננסיים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
אשראי לציבור, נטו
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים פיננסיים אחרים
סך הכל נכסים פיננסיים

התחייבויות פיננסיות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
כתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות פיננסיות אחרות
סך כל התחייבויות פיננסיות

-	18,736	18,736	18,910
-	279	279	280
-	136	136	144
-	674	674	718
215	-	215	215
458	-	458	458
673	19,825	20,498	20,725

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק).

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

* סווג מחדש

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

בסכומים מדווחים (לא מבוקר)

ד. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

30 בספטמבר 2011				
מדידות שווי הוגן המתבססות על				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
18	-	-	-	18
2,700	-	-	-	2,700
871	122	-	-	993
-	16	-	-	16
26	-	-	-	26
-	65	-	-	65
3	-	-	-	3
3,600	203	-	-	3,803
143	-	-	-	143
-	-	-	-	-
-	1	-	-	1
3	26	-	5	24
13	-	-	1	12
-	3	-	3	-
16	30	-	9	37
3,777	233	-	9	4,001
נכסים				
מזומנים ופקדונות בבנקים				
ניירות ערך זמינים למכירה				
• אגרות חוב - ממשלתיות				
- אחרות				
• מניות				
ניירות ערך למסחר				
• אגרות חוב - ממשלתיות				
- אחרות				
• מניות				
סך הכל ניירות ערך				
אשראי לציבור				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
• חוזי ריבית				
- שקל מדד				
- במטבע חוץ				
• חוזי מטבע חוץ				
• חוזים בגין מניות				
• חוזי סחורות				
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים				
סך הכל נכסים				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
• חוזי ריבית:				
- שקל מדד				
- במטבע חוץ				
• חוזי מטבע חוץ				
• חוזים בגין מניות				
• חוזי סחורות				
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
16	92	140	9	239

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30.9.11	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30.9.11
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(138)	(145)
(2)	4
-	1
(2)	5
(140)	(140)
(2)	3

שווי הוגן לתחילת תקופה
רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו
סילוקים

שווי הוגן לסוף תקופה
יתרת רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים
ליום 30.9.2011

10. רווח מאוחד מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2010	2011	2010	2011
594	835	205	357
12	41	2	29
(26)	90	(36)	77
95	144	47	39
1	1	-	-
676	1,111	218	502
(113)	(519)	(28)	(304)
(1)	(5)	2	(4)
(6)	(4)	(2)	(2)
(32)	(46)	(15)	(14)
(152)	(574)	(43)	(324)
(76)	(46)	(28)	(35)
2	(3)	2	(3)
(74)	(49)	(26)	(38)
20	21	7	7
13	4	5	5
-	-	1	(1)
20	9	6	1
53	34	19	12
503	522	168	152
(5)	3	(7)	8

א. בגין נכסים

מאשראי לציבור
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
מפקדונות בבנקים
מאגרות חוב
מנכסים אחרים

ב. בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור
על פקדונות הממשלה
על פקדונות מבנקים
על כתבי התחייבות נדחים

ג. בגין מכשירים נגזרים

הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים *ALM
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים

ד. אחר

עמלות מעסקי מימון
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, נטו
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
הכנסות מימון אחרות**

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין
הפסדי אשראי
מזה: הפרשי שער, נטו

* מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
** בתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2010, כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעייתיים בסך של 4 מיליוני ש"ח ו-14 מיליוני ₪ בהתאמה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

11. מידע על מגזרי פעילות

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2011

(בלתי מבוקר)							
משיקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד	
41	57	58	51	(65)	10	152	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי:
18	(10)	(26)	(17)	82	(47)	-	מחיצוניים -
59	47	32	34	17	(37)	152	בינמגזרי -
32	25	11	6	10	-	84	סך הכל רווח מפעילות מימון
91	72	43	40	27	(37)	236	הכנסות תפעוליות ואחרות
(4)	1	3	5	(1)	-	4	סך ההכנסות
19	11	8	10	9	(31)	26	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
							רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2010

(בלתי מבוקר)							
משיקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד	
38	52	45	53	(43)	23	168	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי:
17	1	(8)	(20)	53	(43)	-	מחיצוניים -
55	53	37	33	10	(20)	168	בינמגזרי -
*37	25	*10	*5	*12	-	89	סך הכל רווח מפעילות מימון
92	78	47	38	22	(20)	257	הכנסות תפעוליות ואחרות
13	11	7	(6)	-	-	25	סך ההכנסות
*9	*10	9	18	5	*(20)	31	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
							רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש.

הערה: הנתונים הכלולים בנספח זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

11. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2011						
(בלתי מבוקר)						
משיק בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד
123	166	153	148	(157)	89	522
40	(22)	(51)	(50)	199	(116)	-
163	144	102	98	42	(27)	522
96	77	34	17	32	-	256
259	221	136	115	74	(27)	778
3	5	17	(11)	(1)	-	13
33	33	20	44	18	(16)	132
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי: מחיצוניים - בינמגזרי - סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות סך ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי רווח נקי (הפסד)						
לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2010						
(בלתי מבוקר)						
משיק בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד
120	167	145	133	(101)	39	503
31	(7)	(38)	(30)	130	(86)	-
151	160	107	103	29	(47)	503
*108	*77	29	17	*35	-	266
259	237	136	120	64	(47)	769
32	43	11	(2)	-	-	84
**35	**36	**32	47	19	(53)	116
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי: מחיצוניים - בינמגזרי - סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות סך ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי רווח נקי (הפסד)						
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2010						
(מבוקר)						
משיק בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סך הכל מאוחד
166	232	189	173	(121)	49	688
42	(18)	(42)	(40)	160	(102)	-
208	214	147	133	39	(53)	688
**145	104	39	24	46	-	358
353	318	186	157	85	(53)	1,046
42	58	14	(6)	-	-	108
44	**39	**42	61	**22	(67)	141
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי: מחיצוניים - בינמגזרי - סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות סך ההכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי רווח נקי (הפסד)						

* סווג מחדש.

** הוצג מחדש.

הערה: הנתונים הכלולים בנספח זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

